

JATKUVAN OPPIMISEN SANASTO

luonnos 8.5.2023

(mukana lausuntokierroksen käsitekohtaiset
kommentit)

sis. lausuntojen käsittelykokouksessa 12.5.23
tehdyt muokkaukset

Sisällysluettelo

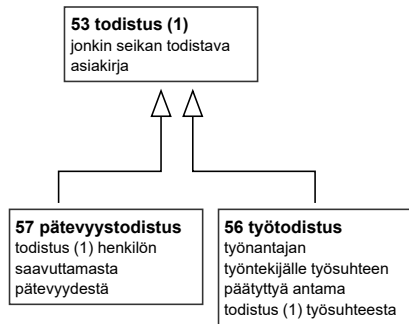
Käsittekaavioluettelo.....	3
1 Koulutustoiminta.....	6
2 Koulutus.....	11
2.1 Koulutus (1) luonteen, koulutusasteen ja koulutuslajin mukaan.....	15
2.2 Koulutus (1) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan.....	20
2.3 Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	24
2.4 Työvoimakoulutus.....	29
2.5 Työelämässä oppiminen.....	37
3 Osaamiskokonaisuuksia.....	45
4 Opetus, ohjaus ja valmennus.....	51
5 Oppiminen.....	61
6 Osaaminen ja kyvykkyys sekä osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.....	72
7 Pätevyys ja kelpoisuus.....	81
8 Todistus.....	84
Englanninkielinen hakemisto / English index.....	90
Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register.....	91
Suomenkielinen hakemisto.....	92

Käsitekaavioluettelo

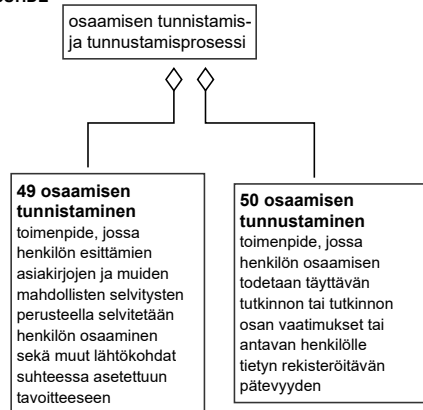
Käsitekaavio 1. Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä.....	5
Käsitekaavio 2. Koulutustoiminta.....	10
Käsitekaavio 3. Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja koulutuslajin mukaan sekä koulutus (2).....	18
Käsitekaavio 4. Koulutus (1) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan.....	23
Käsitekaavio 5. Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	27
Käsitekaavio 6. Työvoimakoulutus.....	35
Käsitekaavio 7. Työelämässä oppimisen muotoja.....	43
Käsitekaavio 8. Osaamiskokonaisuuksia.....	49
Käsitekaavio 9. Opetus, ohjaus ja valmennus.....	59
Käsitekaavio 10. Oppiminen.....	71
Käsitekaavio 11. Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.....	79
Käsitekaavio 12. Pätevyys ja kelpoisuus.....	83
Käsitekaavio 13. Todistuksia.....	88

Lausuntokierroksen (vuodenvaihte 2021-2022) yleiset kommentit sanastosta löytyvät erillisestä tiedostosta

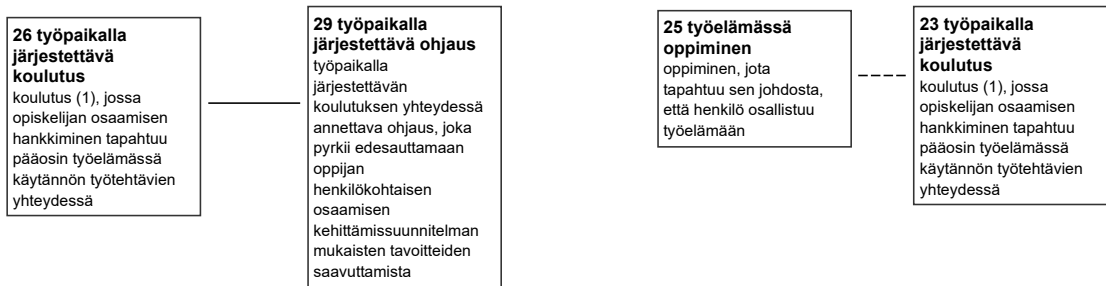
HIERARKKINENSUHDE

KOOSTUMUSSUHDE

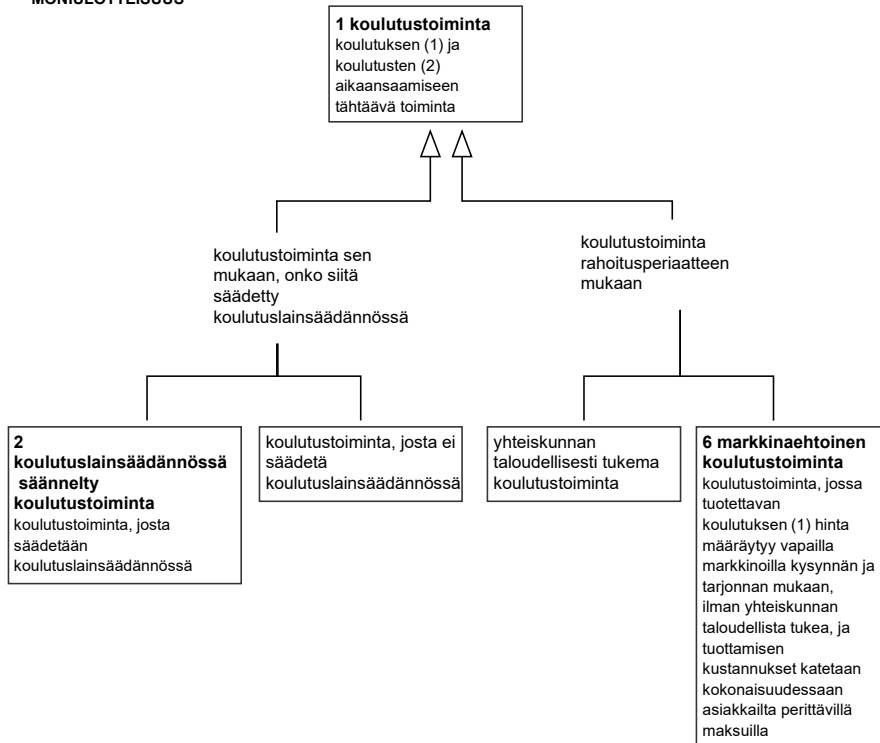

ASSOSIATIIVINEN SUHDE

TÄYDENTÄVÄ TIETO

MONIULOTTEISUUS

Käsitekaavio 1. Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä.

1 Koulutustoiminta

1

koulutustoiminta

määritelmä

[koulutuksen \(1\)](#) ja [koulutusten \(2\)](#) aikaansaamiseen tähtäävä toiminta

huomautus

Koulutustoiminta kattaa toiminnan, jolla yhteiskunnassa aikaansaadaan [koulutusta \(1\)](#) riippumatta järjestäjästä, rahoittajista, osallistujista ja muista vastaavista seikoista.

[Koulutustoimintaan sisältyy/liittyy muun muassa koulutukseen \(1\) liittyvä lainsäädäntö, hallinto, valtion ja kunnan sekä yksityinen rahoitus.](#)

Käsitteen tunnus: c658

Käsitekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#) ja [Koulutustoiminta](#)

Siikalatvan kunta: Selkeästi määritelty

Vapaa Sivistystyö ry: Koulutustoiminta (1-6): selkeä ja looginen käsitekaavio

Kotimaisten kielten keskus: Sanastossa on erillisenä käsitteenä koulutustoiminta. Se voi olla tarpeen käsitteanalyysissä, mutta toisaalta sen suhde koulutukseen (1 ja 2) voi olla häilyvä tosiallisessa kielenkäytössä. Esimerkiksi termi koulutuslainsäädäntö on ymmärrettävä ilman koulutustoiminta-alkuosaa ("koulutustoimintalainsäädäntö"), vaikka se käsittelee tässä tarkoitettua koulutustoimintaa. Sanastoon on luotu kattokäsite, jonka alle sijoittuu kaksi käsitelinjaa (koulutustoiminta sen mukaan, onko siitä säädetty koulutuslainsäädännössä ja koulutustoiminta rahoitusperiaatteen mukaan). Käytännössä on kuitenkin niin, että koulutustoiminnan tilalle voi sijoittaa kielenkäytössä sanan koulutus ymmärrettävyyden kärsimättä.

Terminologin kysymys 5.5.2023: Käsite koulutustoiminta tarvittiin, koska saatiin kommentti, että koulutusjärjestelmä-käsite tulisi laajentaa kattamaan myös muu kuin lakisääteinen koulutus. Näin ei haluttu tehdä, vaan nähtiin, että pikemminkin käsite koulutustoiminta voisi toimia yläkäsitteenä, joka jakautuu alakäsitteisiin mm. sen mukaan, onko siitä säädetty koulutuslainsäädännössä vai ei.

Terminologin kysymys 5.5.2023: OKSAssa koulutustoiminta-kaavio on laajempi kuin Jatkuvan oppimisen sanastossa ja käsitteiden kuvaukset ovat eläneet JO-sanaston lausuntokierrokselle lähettämisen jälkeen. Olisiko syytä ottaa JO-sanastoon tuoreet käsitekuvaukset OKSASTa? (Vai suorastaan voidaanko jättää koko tämä luku pois JO-sanastosta ja viitata vain OKSAan?? Vai halutaanko esittää kaaviosta karsittu versio myös JO-sanastossa.)

→ [toiminnan aikaansaamiseen tähtäävää toimintaa](#)

→ [pitääkö koulutustoiminta sisällään järjestämisen, tuottamisen ja toteuttamisen?](#) → kyllä

→ [OKSA-jaokselle: olisiko \(3. laitoksen jälkeen\) pohdittava toimisiko koulutustoiminnan sijaan koulutus tässä käsitejärjestelmässä \(ainakin siis nykyisissä koulutustoiminnan alakäsitteissä, joista tulisi koulutus \(1\):n alakäsitteitä\). Tässä pulmaksi tulisi termi kaupallinen koulutus, joka viittaisi väärään käsitteeseen. Sen sijaan toimisi ehkä termi markkinaehtoinen koulutus \(liiketaloudellinen koulutus voi terminä mennä liian lähelle liiketalouden koulutusta\).](#)

→ [koulutustoiminta hyvin ylätason hallinnollinen käsite, voisiko käsitepiirteisiin saada näkyviin sitä kuka tässä on toimija?](#)

→ [OKSAn määritelmä: "järjestämiseen" kuulostaa liian suppealta! Olisiko aikaansaaminen kuitenkin parempi?](#)

→ [vrt. käsite koulutuspolitiikka, joka on niukkuuden jakamista ja kehyksen rakentamista koulutukselle. Tämä käsite ei kuitenkaan toimi tässä kaaviossa.](#)

→ ["palvelun antaminen" voisi kattaa järjestämisen, tuottamisen ja toteuttamisen. Vrt. Sosti-sanasto. Kuitenkin OKM:n hallinnonalalla erilainen järjestelmä ja käsitteistö.](#)

→ [koulutuspalvelutoiminnan järjestäminen?](#)

[Koulutus-käsitteestä, ei keskusteltu nyt \(Kirsi-Marja\):](#)

[koulutus: palvelu, jonka ensisijaisena tavoitteena on lisätä yksilön ja yhteiskunnan tieto- ja taitopääomaa](#)

- [koulutus palveluna, jonka järjestämisestä on säädetty lainsäädännössä](#)
- [koulutus palveluna, josta ei ole säädetty](#)

→ Petri: Pohdin tuota ylläolevaa ja se vaikuttaa hyvältä mutta - ehkä kuitenkin palvelu tässä vähän hankala, meillä kuitenkin mm. oppivelvollisuus

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmän kysymys OKSA-jaokselle 12.5.2023: OKSAssa koulutustoiminnan määritelmän sanamuoto on erilainen kuin JO-sanaston lausuntokierrosluonnoksessa.

-- JO-sanaston määritelmä: koulutuksen (1) ja koulutusten (2) aikaansaamiseen tähtäävä toiminta

-- OKSAn määritelmä: "toiminta, jonka tarkoituksena on järjestää koulutusta (1), koulutuksia (2) tai opetusta (1)" (= "toiminta, jonka tarkoituksena on järjestää 'toimintaa, jonka ensisijainen tavoite on tuottaa osaamista' tai 'suunniteltuja opintojen ja järjestelyjen kokonaisuuksia, joiden tavoitteena on lisätä johonkin aihepiiriin tai alaan liittyvää osaamista tai tarjota valmiudet tutkinnon tai muun kokonaisuuden suorittamiseen' tai 'vuorovaikutukseen perustuvaa toimintaa, jonka tavoitteena on oppiminen'")

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmän kysymys OKSA-jaokselle 12.5.2023: Onko tarkoituksenmukaista rajata tämä käsite pelkkään koulutuksen järjestämiseen? Ja jos kyse on pelkästään koulutuksen järjestämisestä, niin tarvitaanko tosiaan myös käsite koulutustoiminta, kun on jo olemassa käsitteet koulutus (1) ja koulutuksen järjestäminen? JO-sanaston työryhmä pohti, että eikö koulutustoiminnassa (jos käsite tarvitaan) kuitenkin ole kyse niin koulutuksen tuottamisesta, järjestämisestä kuin toteuttamisestakin.

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmän kysymys OKSA-jaokselle 12.5.2023: Pohdimme, että jos koulutustoiminta on valtionhallinnon tason toimintaa, niin voitaisiinko käsitteelle lisätä esim. seuraavantyyppinen huomautus: "Koulutustoimintaan liittyy/sisältyy muun muassa koulutukseen (1) liittyvä lainsäädäntö ja hallinto sekä valtion, kunnan ja yksityisen puolen rahoitus."

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmän kysymys OKSA-jaokselle 12.5.2023: Riippumatta siitä, tarvitaanko määritellä käsite koulutustoiminta, voitaisiinko ainakin koulutustoiminnan alakäsitteet, kuten "koulutustoiminta, josta ei säädetä koulutuslainsäädännössä", "koulutuslainsäädännössä säädetty koulutustoiminta", "säädosperustainen julkisesti rahoitettu koulutustoiminta", "valtionosuusrahoitettu koulutustoiminta", "kaupallinen koulutustoiminta" korvata käsitteillä "koulutus, josta ei säädetä koulutuslainsäädännössä", "koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus", "säädosperustainen julkisesti rahoitettu koulutus", "valtionosuusrahoitettu koulutus", "kaupallinen koulutus" (tai viimeinen virheellisten miellejohdosten välttämiseksi "markkinaehtoinen koulutus")?

2

koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

määritelmä

koulutustoiminta, josta säädetään *koulutuslainsäädännössä*

huomautus

Koulutuslainsäädännössä säännellyn koulutustoiminnan toteuttamista tuetaan julkisin varoin.

Käsitteen tunnus: c659

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#) ja [Koulutustoiminta](#)

Siikalatvan kunta: Selkeästi määritelty

Kotimaisten kielten keskus: Tämän käsitteen määritelmä on koko lailla sama kuin käsite itse. Määritelmä toistaa termin merkityssisällön.

AMKE ry: On syytä tarkistaa, onko kaikki koulutuslainsäädännön piirissä oleva toiminta julkisin varoin toteuttavaa ja rajaako tämä määräys asiaa tulevaisuudessa. → [täydennyskoulutuksesta säädetään, mutta ei toteuteta julkisin varoin](#)

→ [pidetään kuitenkin huomautus ennallaan](#)

→ [ok](#)

3

koulutuslainsäädäntö

määritelmä

niiden säädösten kokonaisuus, jotka sisältävät säännöksiä *koulutuksesta (1)* tai *koulutuksista (2)* ja niiden järjestämisestä tai sisällöstä

huomautus

Koulutuslainsäädäntö voidaan jakaa opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön ja muiden hallinnonalojen koulutuslainsäädäntöön.

Säädöksellä tarkoitetaan tekstikokonaisuutta, joka sisältää julkisen vallan antamia yleisesti noudatettaviksi tarkoitettuja säännöksiä. Säädöksiä ovat esimerkiksi lait ja asetukset sekä viranomaisten antamat oikeussäännöt.

Käsitteen tunnus: c706

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

Siikalatvan kunta: Selkeästi määritelty

4

opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

määritelmä

koulutustoiminta, josta säädetään opetushallinnon alan *koulutuslainsäädännössä*

huomautus

Opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön sisältyvät lait ja asetukset valmistelee valtioneuvostolle ja eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriö.

Opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön sisältyy esimerkiksi varhaiskasvatusta, yleissivistävää koulutusta (esi- ja perusopetus, lukiokoulutus, vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus), ammatillista koulutusta ja korkeakoulutusta koskeva lainsäädäntö.

Käsitteen tunnus: c708

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Tähän lisäyksenä tutkintoon valmentava koulutus -- Terminologin kommentti 5.5.2023: TUVa puuttuu tämän käsitteen kohdalta myös OKSAn puolella, [=> Riina tekee](#)

Siikalatvan kunta: Selkeästi määritelty

Kotimaisten kielten keskus: Tämän käsitteen määritelmä on koko lailla sama kuin käsite itse. Määritelmä toistaa termin merkityssisällön.

5

muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

määritelmä

[koulutustoiminta](#), josta säädetään muun hallinnonalan kuin opetushallinnon [koulutuslainsäädännössä](#)

huomautus

Muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädäntöön sisältyvät lait ja asetukset valmistelee valtioneuvostolle ja eduskunnalle Ahvenanmaan maakuntahallitus tai muu ministeriö kuin opetus- ja kulttuuriministeriö.

Esimerkkejä muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännöstä ovat

- Ahvenanmaan maakuntalaki Ahvenanmaan korkeakoulusta (Högskolan på Åland) annetun maakuntalain muuttamisesta
- puolustusministeriön hallinnonalalle kuuluva laki Maanpuolustuskorkeakoulusta ([1121/2008](#))
- sisäministeriön hallinnonalalle kuuluvat laki Poliisiammattikorkeakoulusta ([1164/2013](#)) ja laki Pelastusopistosta ([607/2006](#))
- työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle kuuluvat laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta ([916/2012](#)) siltä osin kuin se säätelee työ- ja elinkeinohallinnon hankkimaa [työvoimakoulutusta](#) ja laki kotoutumisen edistämisestä ([1386/2010](#)) siltä osin kuin se säätelee työ- ja elinkeinohallinnon työvoimakoulutuksena hankkimaa [kotoutumiskoulutusta](#)
- oikeusministeriön hallinnonalalle kuuluva laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta ([1316/2006](#))
- liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle kuuluva laki liikenteen palveluista ([320/2017](#)), jossa säädetään muun muassa erilaisiin kuljetustehtäviin liittyvästä [koulutuksesta \(1\)](#).

Käsitteen tunnus: c709

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

Susanna Aro (MTK?): Sanastossa on esitetty muutama esimerkki eri toimialoilta. Maatalousalan koulutuksessa on pyritty sisällyttämään kaikki muun koulutuslainsäädännön säännelty koulutustoiminta tutkintojärjestelmään sisälle. Tällainen esimerkki on mm Valtioneuvoston asetus maatalouden rakennetuista 19.3.2015/240, jossa määrätään maatalousyrittäjän ammattitaidosta tiettyjen aloitustukien saamiseksi.

Siikalatvan kunta: Selkeä määritelmä

→ [ok näin, ei lisätä esimerkkiä](#)

→ [lainaus OKSAsta 19.5.2023, jossa markkinaehtoinen koulutustoiminta -termin sijaan on päädytty termiin kaupallinen koulutustoiminta:](#)

kaupallinen koulutustoiminta; maksullinen palvelutoiminta (2); ~ koulutuksen myynti

määritelmä

[koulutustoiminta](#), joka rahoitetaan siten, että [koulutustoimija](#) tai muu organisaatio myy järjestämänsä tai tuottamansa [koulutuksen \(1\)](#) toiselle taholle

huomautus

Kaupallisessa koulutustoiminnassa koulutuksen (1) hinta määräytyy vapailla markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan, ilman hankinnan ulkopuolelta kanavoituvaa yhteiskunnan taloudellista tukea. Julkisten toimijoiden kaupallisessa koulutustoiminnassa koulutus (1) on myytävä vähintään kustannukset kattavaan hintaan.

[Ammatillisen koulutuksen](#) järjestäjien sekä [vapaan sivistystyön oppilaitosten maksullinen palvelutoiminta \(1\)](#) on kaupallista koulutustoimintaa siltä osin kuin kyseessä on [koulutusten \(2\)](#), [tutkintojen](#) tai [tutkinnon osien](#) myyminen (maksullisessa palvelutoiminnassa voidaan myydä muitakin palveluita kuin koulutusta). Myös [korkeakoulujen \(1\) täydennyskoulutus](#) on kaupallista koulutustoimintaa.

Kaupallista koulutustoimintaa harjoittavat myös [koulutusjärjestelmän](#) ulkopuoliset toimijat.

Kaupallisessa koulutustoiminnassa myytävän koulutuksen (1) sisältö voi noudattaa yhteiskunnan sisältöohjausta (esimerkiksi hygieniapassin suorittamiseen tähtäävä [koulutus \(2\)](#)) tai olla siitä riippumatonta.

Esimerkkejä kaupallisesta koulutustoiminnasta:

- Julkinen toimija järjestää [koulutuksen \(2\)](#) ja myy sen toiselle julkiselle toimijalle: esimerkiksi [vapaan sivistystyön oppilaitos](#) voi myydä [kotoutumiskoulutusta](#) vähintään kustannukset kattavaan hintaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY).

– Julkinen toimija järjestää *koulutuksen (2)* ja myy sen yksityiselle toimijalle: esimerkiksi *yliopisto* voi myydä *täydennyskoulutusta* markkinahintaan yritykselle.

– Yksityisen sektorin organisaatio tuottaa *koulutuksen (2)* ja myy sen julkiselle toimijalle: esimerkiksi yritys voi myydä IT-koulutuksen markkinahintaan ministeriön *henkilöstökoulutukseksi*.

maksullinen palvelutoiminta (2): Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) termi maksullinen palvelutoiminta (ks. *maksullinen palvelutoiminta (1)*) viittaa järjestämisluvan mukaisen koulutuksen (1) myyntiin toiselle koulutuksen järjestäjälle. Myös muun kuin järjestämisluvan mukaisen koulutuksen järjestämiseen, jota ei laissa 531/2017 rajoiteta, viitataan lain perusteluissa termillä maksullinen palvelutoiminta. Termiä maksullinen palvelutoiminta tässä jälkimmäisessä merkityksessä voidaan siis pitää kaupallisen koulutustoiminnan synonyymina. Vrt. *maksullinen palvelutoiminta (1)*.

Käsitteen tunnus: c1838

→ Terminologin kysymys 22.5.2023: Toimiiko tämä käsite Jatkuvan oppimisen sanastossa, voiko tällä korvata lausuntokierroksella olleen käsitteen ”markkinaehtoinen koulutustoiminta”?

6

markkinaehtoinen koulutustoiminta

määritelmä

koulutustoiminta, jossa tuotettavan *koulutuksen (1)* hinta määräytyy vapailla markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan, ilman yhteiskunnan taloudellista tukea, ja tuottamisen kustannukset katetaan kokonaisuudessaan asiakkailta perittävillä maksuilla

huomautus

Markkinaehtoisessa koulutustoiminnassa koulutuksen (1) sisältö voi noudattaa yhteiskunnan sisältöohjausta (esimerkiksi hygieniapassin suorittamiseen tähtäävä *koulutus (2)*) tai olla siitä riippumatonta.

Toimijat, jotka harjoittavat *koulutuslainsäädännössä säänneltyä koulutustoimintaa*, voivat harjoittaa myös markkinaehtoista koulutustoimintaa; esimerkiksi korkeakoulujen (1) *täydennyskoulutus*.

Käsitteen tunnus: c660

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä ja Koulutustoiminta](#)

→ OKSA-jaokselle terveiset: jos muutetaan jatkossa yläkäsitteeksi koulutus, niin termin tulisi olla markkinaehtoinen koulutus

→ Riina valmistelee suhteessa OKSAn nykyiseen käsitteeseen

→ Riina 19.5.23: OKSAssa käsitteet ovat ”koulutustoiminta sen mukaan, miten tuotettu tai järjestetty koulutus rahoitetaan” ja sen alla ”säädosperustainen julkisesti rahoitettu koulutustoiminta” ja ”kaupallinen koulutustoiminta”. Ks. käsittekaavio.

Siikalatvan kunta: Selkeästi määritelty

Tampereen kaupunki: "Toimijat, jotka harjoittavat koulutuslainsäädännössä säänneltyä koulutustoimintaa, voivat harjoittaa myös markkinaehtoista koulutustoimintaa; esimerkiksi korkeakoulujen (1) täydennyskoulutus." Kommentti: Sanaston huomautuksessa nostetaan esimerkiksi korkeakoulujen täydennyskoulutus. Kyse on vain esimerkistä, mutta se luo myös mielikuvaa oppilaitoksista ja oppilaitoskentästä. Siten olisi yhtäläillä perusteltua saada esille myös vapaan sivistystyön myyntipalvelukurssit ja -koulutukset, koska niillä on joillekin oppilaitoksille todella suuri merkitys. -- **Terminologin kysymys 5.5.2023:** Lisätäänkö mielikuvaa laajentava esimerkki vaikkapa vapaan sivistystyön puolelta?

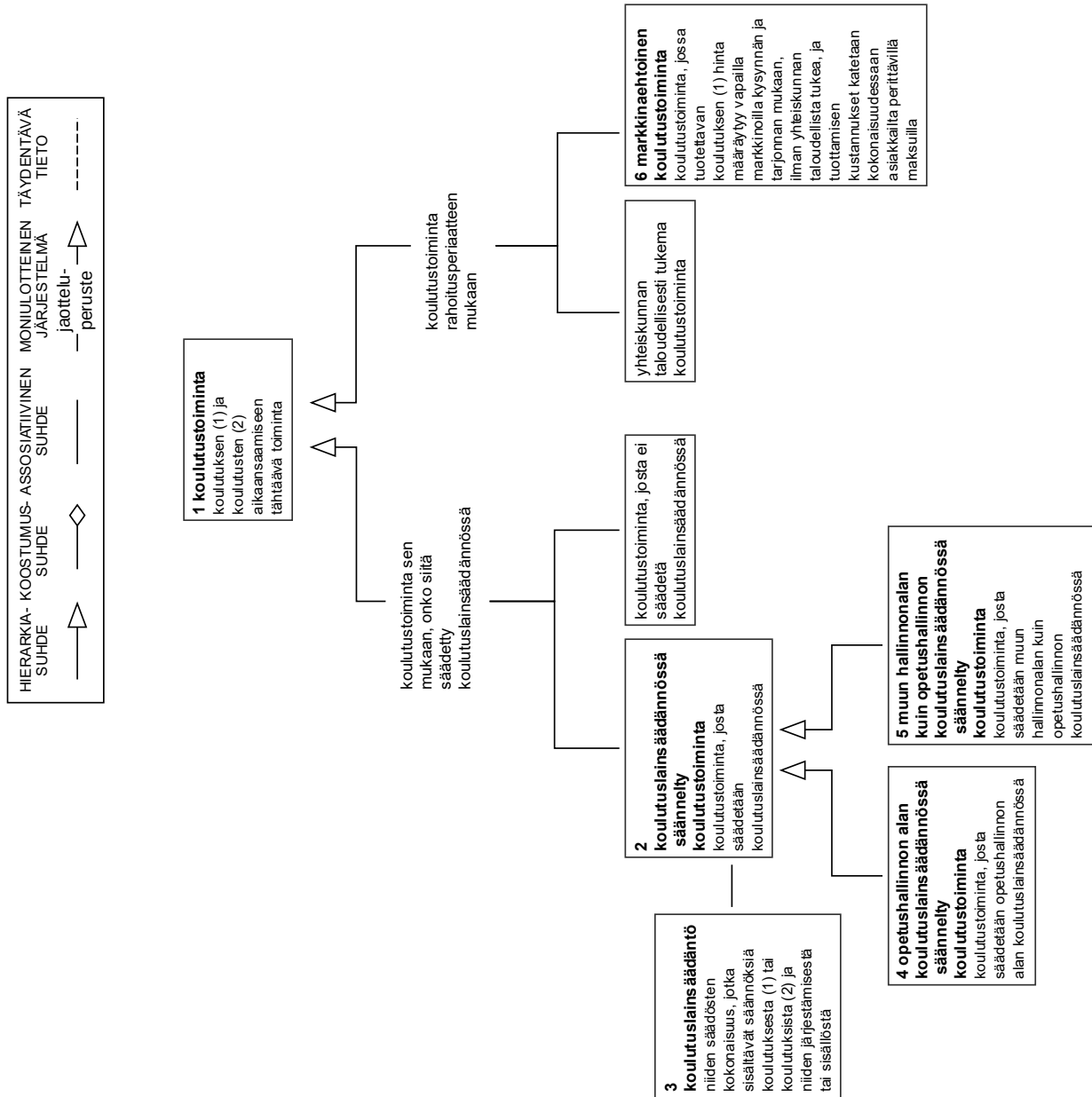
Uudenmaan ELY: Kommentti määritelmään: Ainakin arkikielessä markkinaehtoisella koulutustoiminnalla viitataan myös *kilpailuttamalla hankittuihin työvoimakoulutuksiin*, joissa asiakkaalta ei kuitenkaan peritä mitään maksua.

Varsinais-Suomen ELY: Kommentti määritelmään: TE-hallinnossa markkinaehtoisella koulutustoiminnalla viitataan myös *kilpailuttamalla hankittuihin työvoimakoulutuksiin*, joissa maksava asiakas on koulutuksen henkilöasiakkailleen järjestävä TE-palvelut. Tällöin koulutukseen osallistuvalla asiakkaalta ei peritä maksua. Olisiko markkinaehtoisesta koulutuksesta mahdollista laajentaa sisältämään myös em. koulutus.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Markkinaehtoisesta koulutustoiminnan sisältö jää ohueksi huomioiden monet erilaiset koulutusmuodot. Tulisiko määritelmää vielä pohtia? Kilpailutettu koulutus voidaan hankkia julkisin varoin, vaikka asiakas itse ei osallistu sen kustannuksiin - tätä tapahtuu niin työvoimahallinnossa kuin esim. erilaisissa projekteissa ja hankkeissa, samoin yhdistystoiminnassa.

AMKE ry: "Markkinaehtoisessa koulutustoiminnassa koulutuksen (1) sisältö voi noudattaa yhteiskunnan sisältöohjausta (esimerkiksi hygieniapassin suorittamiseen tähtäävä koulutus (2)) tai olla siitä riippumatonta. " Monet "passit" eivät perustu lainsäädäntöön eivätkä näin yhteiskunnan ohjaukseen. Ne perustuvat eri osapuolten väliin sopimuksiin. Tulisiki vielä täsmentää kohdan määritelmää.

Tampereen yliopisto: Ehdotus vaihtoehtoiseksi termiksi "koulutusliiketoiminta".

Käsitekaavio 2. Koulutustoiminta.

Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: Miksi nuolet menevät alhaalta ylöspäin? Olisi loogisempi mennä ylhäältä alaspäin, jolloin etenisi samalla tavalla kuin varsinainen sanasto. Mielestämme kaavio ei tuota olennaista uutta sisältöä eikä sen luettavuus ole tällä tavoin hyvä. -- **Terminologin kommentti 14.4.2023:** Nuolten suunta (alakäsitteestä yläkäsitteeseen päin) tulee sanastotyön nk. UML-standardista (ISO 24156-1:2014 Graphic notations for concept modelling in terminology work and its relationship with UML -- Part 1: Guidelines for using UML notation in terminology work) sekä sanastotyön standardista ISO 704 Terminology work -- principles and methods.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Harrastustoiminnassa ja kehittämishankkeissa järjestetään paljon osaamista merkittävästikin lisäävää koulutusta, joka kuuluu myös termin "koulutustoiminta" alle. Se on selkeästi osaamista kehittävää ja organisoitunut koulutuksiksi. Tällainen koulutus on usein osin myös julkisesti rahoitettua, vaikka ei tuota mitään muodollista pätevyyttä. Koulutustoiminnan kokonaisuudessa tulisi tavalla tai toisella huomioida tämä laaja koulutustoiminnan kenttä. Lisäksi tulisi huomioida esim. työpajojen ja muiden vastaavien valmennusorganisaatioiden laajeneva osallistuminen koulutuksen tuottamiseen.

→ Työpajat käyttävät koulutus-termiä, mutta tuottavat enemmänkin valmennusta. Palataan tähän valmennus-käsitteen yhteydessä, sen erottamiseen koulutus-käsitteestä. Myös työpajamaailmassa käytetään osaamismerkki-käsitettä, onko sama kuin koulutuspuolen osaamismerkki?

-- **Terminologin kysymys 5.5.2023:** Tulisiko em. järjestäjien/toimijoiden toiminnan näkyä sanastossa? Miten se voisi näkyä ja missä? → [sisältyvät sanastossa olemassa oleviin käsitteisiin](#)

2 Koulutus

7

koulutus (1)

sv utbildning (1)

inte: skolning

en < education (3); training

määritelmä

organisoitu toiminta, jonka ensisijaisena tavoitteena on tuottaa *osaamista*

huomautus

Määritelmän sana "ensisijaisena" viittaa siihen, että voidaan ajatella, että on myös muuta organisoitua toimintaa, jonka yhtenä tavoitteena on tuottaa osaamista – esimerkiksi sosiaalipolitiikka –, mutta koulutuksessa (1) osaamisen tuottaminen on ensisijainen tavoite.

[Koulutus \(1\) on organisoitua toimintaa, jolla on sekä laajoja yhteiskunnallisia että yksilöiden ja organisaatioiden osaamiseen liittyviä tavoitteita.](#)

Koulutuksen (1) tavoitteena oleva osaaminen voidaan tuottaa *opetuksen* tai muun *oppimiseen* tähtäävän toiminnan avulla.

Koulutus (1) on laaja ja varsin abstrakti käsite.

Tutkintotavoitteisuuden mukaan koulutus (1) voidaan jakaa tutkintoon johtavaan koulutukseen, tutkintoon valmistavaan koulutukseen ja koulutukseen, joka ei johda eikä valmista tutkintoon.

Englannin käsite education on laajempi kuin suomen koulutus (1), niin että termillä education viitataan koulutuksen (1) lisäksi muun muassa kasvatukseen, *opetukseen* ja sivistykseen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen koulutus (1) -käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 26.2.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c121>

Vrt. *koulutus (2)*.

Käsitteen tunnus: c1

→ "ensisijainen tavoite" kuulostaa siltä että on myös toissijainen tavoite mutta sitä ei ole eksplisiittisesti kerrottu (ja onhan näitä: "pitää pois pahanteosta", "vihreä siirtymä", "yhteiskunnan koheesio")

→ valmennuksen ja koulutuksen ero?

→ yleissivistys sisältyy tässä ajattelussa osaamiseen, joten ei kaivata sitä lisättäväksi

[LISÄYSEHDOTUS OKSA-JAOKSELLE: Koulutus on organisoitua toimintaa, jolla on sekä laajoja yhteiskunnallisia että yksilöiden ja organisaatioiden osaamiseen liittyviä tavoitteita.](#)

Käsittekaaviot: [Koulutus \(1\) koulutusasteen, tarkoituksen ja koulutuslajin mukaan sekä koulutus \(2\), Koulutus \(1\) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan ja Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

Lähde: OKSA_02 (c121)

Nykänen Maija: Miten ei-koulutuslainsäädännön alainen maksuton virkamiestoiminta, maksuton markkinalähtöinen tai maksuton järjestöperäinen toiminta, jonka tavoitteena on tuottaa talousosaamista yhteistyökumppaneilleen ja kansalaisille esimerkiksi elämän ja talouden hallinnan osaamista, sijoittuu koulutuksen käsitteistöön ja määritelmiin? → [sisältyvät olemassaoleviin käsitteisiin](#)

OAJ: Mitä muu oppimiseen tähtäävä toiminta on? Mikäli se on esim. valmennusta, se ei kuulu koulutukseen eikä se ole koulutuksen osa. Sen sijaan koulutusta ja oppimista tukevaa toimintaa voi olla, mutta toimet tulee selkeästi määritellä tukitoimina. Määritelmään tulee lisätä se, että opetusta voi antaa vain kelpoinen opettaja (kohta 52). → [ei pidä paikkaansa, ei lisäystä](#). Onhan opetusta toteuttavan henkilön työ asetuksessa säädetty.

Helsingin kaupunki: Sana ensisijaisesti viittaa siihen, että on myös muita tehtäviä kuin osaamisen lisääminen eikä siihen, että on myös muita toimintoja, joissa yhtenä tehtävänä on osaamisen lisääminen. Esimerkki sosiaalipolitiikasta on tässä yhteydessä harhaanjohtava eikä yhdisty mihinkään.

Raision seudun koulutuskuntayhtymä:tuottaa/lisätä osaamista Koulutuksen (1) tavoitteena oleva osaaminen voidaan tuottaa opetuksen tai muun oppimiseen ja osaamisen lisäämiseen/hankkimiseen tähtäävän toiminnan avulla.

Tampereen kaupunki: "Tutkintotavoitteisuuden mukaan koulutus (1) voidaan jakaa tutkintoon johtavaan koulutukseen, tutkintoon valmistavaan koulutukseen ja koulutukseen, joka ei johda eikä valmista tutkintoon." -- Kommentti: Vaikka koulutus ei johda tutkintoon, voidaan vapaan sivistystyön puolella suoritettuja osaamisperusteisia ja E-perusteisiin vietyjä kursseja merkitä Koski-tietokantaan (08/2021 voimaantullut lainsäädäntö). Tämä mahdollistaa yksilön osaamisen esille tuomisen laajemmin ja esimerkiksi opintojen myöhemmän tunnustamisen osaksi suoritettavaa tutkintoa. Vapaan sivistystyön Koski-kelpoisten kurssien laajuus ilmoitetaan opintopisteinä. Tässä kohtaa esimerkkiluettelossa olisi toivottavaa mainita myös vapaan sivistystyön koulutus ja taiteen perusopetus. Kansalaisopiston kurssi vastaa yksittäisenä aihepiirikokonaisuutena opintojakso-käsitettä. Näin ollen teksti kuuluisi esim. seuraavasti: Koulutukset voivat olla.... Esimerkkejä tutkintoon johtamattomista koulutuksista... avoimena yliopisto-opetuksena tai vapaana sivistystyönä tarjottava opintojakso, ammatillisen koulutuksen valmentava koulutus, korkeakoulun erikoistumiskoulutus, perusopetuksen lisäopetus ja taiteen perusopetuksen opinnot. → [VST sovittu lisättäväksi OKSAn koulutus \(2\):n huomautukseen](#)

Uudenmaan TE-toimisto: Määritelmään voisi täsmentää, että tavoitteena on jonkin alan tai aihepiirin tietojen lisäämisen pyrkimys tai sivistyksen lisääminen / vahvistaminen. → [tulee "osaamisen" kautta](#)

Vapaa Sivistystyö ry: "...ensisijaisena tavoitteena on tuottaa osaamista" luo miellelyhtymää tuotantolaitokseen; samalla täsmennys ja vertailu education-sanaan on paikallaan.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Koulutus on organisoitua toimintaa, jonka tavoitteena on tuottaa ja lisätä osaamista → ["tuottaminen" on lisäämistä](#)

Terminologin kommentti 5.5.2023: Määritelmän muokkausehdotuksista: Olisi varmaankin toivottavaa, että keskeisten yhteisten käsitteiden määritelmät JO-sanastossa ja OKSAssa olisivat yhtenevät, mikäli mitenkään mahdollista. Näin ollen jos päätetään muokata määritelmää, voisi olla hyvä odottaa myös OKSA-jaoksen kommentit?

Helsingin yliopisto: Koulutus vs. itseopiskelu ts. miten käsite suhtautuu osaamisen kasvattamiseen, kun opiskellaan itsenäisesti [ei organisoidussa, formaalissa koulutuksessa?](#)

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Tämän käsitteen kohdalla käytetään ilmaisua ["koulutus, joka ei johda eikä valmista tutkintoon"](#). Seuraavassa käsitteessä ["koulutus \(2\)"](#) käytetään ilmaisua ["tutkintoon johtamattomia koulutuksia"](#). Tarkoittavatko nämä samaa asiaa? Voidaanko sanamuotoja yhdenmukaistaa?

Digivisio 2030: Koulutuksen käsitelmä koulutus- ja opetustarjonnan mukaan: **Koulutustarjonnan suhde koulutukseen** tulisi määritellä myös jatkuvan oppimisen sanastossa. Luonnoksessa ei ole kuvattu koulutuksen käsitelmää koulutustarjonnan mukaan. Joissain korkeakouluissa koulutus- ja opetustarjontaa sekä sen organisaatioita ja/tai palveluja erotellaan dikotomisella jaolla tutkinto-opetus versus jatkuvan oppimisen tarjonta. Tätä jaoteltua ei tulisi käyttää, koska jatkuva oppiminen sisältää myös tutkinto-opetuksen/tarjonnan. Ehdotamme että sanastotyöryhmä hyödyntää Digivisio 2030 -hankkeen määrittelemää jatkuvan oppimisen tarjonnan (eli koulutus- ja opetustarjonnan) rakennetta: 1) Koulutustarjonta (joka voidaan jakaa formaaliin ja semiformaalisiin koulutustarjontaan), 2) Muu tarjonta, 3) Muu sisältö. Tässä rakenteessa esim. tutkintoon johtava tarjonta kuuluu ryhmään formaali koulutustarjonta. (Lähde: https://wiki.eduuni.fi/download/attachments/218701549/P%C3%A4%C3%A4tietoryhm%C3%A4t-tietoaineisto_13012022.jpg?version=1&modificationDate=1642074168757&api=v2)

Helsingin kaupunki: education-käsitteen tuominen tähän ei ole relevanttia. Muuten pitäisi esitellä muidenkin käsitteiden englanninkieliset vastineet. -- **Terminologin kommentti 2.5.2023:** Lausuntokierrokselle jätettiin ruotsin ja englannin vastineet OKSAsta lainatuille käsitteille, joille vastineet on jo entuudestaan sovittu. Voi olla, että olisi ollut linjakkaampi ratkaisu jättää sv ja en pois kaikilta käsitteiltä.

OKSA-jaos 2.10.2020: Jatkuvan oppimisen sanastossa myös koulutukset jotka on OKSAssa määritelty koulutus (1):nä, voisi mahdollisesti määritellä koulutus (2):na (täydennyskoulutus, muuntokoulutus, erikoistumiskoulutus...)

8

koulutus (2)

sv utbildning (2)

en studies (1); learning opportunity (1); > study programme (1); > degree programme (1); > education programme (1) <ammattillinen koulutus>; ~ learning opportunity specification <koulutuksen (2) kuvauksesta; SFS-EN 15982:en ja SFS-EN 15981/AC>
search term: LOS

määritelmä

suunniteltu opintojen ja järjestelyjen kokonaisuus, jonka tavoitteena on tuottaa/ottaa johonkin aihepiiriin tai alaan liittyvää osaamista tai tarjota valmiudet tutkinnon tai muun kokonaisuuden suorittamiseen

[EHDOTUS OKSA-jaokselle: suunniteltu opintojen ja järjestelyjen kokonaisuus, jonka tavoitteena on tuottaa johonkin aihepiiriin tai alaan liittyvää osaamista ja antaa edellytykset tutkinnon tai muun kokonaisuuden suorittamiseen](#)

huomautus

Koulutukset (2) ovat tapa käytännössä organisoida ja toteuttaa koulutusta (1).

Koulutukset (2) voivat olla tutkintoon (esimerkiksi filosofian maisterin tutkinto) johtavia tai tutkintoon johtamattomia. Esimerkkejä tutkintoon johtamattomista koulutuksista ovat korkeakoulun opintokokonaisuus, ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa, avoimena yliopisto-opetuksena tai vapaana sivistystyönä tarjottava opintojakso, ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus, korkeakoulun erikoistumiskoulutus, ja perusopetuksen lisäopetus ja taiteen perusopetuksen opinnot.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen koulutus (2) -käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 26.2.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c122>

Käsitteen tunnus: c2

Käsittekaaviot: [Koulutus \(1\) koulutusasteen, tarkoituksen ja koulutuslajin mukaan sekä koulutus \(2\) ja Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

[→ esimerkkejä toivotaan näkyviin myös kaavioon → Riina 22.5.23: Riina piirtänyt uuden kaavion, "koulutus \(2\) alakäsitteitä"](#)

[→ OKSA-jaos: voisiko määritelmässä olla tuottaa-verbi, vrt. koulutus \(1\). johdonmukaisuus!](#)

[→ OKSA-jaos: valmiudet-sana ei kaikkein toimivin määritelmässä](#)

[→ tämä on "toteutettavaksi tarkoitettu", toteutus on koulutus \(3\)](#)

[→ "suunniteltu" viittaa mm. opetussuunnitelmaan, josta tulevat mm. opetussisällöt](#)

[→ palautetta OKSA-jaokselle, olisiko mahdollista antaa suositus koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) -käsitteistä käytettäväksi ilmaisuiksi esim. sellaisissa tapauksissa joissa näitä kumpaakin käytetään samassa kontekstissa \(esim. koulutustoiminnan määritelmä\)](#)

Lähde: OKSA_02 (c122)

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: suunniteltu opintojen ja järjestelyjen kokonaisuus, jonka tavoitteena on lisätä johonkin aihepiiriin tai alaan liittyvää osaamista tai tarjota valmiudet tutkinnon tai muun kokonaisuuden suorittamiseen. Myös erilaiset lyhyetkin koulutukset tulee huomioida -

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: huomautusten **esimerkit liittyvät tiiviisti formaalin koulutuksen maailmaan**, myös esim. harrastustoiminnassa järjestettävät koulutukset lisäävät osaamista ja tarjoavat valmiuksia osallistua johonkin toimintaan. Esim. tuomarikoulutukset tai järjestöjen johtamiseen liittyvät koulutukset lisäävät osaamista ja tarjoavat valmiuksia jonkin tehtävän hoitamiseen, vaikka eivät sinänsä johda tutkinnon suorittamiseen tms. Pitää huomioida, että koulutusalan lainsäädäntö säättää selkeästi alan pätevyysvaatimuksista eikä niihin käsittekartassa voi ottaa kantaa - erityisesti, kun kyse on yleismääritelmästä koulutus.

AMKE ry: "Esimerkkejä tutkintoon johtamattomista koulutuksista ovat korkeakoulun opintokokonaisuus, ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa, avoimena yliopisto-opetuksena tarjottava opintojakso, ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus, korkeakoulun erikoistumiskoulutus ja perusopetuksen lisäopetus." -- **Ammatilliseen koulutuksen osalta esimerkki on epäselvä, "tutkinnon osa"**. Tutkinnot muodostuvat tutkinnon osista, jolloin ne ovat osa tutkintoon johtavaa koulutusta. -- **Terminologin kysymys 5.5.2023:** Tuleeko ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa poistaa esimerkeistä (tutkintoon johtamaton koulutus)? [OKSAssa on määritelty **tutkintokoulutus** = tutkintoon tai – ammatillisessa koulutuksessa myös – tutkinnon osaan johtava koulutus (1)]

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Tässä huomautuksessa on käsitteellinen sekaannus: ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa on tutkintoon johtavaa koulutusta, minkä vuoksi sen ei pitäisi olla tässä esimerkissä. Korkeakoulun opintokokonaisuus sopii tähän esimerkkiin. Tämän käsitteen kohdalla käytetään ilmaisua **"tutkintoon johtamattomia koulutuksia"**. Edellisessä käsitteessä "7 koulutus (1)" käytetään ilmaisua **"koulutus, joka ei johda eikä valmista tutkintoon"**. Tarkoittavatko nämä samaa asiaa? Voidaanko sanamuotoja yhdenmukaistaa? -- **Terminologin kysymys 5.5.2023:** Mitä ovatkaan tutkintoon valmistavat koulutukset? Vrt. OKSAn kaavio "koulutus1_tutkintotavoitteisuuden_mukaan": täällä ei ole erikseen käsitettä tutkintoon valmistava koulutus. ([Samoin OKSAn kaavio "koulutus2_tutkintoon_johtamattomat"=](#)

Tampereen kaupunki: "Tutkintotavoitteisuuden mukaan koulutus (1) voidaan jakaa tutkintoon johtavaan koulutukseen, tutkintoon valmistavaan koulutukseen ja koulutukseen, joka ei johda eikä valmista tutkintoon." -- Kommentti: Vaikka koulutus ei johda tutkintoon, voidaan vapaan sivistystyön puolella suoritettuja osaamisperusteisia ja E-perusteisiin vietyjä kursseja merkitä Koski-tietokantaan (08/2021 voimaantullut lainsäädäntö). Tämä mahdollistaa yksilön osaamisen esille tuomisen laajemmin ja esimerkiksi opintojen myöhemmän tunnustamisen osaksi suoritettavaa tutkintoa. Vapaan sivistystyön Koski-kelpoisten kurssien laajuus ilmoitetaan opintopisteinä. Tässä kohtaa esimerkkiluettelossa olisi toivottavaa mainita myös vapaan sivistystyön koulutus ja taiteen perusopetus. Kansalaisopiston kurssi vastaa yksittäisenä aihepiirikokonaisuutena opintojakso-käsitettä. Näin ollen teksti kuuluisi esim. seuraavasti: Koulutukset voivat olla.... Esimerkkejä tutkintoon johtamattomista koulutuksista... avoimena yliopisto-opetuksena *tai vapaana sivistystyönä* tarjottava opintojakso, ammatillisen koulutuksen valmentava koulutus, korkeakoulun erikoistumiskoulutus, perusopetuksen lisäopetus ja taiteen perusopetuksen opinnot. → [VST sovittu lisättäväksi \(12.5.23\)](#)

Opintokeskukset ry: huomautuksesta puuttuu kokonaan vapaan sivistystyön koulutus, käsite olisi tarpeellista olla omana esimerkkinään mainittuna

Kansan Sivistystyön Liitto: Esimerkit eivät luonnollisesti ole yhtä kuin kaikki olemassa olevat vaihtoehdot. Katsomme kuitenkin, että yhtenä esimerkkinä tutkintoon johtamattomasta koulutuksesta tulee mainita myös vapaassa sivistystyössä tarjottava koulutus.

Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis: On oleellista, että koulutus 2 määritelmä sisältää myös vapaan sivistystyön koulutuksen. Käsitteellä on vaikutuksia mm. osaamisen tunnustamiseen ja tunnustamiseen, joissa nämä on rajattu koulutuksen 2 merkityksen mukaiseen koulutukseen. Huomautuksesta olisi tarpeellista olla myös vapaan sivistystyön koulutus omana esimerkkinään mainittuna.

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus loppuu 31.7.2022 ja tilalle tulee tutkintoon valmentava koulutus (TUVA) -- **Terminologin kommentti 2.5.2023:** Ko. huomautusteksti on päivitetty OKSAn puolelle; otetaan OKSasta ajantasainen huomautusteksti.

Vapaa Sivistystyö ry: Toisessa merkityksessä näkyy kokonaisuus, joka selventää suomenkielisen sanan erilaiset konnotaatiot. Miksi ei arkikielessä käytetty koulutuksen kasautuminen näy?

Terminologin kysymys OKM:n asiantuntijoille 22.9.2020: Tarvitaanko Jatkuvan oppimisen sanastossa tehdä ero koulutus (1) ja koulutus (2) välille; tuleeko sanastoon kummankin alakäsitteitä? Vai voidaanko Jatkuvan oppimisen sanaston kaikkia koulutus-käsitteitä pitää koulutus (1):n alakäsitteinä?

Sanastotyöryhmä 29.9.2020: OKSA-jaos tekee ehdotuksen siitä, mitkä koulutus-käsitteet tarvitaan Jatkuvan oppimisen sanastoon

KMP 4.3.2021: suunniteltu kokonaisuus? Ensimmäisessä huomautuksessa mainitaan kuitenkin, että termillä tarkoitetaan "tapa käytännössä organisoida ja toteuttaa koulutusta (1). Eikö määritelmä voisi olla siis koulutus 1:n toteutus, jos tämä on käytännössä se koulutus, johon haetaan ja tulee valituksi? Vai onko tälle jokin toinen termi? -- **Terminologin kommentti 18.3.2021:** Hyvä kysymys/kommentti, tämänsuuntaista on pohdittu myös OKSA-jaoksessa, eli että pitäisikö koulutus (2):n määritelmässä olla mainittuna koulutus (1) (esim. koulutuksen (1) toteuttamistapa, joka muodostuu suunnitellusta --). Voin viedä tämän kommentin OKSA-jaoksen käsiteltäväksi.

KMP 4.3.2021: Terminologin kysymykseen syyskuulta. Mielestäni jatkuvan oppimisen sanastossa tulisi olla sellainen termi, joka tarkoittaa tätä käytännön toteutusta. Tavoitteenamme taitaa olla ensisijaisesti tietojärjestelmätason termien harmonisointi.

2.1 Koulutus (1) luonteen, koulutusasteen ja koulutuslajin mukaan

9

aikuiskoulutus

sv vuxenutbildning
en adult education and training

määritelmä

koulutus (1), joka on suunniteltu ja järjestetty pääsääntöisesti aikuisille, jotka ovat suhteellisen pitkän, yhtenäisen ja työelämävalmiudet antaneen kouluttautumisvaiheen päätyttyä tai keskeydyttyä siirtyneet työelämään tai muuhun toimintaan ja ovat sen jälkeen osallistumassa jälleen koulutukseen (1)

huomautus

Se, minkä ikäinen henkilö luokitellaan ”nuoreksi” ja toisaalta ”aikuseksi”, vaihtelee luokittelevan tahon mukaan; esimerkiksi tilastoluokitteluissa ja OECD:n luokitteluissa nuorena pidetään alle 25-vuotiasta ja aikuisena 25 vuotta täyttänyttä henkilöä. Aikuiskoulutus on lähtökohtaisesti suunnattu 25-vuotiaille ja sitä vanhemmille henkilöille.

Aikuiskoulutus voi olla esimerkiksi *täydennyskoulutusta*, tutkintoon johtavaa tai tutkintoon valmistavaa koulutusta (1), *henkilöstökoulutusta*, *työvoimakoulutusta* tai vapaata sivistystyötä.

Aikuiskoulutuksessa käytetään usein erilaisia pedagogisia menetelmiä ja ratkaisuja kuin esimerkiksi lapsille tai nuorille tarkoitettussa koulutuksessa (1). Samoin opetuksen ajankohta saattaa aikuiskoulutuksessa olla erilainen kuin lapsille tai nuorille tarkoitettussa koulutuksessa (1).

Käsite ammatillinen aikuiskoulutus poistui käytöstä, kun ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017) tuli voimaan 1.1.2018.

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitteeseen aikuiskoulutus. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 23.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c464>

Käsitteen tunnus: c15

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) koulutusasteen, tarkoituksen ja koulutuslajin mukaan sekä koulutus \(2\)](#)

Lähde: OKSA_02 (c464)

Helsingin kaupunki: Termiä aikuiskoulutus ei ole olemassa koulutusjärjestelmässä, joten käsite tässä on harhaanjohtava. Esimerkiksi ammatillinen koulutus on suunnattu kaiken ikäisille, nuorille ja aikuisille koulutus- ja työtaustasta riippumatta.

Koulutuskuntayhtymä OSAO: Aikuiskoulutus (9): OKSA-sanaston lyhyempi määritelmä on parempi. Ehdotettu määritelmä rajaava. → [JO-sanastotyöryhmä 29.9.2020: Kuka on ”aikuisen”? Eikö korkeakoulutuskin OKSAn määritelmän \(”aikuksille suunniteltu ja järjestetty koulutus \(1\)”\) mukaan ole aikuiskoulutusta?](#)

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Aikuiskoulutus voi olla myös tutkintoon valmentavaa koulutusta.

Siikalatvan kunta: Selkeästi määritely

Vihtari Kalle: Kohdassa aikuiskoulutus on syytä tarkastella aikuislukioiden tarjoamaa koulutusta niin valmistavien kuin tutkintoon johtavien koulutusten osalta. Ikäraja 25 vuotta tuntuu osittain teennäiseltä aikuiskoulutuksesta puhuttaessa. Aikuislukioiden osalta yli 18-vuotias lasketaan aikuiseksi.

Vihtari Kalle: Työvoimakoulutus: aikuislukio voi käsittääkseni olla myös osa työvoimakoulutusta. Aikuisten ohjausta on käsitelty muun muassa www.nvl.org verkostossa, jossa on pohdittu aikuisten tarvitsemää erityistä ohjausta.

Uudenmaan ELY: Sanaston mukaan aikuiskoulutus on suunniteltu ja järjestetty pääsääntöisesti aikuisille, jotka ovat suhteellisen pitkän, yhtenäisen ja työelämävalmiudet antaneen kouluttautumisasiän päätyttyä tai keskeydyttyä siirtyneet työelämään tai muuhun toimintaan ja ovat sen jälkeen osallistumassa jälleen koulutukseen. Määritelmän huomautuksissa nostetaan esiin ikämäärittely sekä pedagogiikka ja rahoitusmuodot. Tulisiko viitata myös siihen, että esim. työvoimakoulutukseen osallistuu paljon henkilöitä, joilta puuttuu kokonaan aiempi pitkä koulutusvaihe?

Vapaa Sivistystyö ry: Aikuiskoulutus 9: huomautuksessa linjataan: ”Aikuiskoulutus voi olla esimerkiksi täydennyskoulutusta, tutkintoon johtavaa tai tutkintoon valmistavaa koulutusta (1), henkilöstökoulutusta, työvoimakoulutusta tai vapaata sivistystyötä.” Tässä on selkeä puute: **miksi vapaa sivistystyö rajataan jatkuvan oppimisen sanaston ulkopuolelle??** Vapaassa sivistystyössä on runsaasti kosketuspintaa työelämään esim. kieli- ja digikoulutukset, maahanmuuttajakoulutukset, koulutusjärjestelmän nivelvaiheet sekä uuden jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan matalan kynnyksen koulutukset, jotka toimivat polkuina työelämään esim. hakevan toiminnan kautta. Lisäksi vapaa sivistystyö liittyy oleellisesti elinikäiseen ohjaukseen (40) omalla ohjausosaamisellaan. Nämä kosketuspinnat ovat olleet esillä toistuvasti Jatkuvan oppimisen uudistuksen seurantarhymässä, ja tämä oikeuttaa vapaan sivistystyön entistä aktiivisempaa huomiointia jatkuvan oppimisen sanastossa sekä palvelujen toimeenpanossa. → [Riina 22.5.23: VST on JO-sanastossa vain apukäsitteenä. Tulisiko ottaa mukaan koko käsittekuvaus OKS:sta? Entä mihin kaikkiin kohtiin sanastossa VST tulisi lisätä?](#)

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Aikuiskoulutusta on **kaikki se koulutus, joka ei kuulu oppivelvollisuuden piiriin - koulutus 18 vuotta täyttäneille**. Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön muututtua ei enää ole tarvetta määritellä ikärajoja sen tarkemmin. Aikuiskoulutuksen osallistujien kirjo on valtavan laaja alkaen vaille toisen asteen tutkintoa jääneistä aina korkeakoulujen jatkokoulutettaviin saakka huomioiden kaikki erityispiirteitä hakevat ja muut lyhyiden koulutusten tarvitsijat. On huomioitava, että kenttä muuntuu koko ajan ja tiukka määrittely voi olla jopa haitallinen kehittämisen kannalta,

AMKE ry: "koulutus (1), joka on suunniteltu ja järjestetty pääsääntöisesti aikuisille, jotka ovat suhteellisen pitkän, yhtenäisen ja työelämävalmiudet antaneen kouluttautumisasiän päätyttyä tai keskeydyttyä siirtyneet työelämään tai muuhun toimintaan ja ovat sen jälkeen osallistumassa jälleen koulutukseen (1)" -- Määrittely on epätasallinen: **Määritelmä ei esim. tunnista monia maahanmuuttajia ja heidän koulutustaustojaan. Määritelmä ei myöskään kata henkilöitä, joiden opinnot ovat keskeytyneet hyvin varhaisessa vaiheessa.**

Varsinais-Suomen ELY: Sanaston mukaan aikuiskoulutus on aikuisille, jotka ovat suhteellisen pitkän, yhtenäisen ja työelämävalmiudet antaneen kouluttautumisasiän päätyttyä tai keskeydyttyä siirtyneet työelämään tai muuhun toimintaan ja ovat sen jälkeen osallistumassa jälleen koulutukseen. Työvoimakoulutus on yksi aikuiskoulutuksen muoto, jossa koulutukseen osallistujia yhdistää em. luettelon lisäksi se, että työvoimakoulutukseen osallistujalta usein puuttuu kokonaan aiempi muodollinen ammatillinen koulutus. Olisiko syytä nostaa esiin myös tämä aikuiskoulutuksen osallistujien erityispiirre?

Helsingin yliopisto: Toivoisimme tarkennusta kohtaan "suhteellisen pitkä ja yhtenäinen" Koulutuspolut voivat olla moninaisia ja **rikkonaisia**, jolloin yhtenäinen ei välttämättä kuvaa tilannetta parhaalla mahdollisella tavalla.

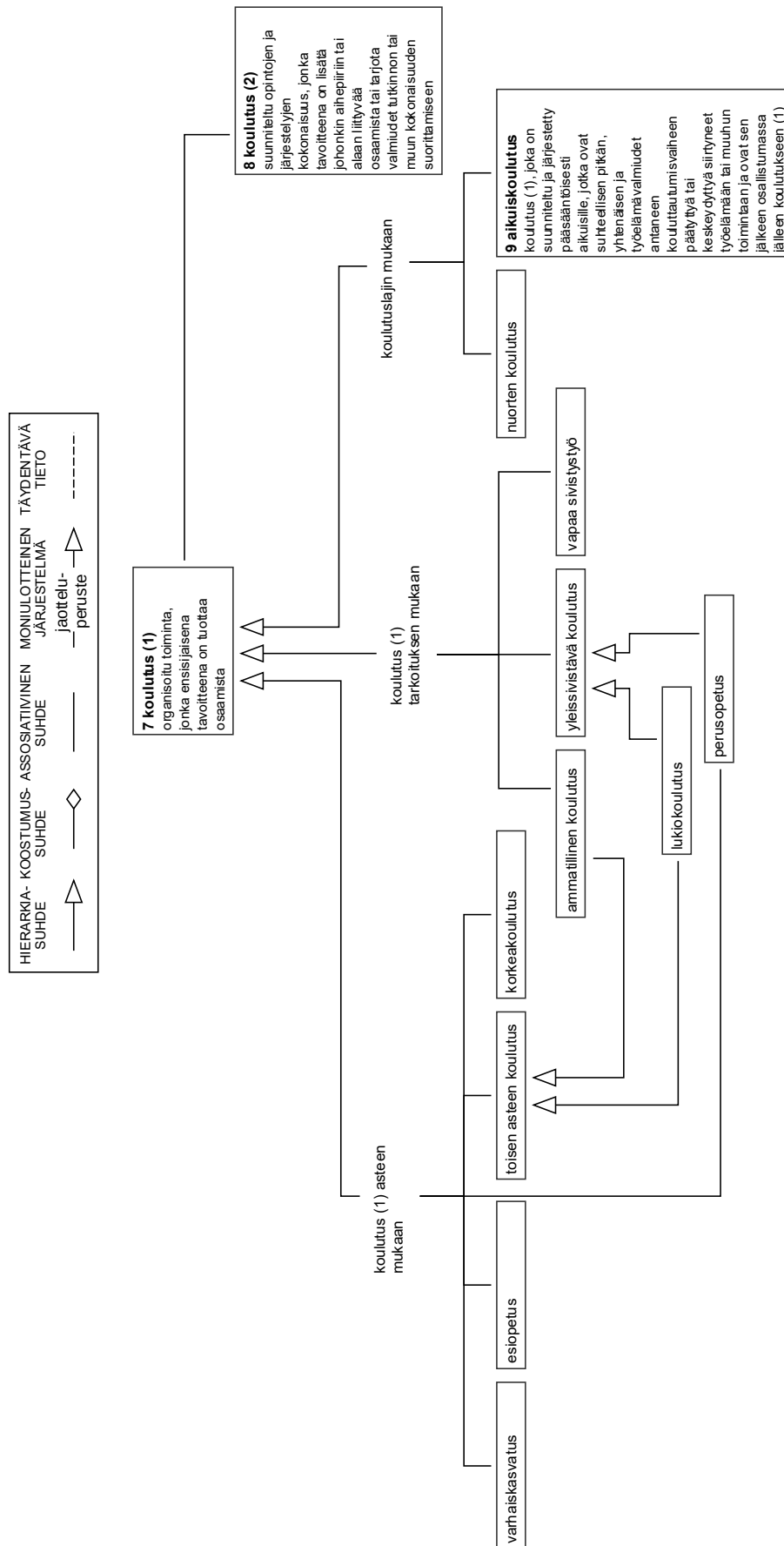
Kansan Sivistystyön Liitto: Määritelmässä olisi hyvä huomioida se, että aikuiskoulutukseen tai työelämäänkin voi päätyä myös ilman työelämävalmiuksia antavaa kouluttautumisasiä (esim. suoraan peruskoulusta, maahanmuuttajat ilman minkäänlaista koulutustaustaa). Samoin aikuiskoulutuksessa olevalla ei välttämättä ole työelämää tai muuta toimintaa taustallaan. Huomautusosion kpl 2 - Aikuiskoulutus ei voi olla vapaata sivistystyötä vaan vapaassa sivistystyössä järjestettävää koulutusta

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Käsitteen määritelmä on mielestämme liian suppea. Määritelmästä puuttuu kokonaan sellaiset henkilöt, jotka suorittavat ensimmäistä kertaa aikuisten perus- tai lukiokoulutusta (esim. maahanmuuttajat, jotka tulevat huonoilla perustaidoilla Suomeen ja joiden koulutus käynnistyy aikuisten perusopetuksessa). Määritelmän kohderyhmästä puuttuvat myös sellaiset **henkilöt, jotka eivät ole jatkaneet peruskoulun jälkeen missään koulutuksessa,** vaan ovat olleet esimerkiksi työelämässä ja haluavat myöhemmin aikuisiällä aloittaa toisen asteen tutkinnon suorittamisen. Käsitteen huomautusosa sisältää virheellistä tietoa seuraavasti: "Käsite ammatillinen aikuiskoulutus poistui käytöstä, kun ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017) tuli voimaan 1.1.2018." **Ammatillisen aikuiskoulutuksen käsite ei ole käytännössä poistunut käytöstä vaan lainsäädäntötekstistä.** Ehdotamme korvaavaksi virkkeeksi: "Käsite ammatillinen aikuiskoulutus *poistui lainsäädännöstä,* kun ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017) tuli voimaan 1.1.2018."

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Lisäksi ehdotamme, että huomautuksen ensimmäisen kappaleen virkejärjestystä muutetaan sujuvammaksi seuraavasti: "Aikuiskoulutus on lähtökohtaisesti suunnattu 25-vuotiaille ja sitä vanhemmille henkilöille. Se, minkä ikäinen henkilö luokitellaan "nuoreksi" ja toisaalta "aikuseksi", vaihtelee luokittelevan tahon mukaan; esimerkiksi tilastoluokitteluissa ja OECD:n luokitteluissa nuorena pidetään alle 25-vuotiasta ja aikuisena 25 vuotta täyttänyttä henkilöä."

Jatkuvan oppimisen sihteeristö: Luonnoksen käsite "aikuiskoulutus": huomautuksesta tulisi poistaa lause "Käsite ammatillinen aikuiskoulutus poistui käytöstä, kun ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017) tuli voimaan 1.1.2018". Vakka käsite olisi poistunut lainsäädännöstä, voi se silti olla käytössä. Muutoinkin sanastossa tulisi täsmentää, mitkä käsitteet tulevat lainsäädännöstä ja mitkä ei.

Terminologin kommentti itselleen 23.3.2021: Käsitteen OKSasta lainattuja tietoja muokattu; tarkistettava OKSassa olevat tiedot.

Käsitekaavio 3. Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja koulutuslajin mukaan sekä koulutus (2).

Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: Ei ole olemassa nuorten koulutusta ja aikuiskoulutusta erikseen, joten kaavio tällaisenaan harhaanjohtava. Termit koulutus (1) ja koulutus (2) olisi avattava tarkemmin.

Tampereen kaupunki Sivistyspalvelut: Kaaviossa aikuiskoulutus on esitetty vain osana koulutuslajin mukaista lajittelua ja sen tiukka määrittely ja kytkentä työelämän vaiheisiin **rajaa esim. vapaan sivistystyön koulutuksen ja kurssit aikuiskoulutuksen ulkopuolelle**. Suomalaisessa koulutusjärjestelmässä kuitenkin kansalaisopistot ovat ja ovat olleet merkittävin aikuiskoulutusmuoto, vaikkakin opistot enenevässä määrin kohdentavat opintoja kaikenikäisille. Kaavion viivoitus ei myöskään esitä koulutusmuotojen yhteyttä aikuiskoulutukseen.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Ehdotan, että "jakolinjana" aikuiskoulutukseen käytettäisiin lainsäädännön muututtua **oppivelvollisuuskoulutusta, jonka jälkeen tapahtuva kouluttautuminen olisi kaikki aikuiskoulutusta**. Sen sisällä joudutaan luonnollisesti pohtimaan eri käsitteitä esim. koulutuksen tavoitteiden, koulutuksen keston ja rahoituksen suhteen. Tämä toisi kuitenkin selkeästi esille nykyisen ammatillisen koulutuksen rakenteen, jossa oppivelvollisuuteen liittyvä velvoite on vahva.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Mistä syystä "nuorten koulutus" ei ole "lasten ja nuorten koulutus"?

Erilaisten oppijoiden liitto ry: Sanaston esitystapa ja käsitekaaviot ovat muutoin erinomaiset selkeät ja johdonmukaiset, mutta tässä kohtaa huomio kiinnittyi otsikon 2.1 ja käsitekaavio 2. eroavaisuuteen. Otsikko kuuluu 'Koulutus (1) **luonteen**, koulutusasteen ja koulutuslajin mukaan' mutta käsitekaavion nimi on 'Koulutus (1) koulutusasteen, **tarkoituksen** ja koulutuslajin mukaan'. Onko tähän joku erityinen syy tai ymmärretäänkö tässä luonne ja tarkoitus samaa tarkoittavina? -- **Terminologin kysymys 5.5.2023:** Tämä epäyhtenäisyys ilmauksissa periytyy näemmä jo OKSAsta. Onko tällä sanastotyöryhmällä kantaa, kumpi on ymmärrettävämpi/käytetympi ilmaus tässä merkityksessä: luonne vai tarkoitus? Vai olisiko jokin muu ilmaus?

Erilaisten oppijoiden liitto ry: Käsitekaaviossa 'koulutuslaji' yläkäsitteenä ei tunnu kuvaavalta, kun alakäsitteet ovat nuorten koulutus ja aikuiskoulutus. Kuvaavampi käsite voisi olla 'ikävaihe' tai 'elämänvaihe', eli koulutus ikävaiheen/elämänvaiheen mukaan.

2.2 Koulutus (1) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan

10

omaehtoinen koulutus

sv frivillig utbildning; självständig utbildning; självständiga studier; utbildning på egen hand
en self-motivated education

määritelmä

muu **koulutus (1)** kuin oppivelvollisuuteen kuuluva koulutus

huomautus

Omaehtoisella koulutuksella viitataan kaikkeen muuhun paitsi oppivelvollisuuteen kuuluvaan koulutukseen, jota ovat esiopetus ja perusopetus ja – oppivelvollisuuslain (1214/2020) mukaan – esimerkiksi toisen asteen koulutus siihen saakka kun henkilö täyttää 18 vuotta tai suorittaa sitä ennen toisen asteen tutkinnon.

Käsitteen tunnus: c28

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan](#)

Terminologin kommentti itselleen 21.5.2021: OKSAsta karsittiin jaoksen 21.5.2021 pidetyssä kokouksessa pois käsite omaehtoinen koulutus (määritelmällä ”muu kuin oppivelvollisuuteen kuuluva koulutus”). Jaoksesta tuntui oudolta ajatella, että esim. korkeakoulutus olisi omaehtoista koulutusta, ja muutenkin käsitteen koettiin OKSA-kontekstissa enemmän sekoittavan kuin selventävän.

Uudenmaan ELY: Sanaston mukaan ”Omaehtoisella koulutuksella viitataan kaikkeen muuhun paitsi oppivelvollisuuteen kuuluvaan koulutukseen, jota ovat esiopetus ja perusopetus ja – oppivelvollisuuslain (1214/2020) mukaan – esimerkiksi toisen asteen koulutus siihen saakka, kun henkilö täyttää 18 vuotta tai suorittaa sitä ennen toisen asteen tutkinnon. Työhallinnossa termillä ”omaehtoinen koulutus” viitataan vakiintuneesti muuhun koulutukseen kuin työvoimakoulutukseen. Sekä julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain että kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisena opiskeluna voidaan tukea myös opintoja, joista säädetään perusopetuslaissa, jos koulutuksen puuttuminen on ammatillisen kehittymisen esteenä (JTYPL)/ jos maahanmuuttajalla ei ole perusopetuksessa saatavia tietoja ja taitoja (kotoutumisL). Jotkut TE-toimiston/työllisyyden kuntakokeilun asiakkaina olevista maahanmuuttajista suorittavat koko peruskoulun (aikuisten perusopetuksen) omaehtoisina opintoina.

Uudenmaan TE-toimisto: oitaisiinko tästä tarkemmin rajata pois esimerkiksi työpaikalla tapahtuva työnantajan tarpeista lähtevä koulutus tai työn suorittamisen lainsäädännöllisiin edellytyksiin kuuluva pakollinen koulutus (esim. pätevyiden ylläpito tai lainsäädännön muuttuessa pätevyiden hankkiminen, jos se on työskentelyn kannalta Suomen lainsäädännön edellytys)

Koulutuskuntayhtymä OSAO: Omaehtoinen koulutus (10): Esitetyn määritelmän mukaisesti esim. henkilöstökoulutus ja työvoimakoulutus olisivat omaehtoista koulutusta. Henkilöstökoulutus on kuitenkin työnantajan hankkimaa ja määräämää koulutusta ja työvoimakoulutus työllistymistoimi, jossa koulutussisällöt koulutuksen järjestäjä on miettinyt etukäteen työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa. Omaehtoisessa koulutuksessa opiskelija valitsee itse haluamansa koulutuksen koulutustarjonnasta. Näin ollen omaehtoisesta koulutuksesta määritelmää olisi hyvä tarkastella uudelleen. Ks. OKSA-sanaston huomautukset.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Omaehtoinen koulutus on sellaista, johon oppija ohjautuu omasta halustaan. Työvoimapolitiittinen koulutus tai lakisääteiset pätevyitysmiskoulutukset eivät täytä tätä määritelmää. Tällä hetkellä termi on enemmän työlainsäädännöllinen kuin koulutuksellinen. Kaaviossa tämä onkin selkeämmin esillä.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Käsitteen määrittelyosa sisältää virheellistä tietoa. Omaehtoinen koulutus on käsite, jota käytetään suhteessa työvoimakoulutukseen ja henkilöstökoulutukseen kuvaamaan koulutusta, johon hakeudutaan oma-aloitteisesti. Käsitettä ei käytetä suhteessa oppivelvollisuuteen. Pyydämme tarkastelemaan termitetuetta uudelleen kokonaisuudessaan.

Suomen Kuntaliitto ry: Kuntaliiton käsityksen mukaan työvoimakoulutus ei ole omaehtoista koulutusta, joten tältä osin määritelmää tulisi täsmentää. Herää kysymys onko myöskään henkilöstökoulutus omaehtoista koulutusta. ”Omaehtoisella koulutuksella viitataan kaikkeen muuhun paitsi oppivelvollisuuteen kuuluvaan koulutukseen. ”

Jatkuvan oppimisen sihteeristö: Luonnoksen käsitteen "omaehtoinen koulutus" määritelmä muuna kuin oppivelvollisten koulutuksena on erikoinen. Omaehtoinen koulutus viittaa enemmänkin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun. Myös oppivelvollisten koulutuksen määrittäminen on hankalaa sisältäen useita eri koulutuksia. Ehdotamme, että koko jaottelu omaehtoisuuden mukaan poistetaan.

Terminologin kommentti 5.5.2023: OKSAsta päätettiin syksyllä 2021 jättää pois käsite omaehtoinen koulutus tässä määritellyssä merkityksessä. Tuntui oudolta ajatella, että esim. korkeakoulutus olisi omaehtoista koulutusta.

Terminologin kommentti 5.5.2023: Sen sijaan OKSAN työversiossa on ehdolla lisättäväksi Rahoituslukuun käsite **omaehtoinen koulutus (2)**

-- määritelmä: omaehtoinen koulutus, joka kustannetaan valtaosin valtion ja kuntien rahoituksella ja mahdollisesti pieneltä osin opiskelumaksuilla

-- huomautus: Ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön rahoituksen näkökulmasta käsitteet omaehtoinen koulutus2 ja henkilöstökoulutus1 ovat vastinpari.

11

henkilöstökoulutus

sv personalutbildning

en personnel training

määritelmä

työnantajan henkilöstölleen järjestämä tai hankkima *koulutus (1)*

huomautus

Henkilöstökoulutuksen (1) voi rahoittaa työnantaja kokonaan tai osittain. Henkilöstökoulutus voi saada myös julkista rahoitusta.

Henkilöstökoulutukseen voi hakeutua oma-aloitteisesti tai työnantaja voi velvoittaa osallistumaan siihen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen henkilöstökoulutus-käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 23.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1300>

Käsitteen tunnus: c30

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan](#)

Lähde: OKSA_02 (c1300)

12

täydennyskoulutus

sv fortbildning (1)

en continuing education; continuing professional development; in-service training <toisen asteen koulutus>; further training <toisen asteen koulutus>
rather than: extension studies

määritelmä

aikaisempaa osaamista, *koulutusta (2)* tai *pätevyyttä* täydentävä ja ajanmukaistava *koulutus (1)*

huomautus

Täydennyskoulutuksia voidaan järjestää toisen asteen oppilaitoksissa, yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa sekä muissa viranomaisen hyväksymissä organisaatioissa. Täydennyskoulutuksina pidetään esimerkiksi työtehtäviin tarvittavien lupien tai todistusten saamiseksi järjestettäviä lyhyitä *koulutuksia (2)*.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen täydennyskoulutus-käsitteen kanssa. Määritelmää ja huomautusta on muokattu. Luettu 12.4.2021. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c460>

Käsitteen tunnus: c34

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan](#)

Lähde: OKSA_02 (c460)

Helsingin kaupunki: Rahoitusinstrumentit tulisi avata tässä selvyden vuoksi.

Uudenmaan TE-toimisto: Viittaus kohtaan 10 [käsite omaehtoinen koulutus]. Tulisiko rajata työtehtävien suorittamisen kannalta pakollinen koulutus pois?

Jyväskylän yliopisto: Yliopistojen näkökulmasta määritelmä on liian laaja. Yliopiston järjestämä täydennyskoulutus ei ole tämän määritelmän mukaista täydennyskoulutusta, jonka järjestäjänä vain on yliopisto. Yliopistojen täydennyskoulutus -termiin liittyy mm. rahoitus. Sinänsä tässä kontekstissa annettu määritelmä on ok, mutta sen käytössä vain pitää olla huolellinen, erityisesti yliopistojen tapauksessa.

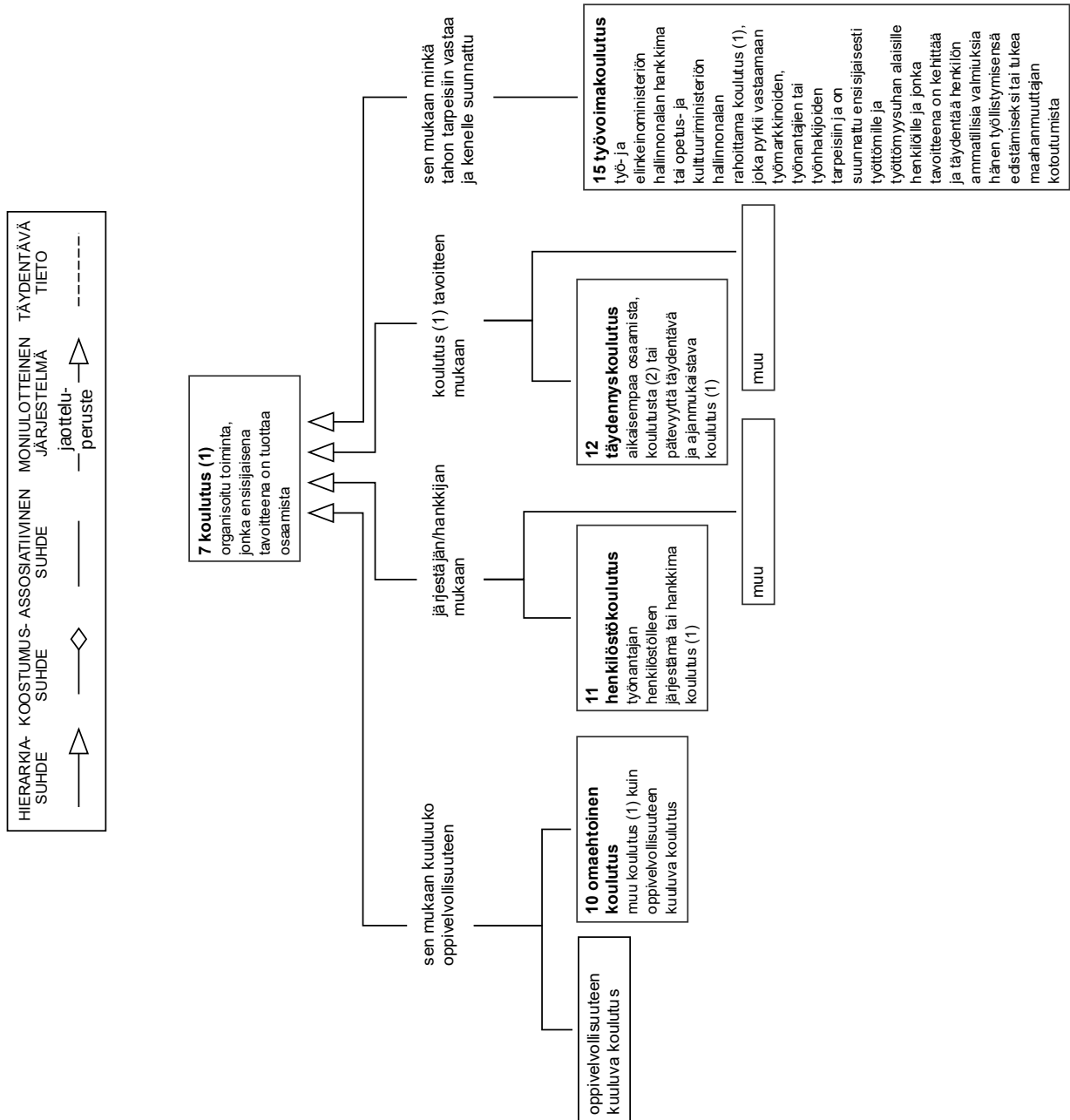
Helsingin yliopisto: Voiko määritellä suhdetta maksullisuuteen? Kysymys: Onko olemassa luettelo "viranomaisen hyväksymistä organisaatioista", jotka voivat järjestää täydennyskoulutusta? Kuka sitä ylläpitää? Kuka valvoo, että muu kuin "viranomaisen hyväksymä organisaatio" ei järjestä täydennyskoulutusta?

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Käsitteen huomautusosa on mielestämme rajattu liian suppeasti, sillä täydennyskoulutus on kuvattua laajempi käsite. Täydennyskoulutusta voi järjestää muissakin kuin viranomaisen hyväksymissä organisaatioissa. Yritykset voivat järjestää täydennyskoulutusta myös ilman viranomaisen hyväksyntää. Pyydämme huomautuksessa keskittämään huomion täydennyskoulutuksen sisältöön enemmän kuin koulutuksen järjestäjiin.

Erilaisten oppijoiden liitto ry: Täydennyskoulutusta kuvaavina esimerkkeinä mainitaan työtehtäviin tarvittavien lupien tai todistusten saamiseksi järjestettävät lyhyet koulutukset. Usein kuitenkin käytännössä puhutaan täydennyskoulutuksesta, kun henkilöstö hakeutuu työnantajan luvalla (tai määräämänä), työajalla ja/tai työnantajan rahoittamana ylipäänsä ammattitaitoa ylläpitävään tai lisäävään koulutukseen. Täydennyskoulutuksen määrittelyä olisi hyvä täsmentää.

TIEKE ry: Sanastossa sanotaan, että täydennyskoulutuksia voidaan järjestää toisen asteen oppilaitoksissa, yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa sekä muissa viranomaisen hyväksymissä organisaatioissa. Täydennyskoulutusta voidaan kuitenkin järjestää muuallakin kuin viranomaisen hyväksymissä oppilaitoksissa, kuten vapaan sivistystyön tai yksityisten koulutusorganisaatioiden järjestämässä koulutuksissa. Täydennyskoulutuksen määrittelyä olisikin hyvä näiltä osin täsmentää.

Keva: Täydennyskoulutus voi olla aiempaa osaamista syventävää tai laajentavaa. Se voi olla siten syväällisempääkin osaamisen uudistamista kuin osaamista ajantasaiseksi päivittävää.

Käsitekaavio 4. Koulutus (1) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan.

Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä: Ehdotamme, että selvyden vuoksi käsitekaaviossa "oppivelvollisuuteen kuuluva koulutus" lokeroista ja "10 omaehtoinen koulutus" lokeroista lähtisi molemmista omat nuolet suoraan lokeroon "7 koulutus (1)".

Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Merimaa-Jovanovic Riikka: Täydennyskoulutuksen rahoitus on avattava, koska menee osittain päällekkäin henkilöstökoulutuksen kanssa.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Ehdotamme pohdittavaksi kaavion tarkentamista "muu"-kohtien osalta selkeyden vuoksi. Mitä ovat "muu"-kohdat? Voidaanko antaa esimerkkejä? Esimerkiksi "järjestäjän/hankkijan mukaan" -kohdassa "muu" voisi olla esim. omaehtoinen koulutus. "Koulutus (1) tavoitteen mukaan" -kohdassa "muu" voisi olla uudelleen koulutus (alan vaihtaminen).

Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry: Ehdotamme, että kaavioon lisätään kohta, jossa omaehtoinen koulutus ja työvoimakoulutus ovat samassa haarassa.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto: Huomiona; myös työvoimakoulutus voi olla luonteeltaan

täydennys- ja muuntokoulutusta.

2.3 Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan

13

muuntokoulutus

sv examensinriktad fortbildning

en retraining and upgrading of qualifications

määritelmä

tietyn pohjakoulutuksen suorittaneille tarkoitettu *koulutus (1)*, jossa opetussuunnitelma on räätälöity tälle ryhmälle ja joka johtaa uuteen tutkintoon

huomautus

Esimerkki muuntokoulutuksesta on insinööritutkintoon johtava kaivosalan *koulutus (2)*, joka on tarkoitettu henkilöille, jotka ovat suorittaneet insinööri (AMK)- tai DI-tutkinnon kone- ja tuotantotekniikan, sähkötekniikan tai tuotantotalouden alalta.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen muuntokoulutus-käsitteen kanssa. Luettu 23.3.2021. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c461>

Käsitteen tunnus: c20

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

Lähde: OKSA_02 (c461)

Helsingin kaupunki: Esimerkiksi missä tilanteessa tarjotaan muuntokoulutusta? Onko kyse työnantajan maksamasta koulutuksesta osaamistarpeeseen vastaamiseksi? Rahoitusinstrumentti olisi hyvä tuoda esiin.

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Opetussuunnitelman tilalle käsite toteutussuunnitelma

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Mielestämme on hyvä, että huomautus sisältää käytännön esimerkkejä. Täsmennysehdotus: muuntokoulutuksen tarkoituksena ei ole johtaa korkeamman tason tutkintoon, vaan muuntaa saman tason koulutus uuteen erityisosaamiseen. Lisäksi ehdotamme, että muuntokoulutus olisi mukana kaaviossa 3 yhdessä täydennyskoulutuksen ja uudelleen koulutuksen kanssa.

14

kotoutumiskoulutus; aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus

sv integrationsutbildning av vuxna invandrare

en integration training for adult migrants

määritelmä

koulutus (2), jota järjestetään ensisijaisesti oppivelvollisuusiän ylittäneille maahanmuuttajille ja jonka tarkoituksena on kehittää oppijan suomen tai ruotsin kielen taitoa ja muita kotoutumista edistäviä valmiuksia, jotka tukevat henkilön pääsyä opintoihin ja työelämään sekä osallistumista yhteiskunnan toimintaan

huomautus

Kotoutumiskoulutukseen sisältyy 1) suomen tai ruotsin kielen **opetusta**; 2) ammatillisten ja muiden työelämässä tarvittavien valmiuksien opetusta, ammatillista suunnittelua ja **ohjausta** jatko-opintoihin, työllistymistä edistäviin palveluihin tai työmarkkinoille; 3) muuta opetusta, joka edistää yhteiskunnallisia valmiuksia.

Kotoutumiskoulutuksen sisällöt määräytyvät Opetushallituksen antamien opetussuunnitelman perusteiden ja Opetushallituksen suositusten mukaisesti.

Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että henkilö saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon.

Kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti **työvoimakoulutuksena**.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitteen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus kanssa. Luettu 6.7.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c472>

Käsitteen tunnus: c24

Käsittekaaviot: [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Työvoimakoulutus](#)

Lähde: OKSA_02 (c472)

Helsingin kaupunki: Pitäisi mainita, että koulutus itsessään kotouttaa. Tarkennus rahoitukseen: järjestetään pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena, mutta myös omaehtoisena koulutuksena.

Tampereen kaupunki: "Kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena."Kommentti: Vapaa sivistystyö järjestää aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutusta, joka kuuluu myös aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen. Kohderyhmään kuuluu myös työvoiman ulkopuolella olevia maahanmuuttajia.Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa maahanmuuttajien koulutus voidaan jaotella kotoutumiskoulutukseen, joka voi olla myös omaehtoista, ja yleisemmin kotoutumista tukevaan kotouttavaan koulutukseen, jossa vapaan sivistystyön oppilaitokset järjestävät vapaan sivistystyön koulutusta, joka voi olla erityisesti maahanmuuttajille suunnattua tai yleistä, kaikille avointa koulutusta. Yleisessä vapaan sivistystyön koulutuksessa maahanmuuttajat ja kantäväestö kohtaavat keskenään vertaisina oppijoina. Kummallakin viimeksi mainitulla koulutusmuodolla on kotoutumista edistävä merkitys. (Saloheimo 2016, 8)Ehdotus: Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että henkilö saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon. Koulutukseen voi liittyä luku- ja kirjoitustaidon opettamista.

Uudenmaan ELY: Vuonna 2021 on TEM julkaissut Kotoutumisen sanaston, jossa kotoutumiskoulutus määritellään kotoutumispalveluksi, jonka tavoitteena on kehittää oppivelvollisuusiän ylittäneen henkilön suomen tai ruotsin kielen taitoa ja muita kotoutumista edistäviä valmiuksia, jotka tukevat henkilön pääsyä opintoihin ja työelämään sekä osallistumista yhteiskunnan toimintaan.Huomautuksena on lisäksi, että kotoutumiskoulutuksena annetaan 1) suomen tai ruotsin kielen opetusta; 2) ammatillisten ja muiden työelämässä tarvittavien valmiuksien opetusta, ammatillista suunnittelua ja ohjausta jatko-opintoihin, työllistymistä edistäviin palveluihin tai työmarkkinoille; 3) muuta opetusta, joka edistää yhteiskunnallisia valmiuksia. Kotoutumiskoulutuksessa noudatetaan Opetushallituksen laatimia kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita. Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että henkilö saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon. Tätä varten oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle voidaan antaa luku- ja kirjoitustaidon koulutusta oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetuksen lukutaitovaiheessa tai vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksessa. Kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena.Em. määrittely sopinee myös nyt lausunnolla olevaan sanastoon.Sanastossa todetaan, että "Kotoutumiskoulutuksen sisällöt määräytyvät Opetushallituksen antamien opetussuunnitelman perusteiden ja Opetushallituksen suositusten mukaisesti." Opetushallitus on antanut kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet. Lisäksi Opetushallitus on antanut vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksen. Opetushallitus ei ole antanut kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksia

Uudenmaan TE-toimisto: Tulisiko olla maahanmuuttajan lisäksi vieraskielisille?

Vapaa Sivistystyö ry: Tässä pitäisi mainita vapaa sivistystyö, joka yhteistyössä TE-toimistojen kanssa toteuttaa laajasti kotoutumiskoulutuksia ympäri Suomea oman valtionosuusrahoituksensa turvin – HUOM työvoimakoulutuksen (22) on väärin kirjoitettu: "Valtionosuusrahoitettuna työvoimakoulutuksena ei järjestetä kotoutumiskoulutusta." Vapaa sivistystyön vos-rahoitukseen päätös erillisestä vos-rahoituksesta kotoutumiskoulutuksiin tehtiin vuoden 2021 aikana.

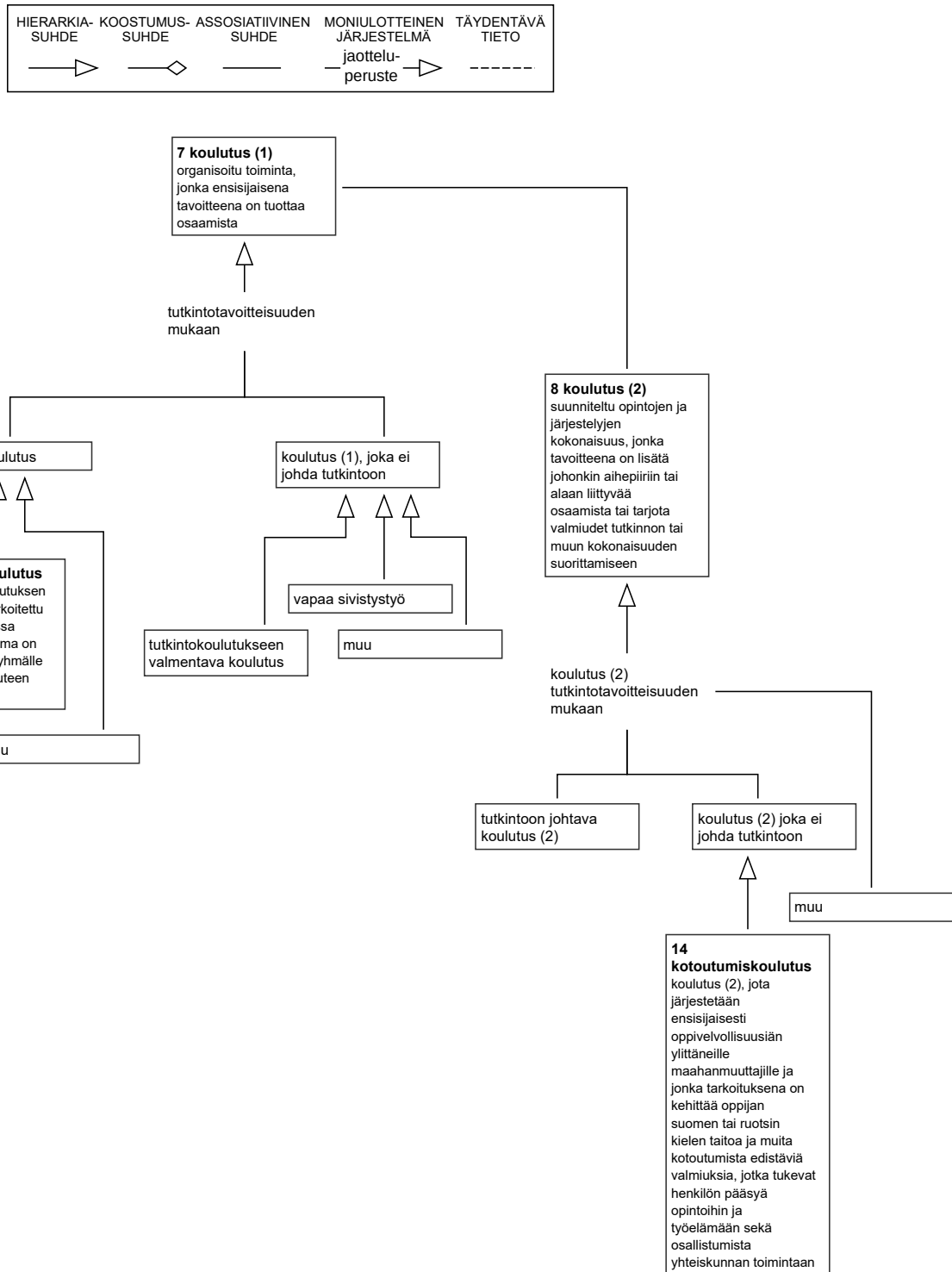
Kotimaisten kielten keskus: Synonyymistä on nostettava esille kielenkäyttöön liittyvä asia. Luultavasti termiä aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus ei käytettäisi elävässä elämässä ja se jäisi mitä ilmeisimmin vain paperikieleen. Kotoutumiskoulutuksen määritelmässä on ilmaistu se, että tämä koulutus on suunnattu oppivelvollisuuden ylittäneille maahanmuuttajille.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Täsmennysehdotus: Onko kotoutumiskoulutuksella jotain pääsääntöistä kestoa tai sitovuutta? Jos koulutus järjestetään "pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena", mitä muut koulutustavat voivat olla (esimerkiksi omaehtoinen kotoutumiskoulutus)?

Kansan Sivistystyön Liitto: Osaksi tutkintoon johtamatonta koulutusta olisi tarpeen lisätä aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetus (laki vapaasta sivistystyöstä §8 1998/632), koska tämä omana koulutusmuotonaan ei ole osa määritelmän 14 mukaista kotoutumiskoulutusta.

Opintokeskukset ry: Käsitteen yhteydessä ei ole erikseen mainittuna vapaan sivistystyön maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutusta, jolle on laadittu oma opetussuunnitelmasuosituksensa ja rahoituksensa, tämän mainitsemista hyvä harkita, jos käsite liitetään kotoutumiskoulutukseen

Suomen Kuntaliitto ry: TEM on viime vuoden alussa julkaissut Kotoutumisen sanaston https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163545/TEM_2021_54.pdf?sequence=1&isAllowed=yTässä yhteydessä määritelmän tulisi olla yhtenevä kotoutumisen sanaston kanssa.

Käsittekaavio 5. Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.

Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: Mikä on tieto, jota tällä halutaan kertoa? Ehdotamme, että tehdään yksi kaavio, jossa kaikki koulutukset ovat eriteltynä tutkintotavoitteisuuden mukaan. -- **Terminologin kommentti 5.5.2023:** Se, että osa koulutuksista on nyt koulutus (1):n ja osa koulutus (2):n alla, johtuu OKSAssa tehdyistä ratkaisuista. Ilmeisesti OKSAssa periytyvä koulutus (1) ja koulutus (2) -jaottelu ei ole oikein avautunut lausunnonantajalle... Tälle jaolle ei kuitenkaan oikein voi mitään, OKSAssa siitä ei voida luopua. Pohdin sitä mitä ehkä Ilmari OKM:stä kommentoi syksyllä 2021, eli että kannattaisiko/voisiko Jatkuvan oppimisen sanastossa kaikki koulutus-käsitteen alakäsitteet esittää koulutus (2):n alakäsitteinä, vaikka OKSAssa osa niistä on koulutus (1):n alakäsitteitä ja osa koulutus (2):n. Olisiko todella hämmentävää käyttäjille. Tai sitten voisiko kaaviota muokata jotenkin, voisin pohtia Marin kanssa.

Tampereen kaupunki Sivistyspalvelut: Koulutusjärjestelmä kaavioon voisi lisätä maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutukset.

Uudenmaan ELY, Työllisyys ja kotoutuminen -yksikkö: Käsittekaaviossa 4 on koulutus jaettu tutkintotavoitteisuuden mukaan tutkintoon johtavaan koulutukseen, koulutukseen, joka ei johda tutkintoon sekä muuhun koulutukseen. Mitä tämä muu koulutus on?

Varsinais-Suomen ELY: Käsittekaaviossa 4 on tutkintotavoitteisuuden mukaan tutkintoon johtava koulutus, koulutus, joka ei johda tutkintoon sekä muu koulutus. Kohtaa muu koulutus olisi hyvä avata. Miten kaavioon sijoittuvat esimerkiksi erilaiset ns. korttikoulutukset, lyhyet täydennys-, rekrytointi- tai pätevyitysmiskoulutukset?

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Käsittekaavio kokonaisuudessaan vaikuttaa mielestämme epäloogiselta ja epäsuhtaiselta. ”Tutkintokoulutus”-kohdassa ”muutokoulutus” ja ”muu” ovat erikoisen epäsuhtaisia.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Ehdotamme pohdittavaksi kaavion tarkentamista ”koulutus (1) joka ei johda tutkintoon” -kohdan osalta: Mitä ovat ”muu”-kohdat? Voidaanko antaa esimerkkejä? Täydennyskoulutus? Korkeakoulutuksen opintokokonaisuus?

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Mitä eroa on tutkintokoulutuksella ja tutkintoon johtavalla koulutuksella? Jos käsitteet tarkoittavat samaa, pyydämme harkitsemaan käsitteiden yhdenmukaistamista selkeyden vuoksi.

2.4 Työvoimakoulutus

15

työvoimakoulutus

ei: työvoimapoliittinen koulutus (vanhentunut)

sv arbetskraftsutbildning

en labour market training

määritelmä

työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan hankkima tai opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan rahoittama *koulutus (1)*, joka pyrkii vastaamaan työmarkkinoiden, työnantajien tai työnhakijoiden tarpeisiin ja on suunnattu ensisijaisesti työttömille ja työttömyysuhan alaisille henkilöille ja jonka tavoitteena on kehittää ja täydentää henkilön ammatillisia valmiuksia hänen työllistymisensä edistämiseksi tai tukea maahanmuuttajan kotoutumista

huomautus

Työvoimakoulutus voi olla ammatillista koulutusta tai sitä voidaan järjestää korkeakouluissa.

Työvoimakoulutuksesta ja sen opiskelijavalinnasta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012). *Valtionosuusrahoitetusta työvoimakoulutuksesta* säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017).

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitteeseen työvoimakoulutus. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 28.9.2021.
<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c464>

Käsitteen tunnus: c37

Käsittekaaviot: [Koulutus \(1\) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan](#) ja [Työvoimakoulutus](#)

Lähde: OKSA_02 (c466)

Kainuun ELY: Työvoimakoulutuksen määritelmään tulisi lisätä (JTYPL-lain 916/2012, 5.luku 1 § mukaan) yrittäjyysvalmiuksien kehittäminen ja uuden yritystoiminnan syntymisen edistäminen.

Varsinais-Suomen ELY: Julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain mukaan työvoimakoulutuksella parannetaan myös valmiuksia toimia yrittäjänä sekä edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä. Yrittäjyyskoulutusta ei ole määritteissä huomioitu.

Satakunnan ELY: Työvoimakoulutuksen määrittelyssä tulisi huomioida myös yrittäjyyskoulutus ja yrittäjävalmiuksienkehittäminen. Julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain mukaan työvoimakoulutuksella parannetaan aikuisten ammattitaitoa, mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikka ja heidän valmiuksiaan toimia yrittäjänä sekä edistetään ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta ja uuden yritystoiminnan syntymistä.

Helsingin kaupunki: Lisäys huomautukseen: Työvoimakoulutus voi olla myös ammatillista koulutusta tai sitä voidaan järjestää korkeakouluissa.

Vihtari Kalle: Työvoimakoulutus: aikuislukio voi käsittääkseni olla myös osa työvoimakoulutusta.

Terminologin kommentti itselleen 25.2.2021: Käsitteen OKSAsta lainatut tiedot muuttuneet, päivitettävä lopuksi OKSAan.

16

<työvoimakoulutus>

kartoitusjakso; orientaatiojakso (termiehdotus); koulutustarpeen ja soveltuvuuden arviointijakso (termiehdotus)

määritelmä

työvoimakoulutuksen alkuvaiheen jakso, jossa arvioidaan yhtäältä henkilöasiakkaan työllistymiseen liittyvää palvelutarvetta, hänen soveltuvuuttaan ja kelpoisuuttaan kyseiselle alalle ja kyseiseen *koulutukseen (2)* sekä toisaalta työnantajaorganisaation työllistämiseen tai henkilöstön kehittämiseen liittyvää palvelutarvetta

huomautus

Henkilöasiakkaan työllistymiseen liittyvää palvelutarvetta ja hänen soveltuvuuttaan ja kelpoisuuttaan alalle ja koulutukseen (2) arvioidaan sekä kyseisen koulutuksen (2) opiskelijavalintanäkökulmasta että asiakkaan työllistyvyyden näkökulmasta.

Kartoitusjakson jälkeen osa opiskelijaksi hakeneista jatkaa varsinaiseen ammatillisesti suuntautuneeseen tai kotoutumista edistävään työvoimakoulutukseen ja osalle tarjotaan muita soveltuvia TE-toimiston palveluita.

Käsitteen tunnus: c38

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

Sanastotyöryhmä 23.10.2020: Tiedot hyväksytyt, mutta palataan tähän, kun on käsitelty opintojen rakenneyksiköt. Onko ok käyttää sanaa ”jakso” ja onko sanan käyttö linjassa muun sanaston kanssa?

Työ- ja elinkeinoministeriö: ”Kartoitusjakson jälkeen osa opiskelijaksi hakeneista jatkaa varsinaiseen ammatillisesti suuntautuneeseen tai kotoutumista edistävään työvoimakoulutukseen ja osalle tarjotaan muita soveltuvia TE-toimiston palveluita”. Ehdotetaan täydennettäväksi muotoon:tarjotaan muuta koulutusta tai muita soveltuvia palveluita

Uudenmaan ELY: Huomautuksessa todetaan, että kartoitusjakson jälkeen osalle hakeneista tarjotaan muita soveltuvia TE-toimiston palveluita. Tässä kohtaa kannattanee todeta se, että suurella osalla työvoimakoulutukseen hakevista on nyt asiakkuus kuntakokeilussa, ei TE-toimistossa.

Kotimaisten kielten keskus: Sanat kartoitus ja orientaatio tarkoittavat yleiskielessä koko lailla eri asioita. Orientaatiojakso tuntuu vievän sivuun määritelmässä kuvatusta merkityksestä. Esitämme, ettei sitä oteta kartoitusjakson synonyymiksi.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto: Työvoimakoulutuksen alkuvaiheen jakson termiehdotuksista tarkoitukseen soveltuvin on kartoitusjakso; orientaatiojakso.

17

ammattillinen työvoimakoulutus; ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus

määritelmä

työvoimakoulutus, jonka tavoitteena on kehittää ammatillista osaamista

huomautus

Ammattillinen työvoimakoulutus voi olla tutkintoon tai *tutkinnon osaan* johtavaa ammatillista koulutusta tai tutkintoon johtamatonta ammatillista koulutusta.

Ammattillinen työvoimakoulutus voi olla *valtionosuusrahoitettua työvoimakoulutusta*, *yhteishankintakoulutusta* tai *kehittämiskoulutusta*. Myös *kotoutumiskoulutusta* voidaan joissakin tapauksissa pitää ammatillisena työvoimakoulutuksena.

Käsitteen tunnus: c40

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

Uudenmaan ELY: Huomautuksessa todetaan, että myös kotoutumiskoulutusta voidaan joissakin tapauksissa pitää ammatillisena työvoimakoulutuksena. Mitä tällaiset tilanteet ovat?

Kotimaisten kielten keskus: Synonyymi ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus on käytössä hankalampi kuin ensisijainen termi ammatillinen työvoimakoulutus. Yksinkertaistakoon ja vakiinnuttakoon sanasto kielenkäyttöä!

Jatkuvan oppimisen sihteeristö: Luonnoksen käsitteen ”17) ammatillinen työvoimakoulutus” alle voisi määritellä myös tutkintoon tai tutkinnon osaan johtavan ammatillisen työvoimakoulutuksen. Kaaviossa [Työvoimakoulutus] on käsitteen 17 alle kirjattu ”tutkintoon johtava ammatillinen työvoimakoulutus” käsitteen 19 ”ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisia valmiuksia lisäävä koulutus” vastinparina, mutta tutkintoon tai tutkinnon osaan johtava työvoimakoulutus olisi hyvä määritellä erikseen. Nyt voi jäädä epäselväksi, kumpaan käsite ”tutkinnon osaan johtava työvoimakoulutus” kuuluu.

18

rekrytoiva työvoimakoulutus; rekrytoiva koulutus; rekrytointikoulutus

määritelmä

[ammattillinen työvoimakoulutus](#), jossa oppijoiden osaamistavoitteet on määritelty yhden tai useamman koulutusta rahoittavan työnantajaorganisaation henkilöstörekrytointitarpeen perusteella

huomautus

Käsitteen tunnus: c47

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

Kainuun ELY: Onko tämä osittain päällekkäinen kohdan 20 yhteishankintakoulutus, kanssa: olisiko RekryKoulutus mainittava myös tässä kohdassa?

Satakunnan ELY: Termi "rekrytoiva työvoimakoulutus" on osittain päällekkäinen kohdan 20 termin "yhteishankintakoulutus" kanssa. Termin määrittelyssä voisi nousta esille myös yhteishankintakoulutuksen tuote RekryKoulutus.

Keski-Suomen ELY: Pitäisikö tämän termin sisältää myös TE-palveluiden yhteishankintakoulutuksen, jonka yksi muoto on RekryKoulutus?

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Ehdotamme selkeytystä käsitteiden 18 ja 20 (rekrytoiva työvoimakoulutus ja yhteishankintakoulutus) välillä. Mikä käytännön ero käsitteillä on? Käsitteen 18 ja käsitteen 20 määritelmässä on samankaltaisuuksia. Onko määritelmiä mahdollista yhdenmukaistaa selkeyden vuoksi?

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto: Rekrytoiva työvoimakoulutus ja RekryKoulutus ovat viestinnällisesti termeinä hankalasti lähekkäinen, termit sekoittuvat helposti ja aiheuttavat mahdollisesti sekaannuksia.

Varsinais-Suomen ELY: Sanasto ei ole vielä täysin onnistunut selvittämään rekrytointitilanteisiin liittyvien koulutusten merkityksiä siten, että TEM:n ja OKM:n hallinnonalojen käsitteet olisi saatu yhdenmukaistettuina sanastoon mukaan. TE-palveluissa on keskeisinä koulutustuotteina rekrytointiin liittyviä koulutuksia (termejä, joita käytetään RekryKoulutus, yhteishankintakoulutus yms.), joiden asemointi sanaston termeihin jää epäselväksi.

Helsingin kaupunki: Tarkennus kuvaukseen: Keskeistä on, että työnantajalla on tarve henkilöstölle, rekrytointiin pyrkivä koulutus. Olennaista on optio työllistymiseen henkilölle, joka on suorittanut kyseisen koulutuksen.

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Oppijoiden tilalle osallistujien

19

ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisia valmiuksia lisäävä koulutus

määritelmä

[ammattillinen työvoimakoulutus](#), joka ei johda tutkinnon eikä [tutkinnon osan](#) suorittamiseen

huomautus

Käsitteen tunnus: c61

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

Kotimaisten kielten keskus: Ensisijainen termi on kieliopillisesti koukeroinen, minkä tähden se on myös hankalakäyttöinen. Esitämme harkittavaksi, että ilmaus ammatillisia valmiuksia lisäävä koulutus valitaan yksinomaiseksi termiksi.

20

yhteishankintakoulutus

määritelmä

[työvoimakoulutus](#), joka on valtion ja työnantajaorganisaation yhdessä rahoittama ja jossa opiskelijoiden osaamistavoitteet on määritelty koulutusta rahoittavan työnantajaorganisaation tai koulutusta rahoittavien työnantajaorganisaatioiden henkilöstöön vaikuttavan erityistilanteen perusteella

huomautus

Erityistilanteita ovat esimerkiksi henkilöstön rekrytointi, liiketoiminnan sopeuttaminen tuotannollisista tai taloudellisista syistä, henkilöstön [osaamisen](#) lisääminen työurien pidentämiseksi ja henkilöstökierron tukeminen.

Työvoimakoulutuksen yhteishankinnasta on säädetty laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012).

Yhteishankintakoulutuksina järjestettäviä työvoimakoulutustuotteita ovat esimerkiksi RekryKoulutus, MuutosKoulutus, TäsmäKoulutus ja Vaihtovalmennus.

Käsitteen tunnus: c43

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

Kainuun ELY: Katso kohta 18 ([rekrytoiva työvoimakoulutus](#)) kommentit.

Uudenmaan TE-toimisto: Määritelmään voisi täsmentää vielä tarkemmin yhteishankintakoulutuksen käytön erityisesti rakennemuutostilanteissa tai liiketoiminnan kehittämisen & kasvattamisen tilanteissa.

21

kehittämiskoulutus; KEKO-koulutus

hakusana: Further Educated with Companies -koulutus; F.E.C.-koulutus

määritelmä

[rekrytoiva työvoimakoulutus](#), jossa työnantajaorganisaatiolla on liiketoimintansa osa-alueen kehittämistarve ja jossa oppija, jolla on kyseiseen kehittämistarpeeseen liittyvää asiantuntijuutta, saa työnantajaorganisaatiossa mahdollisuuden täydentää erityisosaamistaan pääosin työssä [oppimisen](#) kautta

huomautus

Kehittämiskoulutuksessa hankintasopimuksen osapuolina ovat koulutuspalvelun tuottaja ja valtio, eli työnantaja ei ole maksavana osapuolena koulutuksen hankintasopimuksessa. Työnantaja kuitenkin kustantaa kehittämiskoulutukseen sisältyvän opiskelijan ohjaamisen työpaikalla.

Esimerkki kehittämiskoulutuksena järjestettävästä työvoimakoulutustuotteesta on Further Educated with Companies -koulutus. Further Educated with Companies (lyhenne F.E.C) on Uudenmaan ELY-keskuksen tuotemerkki.

Käsitteen tunnus: c48

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

Kainuun ELY: KEKO-koulutus, mukaan lukien FEC-koulutus on myös yrityksille maksullista, vaikka yritykset eivät ole hankintasopimuksen sopimusosapuolena. Ja lisäksi yritykset toki vastaavat opiskelijan ohjaamisesta työpaikalla. Onko käsitelmäärittelyssä tarpeen määritellä, että kenen tavaramerkki F.E.C on? Uudenmaan ELY-keskuksen hankkimat F.E.C. koulutukset ovat käytössä kaikilla ELY-keskus-alueilla.

Satakunnan ELY: Termin määrittelyä tulisi täsmentää. Vaikka työnantajat/yritykset eivät ole FEC-koulutuksissa hankintasopimuksen sopijaosapuoli, on FEC-ohjelmiin osallistuminen maksullista työnantajille/yrityksille.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Ehdotamme pohdittavaksi käsitteen nimen tarkentamista. Voisiko käsitteeseen sisällyttää rekrytointinäkökulman eli "rekrytoiva kehittämiskoulutus"? Tämä selkeyttäisi termitasolla, että mitkä kaikki koulutukset on järjestetty työnantajan rekrytointinäkökulmasta.

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Onko termi oppija tässä oikea? Osallistuja?

22

valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus; VOS-työvoimakoulutus

määritelmä

työvoimakoulutus, joka rahoitetaan koulutuksen järjestäjälle myönnettävällä, opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimalla opetus- ja kulttuuritoimen **valtionosuudella**

huomautus

Työvoimakoulutus voi olla joko työ- ja elinkeinoministeriön budjettipääloukan varoin rahoitettua tai opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokasta valtionosuudella rahoitettua. Kummassakin tapauksessa kyse on **ammattillisesta työvoimakoulutuksesta**, mutta vain opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama työvoimakoulutus voi johtaa tutkintoon tai tutkinnon osaan.

Valtionosuusrahoitettuna työvoimakoulutuksena ei järjestetä **kotoutumiskoulutusta**, **yhteishankintakoulutusta** eikä F.E.C-koulutusta (ks. **kehittämiskoulutus**).

Käsitteen tunnus: c58

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

työ- ja elinkeinoministeriö: "Valtionosuusrahoitettuna työvoimakoulutuksena ei järjestetä kotoutumiskoulutusta, yhteishankintakoulutusta eikä F.E.C-koulutusta (ks. kehittämiskoulutus)". Ehdotetaan täydennettäväksi seuraavasti: ...KEKO-/F.E.C-koulutusta. Perustelu: KEKO (eli kehittämiskoulutus) on yleisesti työvoimakoulutuksessa käytetty rinnakkainen konsepti F.E.C.-koulutukselle ja voi aiheuttaa epäselvyyttä, jos molempia ei tässä yhteydessä mainita.

Vapaa Sivistystyö ry: Huom lausunnon kohta 14 [**kotoutumiskoulutus**].

Suomen Kuntaliitto ry: "työvoimakoulutus, joka rahoitetaan koulutuksen järjestäjälle myönnettävällä, opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimalla opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudella." Määritelmä **valtionosuus** ks. käsite 23. OKM:n hallinnonalan ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa olevan työvoimakoulutuksen rahoituksesta vastaavat kunnat ja valtio yhdessä, joten tässä yhteydessä ei voida käyttää sanaa valtionosuus. Muutosehdotus: ... opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestäjälle myöntämällä rahoituksella.

23

valtionosuus

määritelmä

lakisääteinen valtionavustus kunnille ja kuntayhtymille

huomautus

Käsite valtionavustus on määritelty valtiovarainministeriön toimeksiannosta laadittavassa Valtionavustustoiminnan sanastossa (luonnos lokakuu 2020): ”harkinnanvarainen rahallinen julkinen tuki, joka myönnetään valtion talousarvioon otetusta määrärahasta tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston varoista muulle kuin valtion virastolle tai laitokselle ilman välitöntä vastiketta”.

Käsitteen tunnus: c59

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

Mari Suhonen, Sanastokeskus, 24.1.2022: Tuula Lybeck (nyk. VM, aiemmin OKM)

Valtionavustustoiminnan sanaston työryhmästä kommentoi 24.1. että valtionosuus ei ole yhdentyyppinen valtionavustus ja arveli, että valtionapujärjestelmä saattaa sotkea ajattelua. (Esim. valtionosuus ei ole harkinnanvarainen.) VM:stä ja Valtionavustustoiminnan sanastosta ehdotetaan että tämä käsite jätettäisiin sanastosta pois. Budjettisanaston ajoista kokonaisuus on muuttunut. Nykynäkökulmasta käsitettä ei ole määritelty. VA-sanastossa määritelty vain valtionavustus ja huomautuksissa kuvattu käsitteitä valtionapu ja valtiontuki.

Uudenmaan ELY: Määritelmänä sanastossa on nyt lakisääteinen valtionavustus kunnille ja kuntayhtymille. Koulutuksen järjestämiseksi valtionosuutta voidaan myöntää muillekin toimijoille kuin kunnille ja kuntayhtymille. Valtionosuusrahoitteista koulutusta järjestävät esimerkiksi monet rekisteröidyt yhdistykset.

Työväen Sivistysliitto: Sanastossa valtionosuus on määritelty siten, että se on valtionavustus kunnille ja kuntayhtymille. Työväen Sivistysliitto muistuttaa, että valtionosuutta voidaan maksaa myös muille toimijoille, kuten vapaan sivistystyön oppilaitoksille. Laki vapaasta sivistystyöstä 8 §: ”Vapaan sivistystyön oppilaitosten tässä laissa säädetyn koulutuksen käyttökustannuksiin maksetaan valtionosuutta.”

Varsinais-Suomen ELY: Valtionosuuden määritelmä, lakisääteinen valtionavustus kunnille ja kuntayhtymille, jättää huomioimatta sen, että on myös yksityisiä toimijoita, jotka saavat tuottavat koulutusta valtionosuudella.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Termitietue on virheellinen, sillä määritelmässä kuvataan valtionavustus-käsitettä, ei valtionosuutta. Pyydämme tarkastelemaan termitietuetta uudelleen kokonaisuudessaan. Ehdotamme valtionavustuksen määritelmän lisäämistä sanastoon.

Kansan Sivistystyön Liitto: Määritelmän sisältöön ei ole sinänsä huomauttamista. Kysymyksen herättää se, että valtionosuus on määritelty vain osana työvoimakoulutusta (käsittekaavio 5). Valtionosuushan on kattava rahoituksen peruste useille koulutusasteille ja -muodoille. Lisäksi sitä voidaan myöntää myös muille koulutuksen järjestäjille kuin kunnille ja kuntayhtymille.

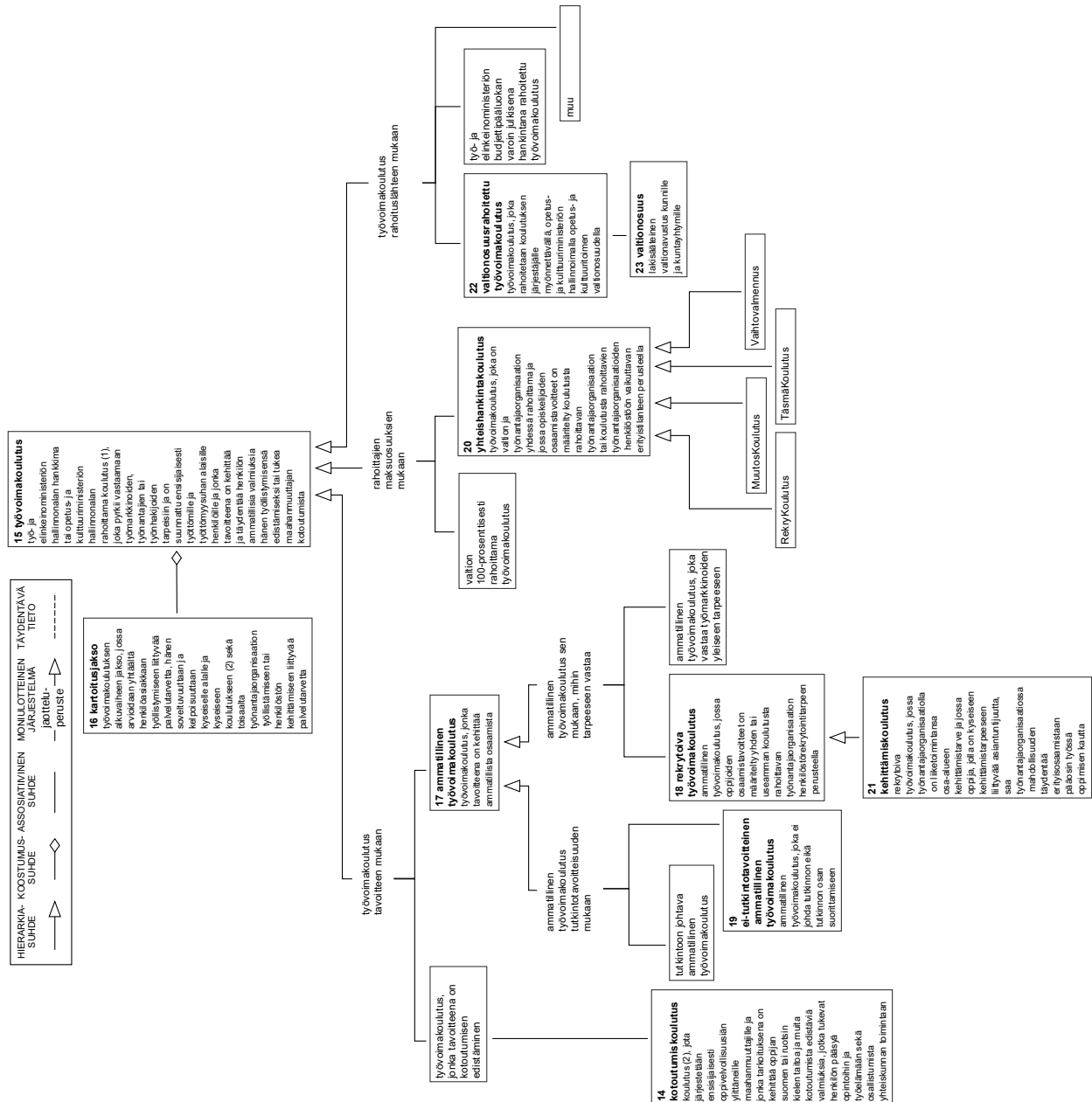
Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis: 23 valtionosuus on sanastossa käsitelty työvoimakoulutuksen alla ja rajattu kunnille ja kuntayhtymille maksettavaksi lakisääteiseksi avustukseksi, määrittely saattaa herättää hämmennystä, sillä käsite ei sijoitu ainoastaan työvoimakoulutukseen ja lakisääteistä valtionosuutta maksetaan myös mm. vapaan sivistystyön oppilaitoksia ylläpitäville muille kuin kunta tai kuntayhtymä ylläpitäjille

Opintokeskukset ry: 23 valtionosuus on sanastossa käsitelty työvoimakoulutuksen alla ja rajattu kunnille ja kuntayhtymille maksettavaksi lakisääteiseksi avustukseksi, määrittely saattaa herättää hämmennystä, sillä käsite ei sijoitu ainoastaan työvoimakoulutukseen ja lakisääteistä valtionosuutta maksetaan myös mm. vapaan sivistystyön oppilaitoksia ylläpitäville muille kuin kunta tai kuntayhtymä ylläpitäjille

Suomen Kuntaliitto ry: Käsite 23 valtionosuus on lausuntoluonnoksessa määritelty virheellisesti. Kyseessä ei ole valtionavustus. Sanastokeskus TSK:n termipankki.fi sanastossa valtionosuus on määritelty seuraavasti: Valtion kunnille lain perusteella maksama osuus kuntien tiettyjen palvelujen laskennallisista kustannuksista. Valtionavustustoiminnan sanastotyö jatkuu vuonna 2022. Vuonna 2021 julkaistussa sanastossa käsitettä valtionosuus ei vielä ole määritelty. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163064> .Tässä yhteydessä on syytä huomata, että ammatillisessa koulutuksessa yhteydessä puhekielessä käytetään yleisesti sanaa valtionosuus tarkoittaen koulutuksen järjestäjille myönnettävää rahoitusta, joka sisältää sekä kuntien että valtion rahoitusosuudet.

valtiovarainministeriö: Luonnoksessa ehdolla oleva määritelmä: "Lakisääteinen valtionavustus kunnille ja kuntayhtymille" ei ole onnistunut, sillä valtionosuus ei ole valtionavustusta ja valtionosuutta voidaan myöntää myös muille kuin kunnille ja kuntayhtymille. Käsitettä käytetään yleisesti OKM:n hallinnonalaa laajemmassa merkityksessä. Käsitteen määrittelyssä voi käyttää tukena Valtionavustusten uudistamishankkeen sanastoa. Valtionosuus-käsitteen käyttö läpi koko sanastoluonnoksen tulisi käydä läpi, jotta sitä käytettäisiin sen oikeassa merkityksessä. Rinnakkainen käsite 'valtionavustus' on määritelty Valtionavustustoiminnan sanastossa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163064/VM_2021_19__.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Jatkuvan oppimisen sihteeristö: Luonnoksen käsitteen "23) valtionosuus" määritelmä on väärin. Valtionosuus ei ole valtionavustusta, vaan laskennallinen ja lakisääteinen rahoitus kunnille, kuntayhtymille tai muille lakisääteistä tehtävää hoitaville (kuten yksityiset koulutuksen järjestäjät).

Käsittekaavio 6. Työvoimakoulutus.

Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: Kaavion kohta rekrytoiva työvoimakoulutus: Keskeistä selityksessä on, että työnantajalla on tarve henkilöstölle ja on olemassa optio työllistymiseen henkilölle, joka on suorittanut kyseisen koulutuksen. Tämä tulee selkeästi mainita selityksessä.

Uudenmaan ELY, Työllisyys ja kotoutuminen -yksikkö: Käsitekaaviossa 5 on jaettu työvoimakoulutus rahoittajien maksuosuuksien mukaan kahteen: valtion 100-prosenttisesti rahoittama työvoimakoulutus sekä yhteishankintakoulutus. Tässä kaavion kohdassa ei ole lainkaan mukana kehittämiskoulutuksia, joiden kustannuksesta yritykset maksavat oman osansa, eli opiskelijan ohjaamisen työpaikalla. Käsitekaaviossa 5 on ammatillinen työvoimakoulutus jaettu kahteen sen mukaan mihin tarpeeseen se vastaa: rekrytoiva työvoimakoulutus sekä työmarkkinoiden yleiseen koulutustarpeeseen vastaava ammatillinen työvoimakoulutus. Miten työssäolevien TäsmäKoulutus sopii tähän jakoon?

Varsinais-Suomen ELY: Käsitekaaviossa 5 työvoimakoulutus on jaettu rahoittajien maksuosuuksien mukaan valtion 100-prosenttisesti rahoittamaan työvoimakoulutukseen sekä yhteishankintakoulutukseen. Ehdotamme "yhteishankinta" termin korvaamista yhteisrahoitteinen -termillä, jolloin mukaan mahtuvat myös kehittämiskoulutukset, joiden kustannuksesta yritykset maksavat oman osansa. Muutoksen myötä em. kohta kattaisi paremmin KEKO-, FEC- ja yhteishankintakoulutukset. Lisäksi työssä oleville suunnattua TäsmäKoulutusta on nykyisellään vaikea sijoittaa kaavioon.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto: Jaoteltaessa kaaviossa työvoimakoulutusta rahoituslähteen mukaan, olisi hyvä avata lyhyesti myös, mitä muu -rahoituslähteellä tarkoitetaan.

{Markku V., lokakuu 2020:työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu ei ole lain mukaan työvoimakoulutusta, joten siinä mielessä kaavion nimi ei voisi olla pelkkä työvoimakoulutus. Kaikki tutkintotavoitteinen työvoimakoulutus on vos-rahoitteista. Ammatillisia valmiuksia lisäävä/amatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus taas voi olla joko vos-rahoitettua (harvoin) tai osin (yhteishankinnat) tai kokonaan ELY-keskusten hankkimaa työvoimakoulutusta. ELYjen hankkima ei voi olla tutkintotavoitteista (ainakaan nyt voimassa olevien säädösten mukaan). Itse jättäisin työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen tästä kaaviosta pois. Työnhakijoilla on mahdollisuus osallistua omaehtoiseen opintoihin myö sivutoimisesti työttömyysetuus säilyttäen ja lisäksi työttömyysturvalaissa on säännös, joka mahdollistaa enintään kuusi kuukautta kestävä päätömiset ammatillisesti suuntautuneet opinnot työttömyysetuus säilytten. On siis kaikkiaan neljä erilaista tapaa opiskella siten, että henkilö saa työttömyysetuutta. Tästä voisi ehkä olla ihan oma kuvansa tai selityksensä jossain kohtaa vaikkapa otsikolla "työnhakijan mahdollisuudet opiskella työttömyysetuudella" ?}

24

erikoistumiskoulutus; korkeakoulujen erikoistumiskoulutus (uudistermi)

ei: erikoistumisopinnot *pl* (vanhentunut)

sv specialiseringsutbildning; specialiseringsstudier *pl*

en professional specialisation education; specialist education; specialist training <lääketieteeseen koulutukset>

määritelmä

amatillista kehittymistä ja erikoistumista edistävä *koulutus (2)*, jollaisia yliopistot ja amatikkorkeakoulut järjestävät korkeakoulututkinnon suorittaneille, työelämässä jo toimineille henkilöille ja niille, joilla korkeakoulu toteaa muutoin olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet

huomautus

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen erikoistumiskoulutus-käsitteen kanssa. Luettu 23.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c477>

Käsitteen tunnus: c64

Lähde: OKSA_02 (c477)

2.5 Työelämässä oppiminen

25

työelämässä oppiminen; > työpaikalla oppiminen

hakusana: työelämä

määritelmä

oppiminen, jota tapahtuu sen johdosta, että henkilö osallistuu työelämään

huomautus

Määritelmän sanalla työelämä viitataan erityisesti ansiotyöhön, mutta myös yleisemmin työntekoon yhteiskuntaelämän muotona. Työelämään osallistuminen kattaa siis myös esimerkiksi vapaaehtoistyöhön osallistumisen.

Työelämässä oppiminen on väljä käsite, joka pitää sisällään laajan kirjon niin arkioppimista kuin formaalia koulutustakin (jälkimmäisellä viitataan määrämuotoiseen, sovitettuun, suunnitelmalliseen, tavoitteelliseen ja ohjattuun *osaamisen* hankkimiseen). Esimerkki formaaliin koulutukseen kuuluvasta työelämässä oppimisesta on *työpaikalla järjestettävä koulutus*.

Työelämässä oppimiseen kuuluvat myös esimerkiksi työpaikalla toteutettavat *koulutukset (2)*, jotka saattavat olla henkilöstölle pakollisia ja joiden avulla ylläpidetään tai päivitetään henkilöstön osaamista. Esimerkkejä tällaisista koulutuksista ovat pelastustoimen henkilöstön ja ensihoitajien ylläpitokoulutukset. Myös henkilöstölle vapaaehtoiset koulutukset, kuten tietojenkäsittelykurssit, kuuluvat työelämässä oppimisen piiriin. Lisäksi esimerkiksi perehdytys, jollainen työnantajan tulee järjestää työntekijälle palvelussuhteen alkaessa, on osa työelämässä oppimista.

Käsitteen tunnus: c631

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#), [Työelämässä oppimisen muotoja](#) ja [Oppiminen](#)

työ- ja elinkeinoministeriö: Käsite 25: työelämässä oppiminen, työpaikalla oppiminen on nyt varattu ei-formaalillekin työssäoppimiselle. Määritelmässä on nostettu esiin 26: työssäoppiminen ja työssä oppiminen, mutta niitä määritellään hyvin niukasti ja tuodaan esiin, että molemmat liittyvät työpaikalla tapahtuvaankoulutukseen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla. Erikseen kirjoitettuna työssä oppimisen käsitettä käytetään monissa tilanteista ”yleiskäsitteenä”, myös kun viitataan työntekijän työpaikallatyötehtävien yhteydessä tapahtuvaan oppimiseen. Myös käsite ”työssä oppiminen” sopisi tähän käsitteperheeseen 25, kattaen niin formaalia kuin ei-formaaliakin oppimista. Työssäoppiminen olisinäin ollen varattu TE-hallinnon käsitteeksi työpaikalla tapahtuvasta koulutuksesta (esim. työvoimakoulutuksen työssäoppimisjaksot).

Helsingin kaupunki: Tarkoitetaanko, että työssäoppiminen ja työpaikalla oppiminen tarkoittavat samaa? Merkintä on epäselvä. Määritelmä oppiminen, jota tapahtuu sen johdosta, että henkilö osallistuu työelämään olisi parempi olla: Oppiminen, joka toteutuu työpaikalla

Vapaa Sivistystyö ry: Hyvä huomautus vapaaehtoistyön mukaanottamisesta työelämässä oppimiseen - esimerkiksi yhdistysten ja kansalaisjärjestöjen työssä tapahtuva oppiminen. ”Määritelmän sanalla työelämä viitataan erityisesti ansiotyöhön, mutta myös yleisemmin työntekoon yhteiskuntaelämän muotona. Työelämään osallistuminen kattaa siis myös esimerkiksi vapaaehtoistyöhön osallistumisen.”

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Työelämässä tapahtuva oppiminen tulisi laajentaa käsitteellisesti koskemaan myös aikaa, kun oppija ei aktiivisesti osallistu koulutukseen (2). Oppimista tapahtuu esimerkiksi työvoimapolitiittisten toimenpiteiden (esim. työkokeilut) ja sosiaalipalvelujen (kuntouttava työtoiminta) yhteydessä, missä se myös on usein ohjattua ja siihen liittyy tavoitteellista osaamisen kehittämistä. Työelämässä oppimisen käsitteen laajentaminen tässä suhteessa on tarpeen, onhan kysymys alati laajenevasta toimintamallista työvalmennuksessa ja työpajatoiminnassa. Monet alan toimijat ohjaavat asiakkaitaan tavoitteellisesti kohti ammatillista koulutusta ja valmiuksien kehittyessä on mahdollista antaa tutkinnon perusteiden mukainen osaamistodistus hankitusta osaamisesta. Käytössä tulisi olla laajempi käsite, joka huomioi uudet toimintatavat

Tampereen yliopisto: Termiä ”työssä oppiminen” käytetään monessa yhteydessä jatkuvan oppimisen yhtenä muotona kuvattaessa arkipäivän työnteossa tapahtuvaa oppimista esim. työtehtävissä tai palavereissa (viittaukset esim. Kupias & Peltola 2019 Oppiminen työssä; Koskinen 2021 Oppimisen johtaja (CLO); Ojala & Meklin 2021: Ketterä oppiminen 2). Tässä käsittekaavi-ossa 6 ilmeisesti termi ”työelämässä oppiminen” tarkoittaa samaa. Luonnoksessa tode-taan: ”Työssäoppiminen ja työssä oppiminen ovat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon-alalla käytettyjä nimityksiä käsitteestä työpaikalla järjestettävä koulutus”. Tässä termistö-luonnoksessa on siis eri lähestymistapa kuin yleisesti jatkuvan oppimisen asiantuntijoilla, eikä alan kirjallisuudessa ainakaan yleisesti ole käytössä termit ”työelämässä oppiminen” tai ”työpaikalla oppiminen”.

Helsingin yliopisto: Määritelmä: Oppiminen, jota tapahtuu sen johdosta, että henkilö osallistuu työelämään > Voisiko korvata: Oppiminen, jota tapahtuu, kun henkilö osallistuu työelämään?

26

työpaikalla järjestettävä koulutus <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan säädöksissä>; **työpaikalla opiskelu** <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla>; **työssäoppiminen** <työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla>; **työssä oppiminen** <työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla>

ei: työharjoittelu (2) <termi vanhentunut ammatillisen koulutuksen kontekstissa> (vanhentunut)

sv utbildning som ordnas på en arbetsplats <säädöksissä>; UA (1); ~ lärande i arbetslivet <työelämässä oppiminen>

hellre än: ~ inläring i arbetslivet <työelämässä oppiminen>; ~ inläring i yrkeslivet <työelämässä oppiminen>

inte: ~ inläring i arbetet <työssäoppiminen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla>; ~ lärande i arbetet <työssäoppiminen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla>; ~ IA <työssäoppiminen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla>; ~ LIA <työssäoppiminen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla>

en workplace education and training

määritelmä

koulutus (1), jossa opiskelijan **osaamisen** hankkiminen tapahtuu pääosin työelämässä käytännön työtehtävien yhteydessä

huomautus

Työpaikalla järjestettävä koulutus voi olla opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan rahoittamaa ja ohjaamaa ammatillista koulutusta tai työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan rahoittamaa ja ohjaamaa **koulutusta (1)**.

Työpaikalla järjestettävä koulutus kattaa ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) säädetyt muodot eli **koulutussopimukseen perustuvan koulutuksen** ja **oppisopimuskoulutuksen**. Lisäksi työpaikalla järjestettävä koulutus voi käsittää muita muotoja, joista sovitaan koulutuksen järjestäjän ja työpaikan edustajan kesken ja jotka kirjataan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan.

työssäoppiminen, työssä oppiminen: Työssäoppiminen ja työssä oppiminen ovat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla käytettyjä nimityksiä käsitteestä työpaikalla järjestettävä koulutus.

työharjoittelu (2): Termi työharjoittelu on vanhentunut tässä määriteltyyn käsitteeseen viittaavana nimityksenä ammatillisen koulutuksen yhteydessä. Vertaa korkeakoulujen käsite **työharjoittelu (1)**.

inläring / lärande: Ruotsin sana inläring assosioituu yleensä yksisuuntaiseen, opettajalta opiskelijalle tapahtuvaan opettamiseen, joten termin käyttöä ei suositella, kun puhutaan nykyisestä ammatillisesta koulutuksesta oppimiskäsityksineen. Sana lärande puolestaan viittaa **oppimiseen**, joka ei välttämättä tapahdu tiettyyn aikaan tietyssä paikassa, vaan prosessina, ja joka voi tapahtua yksin tai ryhmässä.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen työpaikalla järjestettävä koulutus -käsitteen kanssa. Termisuosituksia ja huomautuksia on muokattu. Luettu 28.5.2021. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1709>

Käsitteen tunnus: c65

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä ja Työelämässä oppimisen muotoja](#)

Lähde: OKSA_02 (c1709)

Terminologin muistutus itselleen 28.5.2021: Käsitteen tiedot päivittyneet, otettava muutokset esille myös OKSAssa. Muutokset koskevat termejä työssäoppiminen ja työssä oppiminen ja niihin liittyvää huomautusta.

Terminologin kysymys sanastotyöryhmälle 8.6.2021: Voiko **työvoimakoulutus** olla työpaikalla järjestettävää koulutusta? Mietin, olisiko asiasta tarpeen mainita huomautuksessa. Työpaikalla järjestettävän koulutuksen huomautuksessa todetaan "Työpaikalla järjestettävä koulutus voi olla opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan rahoittamaa ja ohjaamaa ammatillista koulutusta tai työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan rahoittamaa ja ohjaamaa koulutusta." Viittaako tuo "TEM:n rahoittama ja ohjaama koulutus" (muun muassa) työvoimakoulutukseen?

AMKE ry: "määritelmä koulutus (1), jossa opiskelijan osaamisen hankkiminen tapahtuu pääosin työelämässä käytännön työtehtävien yhteydessä" Määritelmä on epätasallinen. Osaamisen hankkiminen ei aina tapahdu "pääosin" työelämässä vaan se voi olla myös osa osaamisen hankkimisen prosessia (esim. kuukauden oppisopimusjakso).

Keva: Suurin osa työssä oppimisesta on arjessa työn tekemisen ja dialogin kautta ta-pahtuvaa oppimista. Oppijan kehittävä työote ja reflektio työstä sekä itsereflek-tiona että ryhmässä mahdollistavat oppimista. Keskeisiä valmentavan vuorovaikutuksen menetelmiä mahdollistamaan työssä oppimista ovat coaching ja mento-rointi. Sanastossa työssä oppiminen on rajattu liiaksi työpaikalla tapahtuvaan formaaliin koulutukseen, joka on vain hyvin pieni osa työssä oppimista.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto: Työpaikalla järjestettävästä koulutuksesta käytettävän termin tulisi olla yhdenmukainen sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön että Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonaloilla, erillisille termeille ei ole tarvetta.

Kuusamon kaupunki: Pitääkö sisällään työpaikoilla tapahtuvan oppimisen? Nyt on kirjoitettu, että tapahtuu pääosin työelämässä käytännön työtehtävien yhteydessä. Ei pidä paikkaansa noin puolella ammatillisen koulutuksen opiskelijoista. Työelämäjaksot (=top) ovat noin 3vko – 2 kk ihan perus ammatillisella opiskelijalla/ tutkinnonosa.

SAKKI ry: "määritelmä koulutus (1), jossa opiskelijan osaamisen hankkiminen tapahtuu pääosin työelämässä käytännön työtehtävien yhteydessä" Joissain tapauksissa on vaikea määritellä tapahtuuko oppiminen "pääasiassa työelämässä". Käytännössä koulutusmuoto voi vaihdella hyvinkin joustavasti.

Arene: Jatkuvan oppimisen ja työssä oppimisen suhde jää tässä sanastossa, sen malleissa ja määrittelyissä avaamatta tarkemmin. Tämä on tärkeää osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen, opinnollistamiseen että laajemminkin jatkuvan oppimisen palveluiden kehittämiseen.

27

oppisopimuskoulutus

hakusana: sopimus oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä

sv läroavtalsutbildning

en apprenticeship training

määritelmä

ammattillinen koulutus, jossa opiskelijan *osaamisen* hankkiminen järjestetään pääosin tai kokonaan työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ja jossa opiskelija on työnantajaan työsopimussuhteessa, virkasuhteessa tai virkasuhteeseen verrattavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa tai toimii yrittäjänä

huomautus

Määritelmän sana 'pääosin' viittaa siihen, että oppisopimuskoulutuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä tapahtuvaa oppimista täydennetään tarvittaessa muissa oppimisympäristöissä, kuten oppilaitoksessa, tapahtuvalla osaamisen hankkimisella. Tässä mielessä oppisopimuskoulutus poikkeaa *koulutussopimukseen perustuvasta koulutuksesta*.

Yrittäjälle voidaan järjestää oppisopimuskoulutusta omassa yrityksessään, jos ammatillisen koulutuksen järjestäjä ja yrittäjä siitä kirjallisesti sopivat (eli tekevät sopimuksen oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä).

Oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan viikoittaisen työajan tulee olla keskimäärin vähintään 25 tuntia.

Työpaikalla järjestettävää oppisopimuskoulutusta täydennetään muissa oppimisympäristöissä tapahtuvalla osaamisen hankkimisella.

Oppisopimuskoulutuksessa opiskelijan tulee olla 15 vuotta täyttänyt. Oppisopimuskoulutus perustuu työnantajan ja opiskelijan väliseen oppisopimukseen sekä koulutuksen järjestäjän ja työnantajan väliseen sopimukseen oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä.

Oppisopimuskoulutusta voivat toteuttaa vain opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvan saaneet koulutuksen järjestäjät.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen oppisopimuskoulutus -käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 28.5.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c483>

Käsitteen tunnus: c632

Käsitekaavio: [Työelämässä oppimisen muotoja](#)

Lähde: OKSA_02 (c483)

AMKE ry: "Määritelmän sana 'pääosin' viittaa siihen, että oppisopimuskoulutuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä tapahtuvaa oppimista täydennetään tarvittaessa muissa oppimisympäristöissä, kuten oppilaitoksessa, tapahtuvalla osaamisen hankkimisella. Tässä mielessä oppisopimuskoulutus poikkeaa koulutussopimukseen perustuvasta koulutuksesta." Määritelmä on epäselvä, jopa virheellinen. Lainsäädännön mukaan oppisopimuskoulutus voidaan toteuttaa hyvin lyhyinakin jaksoina, jolla täydennetään muissa oppimisympäristöissä tapahtuvaa oppimista.

Kuusamon kaupunki: Tässä yhteydessä olisi hyvä mainita, että oppisopimuskoulutuksessa ollaan työsopimussuhteessa, jossa opiskelijalle maksetaan palkkaa.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Oppisopimuskoulutuksen yhteydessä olisi syytä ottaa esille myös tuettu oppisopimus. Se tarjoaa väylän opiskelun ja työn pariin sellaisille oppijoille, joilla on haasteita kiinnittyä tavanomaiseen oppilaitosmuotoiseen opiskeluun, ja jotka toisaalta tarvitsevat työyhteisössä toimimiseen enemmän ohjausta kuin oppisopimukseen tavanomaisesti kuuluu. Ehdotuksemme: tuettu oppisopimus, määritelmä: oppisopimuskoulutusta, johon on yhdistetty oppijan tarvitsema tukimuoto, esimerkiksi työhönvalmennus. Valmentaja voi tukea oppijaa näyttösuunnitelmien laatimisessa, ajanhallinnassa, omien vahvuuksien tunnistamisessa, verkostoitumisessa sekä työelämän pelisääntöjen opettelussa. Soveltuvan tuen arvioimiseksi sekä saamiseksi oppijalle laaditaan yleensä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma.

28

koulutussopimukseen perustuva koulutus

hakusana: koulutussopimuskoulutus

sv utbildning som grundar sig på utbildningsavtal

en training based on a training agreement

määritelmä

koulutus (1), jossa opiskelijan **osaamisen** hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ja jossa perustana on koulutustoimijan ja työpaikan välinen koulutussopimus

huomautus

Koulutussopimus on käytössä sekä ammatillisessa koulutuksessa että yliopistoissa. Näin ollen koulutussopimukseen perustuva koulutus voi olla ammatillista koulutusta tai korkeakoulutusta.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen koulutussopimukseen perustuva koulutus -käsitteen kanssa. Luettu 28.5.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1710>

Käsitteen tunnus: c633

Käsittekaavio: [Työelämässä oppimisen muotoja](#)

Lähde: OKSA_02 (c1710)

Helsingin kaupunki: Tässä olisi hyvä mainita, että koulutus voi olla ammatillista tutkintoon johtavaa koulutusta.

Helsingin yliopisto: Pitäisikö tähän lisätä huomautus, että "Koulutussopimuksella voidaan suorittaa tutkin-non osa tai osia tai tutkinnon osaa pienempi kokonaisuus. Sitä voidaan käyttää myös työvoimakoulutuksessa ja vankilaopetuksessa. (kts. OPH <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tyoelamassa-oppiminen> > koulutussopimus).

Kuusamon kaupunki: Koulutussopimuksessa opiskelija ei ole työsopimussuhteessa eikä hänelle makseta palkkaa (ammatillisessa koulutuksessa). Parempi termi mielestämme olisi Koulutussopimukseen perustuva oppiminen.

29

työpaikalla järjestettävä ohjaus; työpaikkaohjaus

sv arbetsplatshandledning

en workplace tutoring

määritelmä

työpaikalla järjestettävän koulutuksen yhteydessä annettava ohjaus, joka pyrkii edesauttamaan oppijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista

huomautus

Määritelmän termillä ohjaus viitataan Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksessa määriteltyyn käsitteeseen **ohjaus** (<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1637>), jolla tarkoitetaan koulutuksen (1) yhteydessä tapahtuvaa, vuorovaikutukseen perustuvaa toimintaa, jossa oppijan lähtökohdat huomioon ottaen annetaan oppijalle ohjeita, neuvoja, palautetta ja tukea tavoitteiden saavuttamiseksi.

Työpaikalla järjestettävän ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa osaamisen hankkimisessa ja valmistaa opiskelijaa näyttöön.

Työpaikalla järjestettävää ohjausta voivat antaa työpaikkaohjaaja ja oppilaitosohjaaja.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen **työpaikalla järjestettävä ohjaus** -käsitteen kanssa. Luettu 23.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1720>

Käsitteen tunnus: c66

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#) ja [Työelämässä oppimisen muotoja](#)

Lähde: OKSA_02 (c1720)

OAJ: Kohdassa 29 on määritelty kuka voi antaa työpaikalla järjestettävää ohjausta - työpaikkaohjaaja ja oppilaitosohjaaja. Oppilaitosohjaaja on uusi tehtävänimike, jota ei ole edes määritelty. Sen vuoksitämä termi pitää jättää määrittelystä pois.

Helsingin kaupunki: Onko termi työpaikkaohjaus käytössä ammattiin johtavissa korkeakoulututkinnoissa (esim. opettaja, lääkäri, sairaanhoitaja (amk)?)

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Työpaikalla järjestettävää ohjausta voivat antaa työpaikkaohjaaja ja oppilaitoksen nimetty henkilö sekä muut oppijan oppimista tukevat työpaikkaan tai oppilaitokseen kuuluvat henkilöt.

30

työharjoittelu (1); korkeakouluharjoittelu; > ammattikorkeakouluharjoittelu

sv arbetspraktik <korkeakoulut>; praktik <korkeakoulut>; högskolepraktik <korkeakouluharjoittelu>

en traineeship <korkeakoulut>; placement; traineeship for university students <yliopistojen korkeakouluharjoittelu>; internship /US/ <korkeakoulut, erityisesti lääketiede ja eläinlääketiede>; job placement; work-study (?)

määritelmä

korkeakoulutukseen sisältyvä, kestoltaan määritelty tavoitteellisen *oppimisen* jakso, jossa oppiminen tapahtuu työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä

huomautus

Korkeakoulutukseen liittyvä työharjoittelu on pääosin palkallista. Työharjoittelusta tehdään sopimus korkeakoulun, työnantajaorganisaation ja opiskelijan välillä, ja harjoitteluun voi liittyä myös harjoittelijan ja työnantajaorganisaation välinen sopimus.

Toisen asteen koulutuksessa ja työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla tätä käsitettä vastaa osittain käsite *työpaikalla järjestettävä koulutus / työssäoppiminen*.

Käsitteen tunnus: c67

Käsittekaavio: [Työelämässä oppimisen muotoja](#)

Lähde: OKSA_01 (c537)

Terminologi Mari Suhonen, Sanastokeskus, 13.12.2017: Teimme TE digissä pieniä muutoksia seuraaviin OKSAsta lainattuihin käsitteisiin: oppisopimus, työharjoittelu. Muutokset liittyvät työelämän näkökulmaan. Jos ja kun työt jatkuvat, olisi hyvä käsitellä näitä jotenkin yhdessä.

Terminologi Päivi Kouki, Sanastokeskus, 21.9.2020: Työllisyyspalvelujen sanastossa on määritelty oppisopimussuhde ja työharjoittelusuhde.

Helsingin kaupunki: Tässä kohdassa tulisi avata tarkemmin eri harjoitteluvaihtoehtoja. Tulisi mainita, että harjoittelu on usein myös palkatonta.

Tampereen yliopisto: Toisin kuin huomautuksessa todetaan, korkeakoulutukseen liittyvä harjoittelu ei monella-kaan osin (esim. sairaanhoitajakoulutus) ole palkallista eikä aina yliopistosektorillakaan. Onko palkkauksen mainitseminen tässä yhteydessä merkityksellistä termin määrittelyn kannalta?

Kuusamon kaupunki: Voisiko käsitteen työharjoittelu yhtenäistää kaikille kouluasteille?

31

koulutuskokeilu

määritelmä

julkisten työllisyyspalvelujen henkilöasiakkaille tarkoitettu palvelu, jonka avulla selvitetään henkilön ammatinvalinta- ja uravaihtoehtoja osallistumalla lyhytaikaisesti *koulutukseen (2)* oppilaitoksessa

huomautus

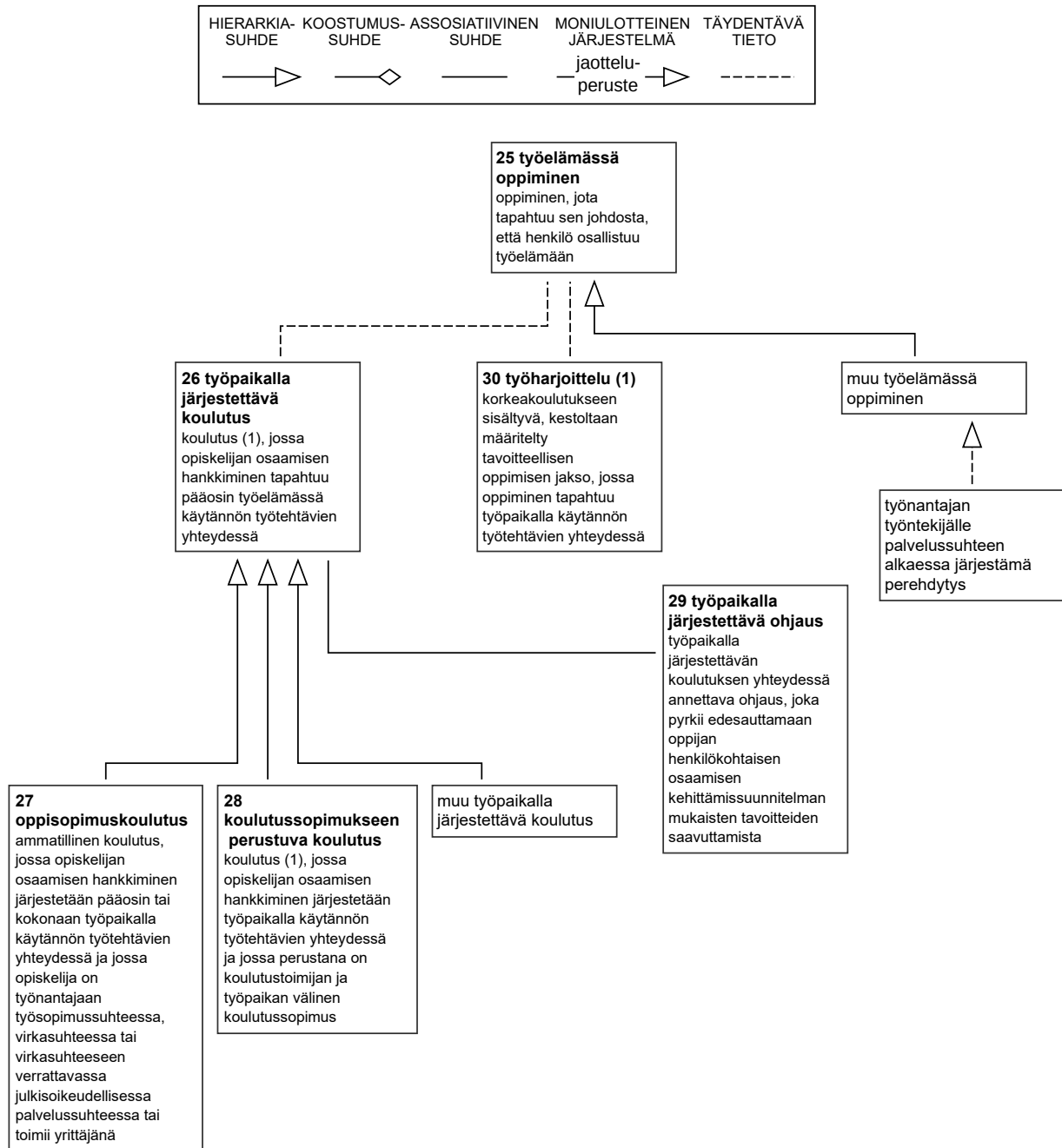
Koulutuskokeilun tavoitteita ovat tutustuminen *koulutuksen (2)* sisältöön ja ammatin vaatimuksiin oman soveltuvuuden arvioimiseksi ja motivaation testaamiseksi sekä koulutukseen (2) hakeutumiseen liittyvän suunnitelman toteuttamiskelpoisuuden arviointi ja täsmentäminen.

Käsitteen tunnus: c72

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Myös esimerkiksi tutkintoon valmentavassa (1.8.2022 alkaen) tai valmentavassa (31.7.2022 asti) olevassa koulutusmuodossa on koulutuskokeiluja.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Ehdotamme pohdittavaksi, pitäisikö tämän termitietueen olla sisällöllisesti enemmän ohjauksen kontekstissa.

Kuusamon kaupunki: Esim. Valmentavassa koulutuksessa opiskelija voi käydä koulutuskokeiluissa eri aloilla. Ei vain siis työllisyyspalvelujen asiakkaille tarkoitettu palvelu.

Käsittekaavio 7. Työelämässä oppimisen muotoja.

Kaavio kuvaa työelämässä oppimista, jonka tulokset voidaan näyttää toteen (esimerkiksi oppinäytetyön, näytön tai töitä esittelevän portfolion avulla) ja josta on mahdollista saada todistus.

Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: Kaavio kuvaa työelämässä oppimista, jonka tulokset voidaan näyttää toteen (esimerkiksi oppinäytetyön, näytön tai töitä esittelevän portfolion avulla) ja josta on mahdollista saada todistus. Ehdotamme tähän muotoa: Kaavio kuvaa työelämässä oppimista. Osaaminen voidaan osoittaa esimerkiksi oppinäytetyön, näytön tai töitä esittelevän portfolion avulla ja josta on mahdollista saada todistus.

Työ- ja elinkeinoministeriö: Luku 2.5 työelämässä tapahtuva oppiminen Kaaviossa sivulla 26 on esillä vain oppiminen, josta on mahdollista saada todistus (kaavion kuvatekstin mukaan). Siinä on kuitenkin oikeassa laidassa laatikko ”muu työelämässä oppiminen”, jossa vain perehdytys työsuhteen alussa on mainittu lisätietona, vaikka toki oppimista tapahtuu muutenkin työssä kuin perehdytyksessä. Tulisiko jossain nostaa esille sitä jatkuvaa oppimista, joka tapahtuu nimenomaan työpaikalla, työtä tehden? Vrt. esimerkiksi EK:n malli 70-20-10 <https://ek.fi/ajankohtaista/uutiset/90-prosenttia-jatkuvasta-oppimisesta-tapahtuu-tyopaikalla-edellakavijat-avaavat-kaytantojaan/>. --> **Terminologin kysymys 4.5.2023:** Riittäisikö tästä lisätä kaavioon yksi lisä-apukäsite ”työn tekemisen yhteydessä tapahtuva

oppiminen"?

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Voisiko kaavioon lisätä erilaisissa valmennuksissa tapahtuvan osaamisen kehittymisen. Osaamisen kehittymistä ohjataan ja sitä arvioidaan tutkintojen perusteiden avulla ja näin se vertautuu suoraan ammatillisen koulutuksen työssä tapahtuvaan oppimiseen. Osaamisesta on mahdollisuus saada erillinen osaamistodistus, jota voidaan käyttää henkilökohtaistamisessa osaamisen tunnistamisessa tutkintoon. Monelle tutkintokoulutusta vailla olevalle tämä on oppimisen muoto, joka mahdollistaa lopulta ammatilliseen koulutukseen osallistumisen.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry: Käsittekaaviossa tulee täsmentää käsitettä "pääosin", joka ei vastaa esim. koulutus- tai oppisopimustoiminnan periaatteita.

Keva: Työurajohtaminen tulee lisätä sanastoon erillisenä käsitteenä kokonaisuuteen 2.5. Työelämässä oppiminen. Lisäksi on hyvä linkittää käsite osiossa 4 käsiteltävään elinikäiseen ohjaukseen. Työurajohtaminen mahdollistaa työelämässä jatkuvaa oppimista. Työurajohtaminen on osa ennakoivaa työkyvyn tukea ja vähentää työkyvyttömyysriskejä. Työurajohtaminen auttaa työntekijöitä tunnistamaan itselle merkityksellisiä työuratavoitteita ja urapolkuja sekä osaamisen vahvuuksia ja kehityskohteita suhteessa työuratavoitteisiin. Toimiva työurajohtaminen tukee työhyvinvoinnin ja tuottavuuden kasvua sekä mahdollistaa työurien pidentämistä.

Keva: Tärkeä osa työurajohtamista työyhteisössä on vahvistaa toimintakulttuuria ja työolosuhteita mikä mahdollistaa työntekijöiden ammatillisen osaamisen hyödyntämistä ja kehittämistä. Luottamus ja rikastava valmentava vuorovaikutus työyhteisössä mahdollistaa työyhteisössä jatkuvaa oppimista.

{Työryhmä 11.5.2021: Kaavion oikea puoli, "muu työelämässä oppiminen" on avaamatta; jatkossa olisi tarve tähän! Asiaa ei ole mietitty myöskään korkeakouluissa yhtenäisesti (hankekohtaisesti kyllä).}

3 Osaamiskokonaisuuksia

32

osaamiskokonaisuus (1)

määritelmä

opinnoista tai hankituista [osaamisista](#) muodostuva kokonaisuus

huomautus

Tässä määritelty käsite osaamiskokonaisuus (1) on sisällöltään geneerinen ja lähellä yleiskieltä. Käsitettä käytetään muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla; opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla sovelletaan useammin kansalliseen tutkintojen viitekehykseen liittyvää käsitettä [osaamiskokonaisuus \(2\)](#).

Käsite osaamiskokonaisuus (1) kattaa laajat, vakiintuneet opintojen kokonaisuudet, kuten [osaamiskokonaisuus \(2\)](#); suppeammat kokonaisuudet, kuten [tutkinnon osa](#), [opintokokonaisuus](#), opintojakso ja moduuli; ja esimerkiksi sellaiset kokonaisuudet, jotka on muodostettu johonkin osaamistarpeeseen vastaamiseksi vaikkapa usean eri korkeakoulun tarjoamien opintokokonaisuuksien osista.

Käsitteen tunnus: c648

Käsittekaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

Työväen Sivistysliitto: Tässä yhteydessä olisi syytä määritellä myös, miten kutsutaan suomeksi niin sanottuja pieniä osaamiskokonaisuuksia (micro credentials), jotka eivät välttämättä ole tutkinnon osia. Jos ne ovat suomeksi vain osaamiskokonaisuuksia, tulee käsitettä määriteltäessä huomioida, että ne voivat olla myös esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitoksen tarjoamia, johonkin osaamistarpeeseen vastaavia kokonaisuuksia, jotka eivät liity kansalliseen tutkintojen viitekehykseen. Käsittekaavion kohdalla käy kyllä ilmi, että voi olla myös sellaisia osaamiskokonaisuuksia, joiden osaamistavoitteista ei säädetä laissa eikä säädetä tai määrätä lain nojalla tai jota ei ole sijoitettu kansalliseen osaamisen tasoa kuvaavaan viitekehykseen. Työväen Sivistysliitto ehdottaa, että tämä ajatus näkyisi selvemmin myös itse käsitteen määrittelemisen kohdalla.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO:

Osaamiskokonaisuuden käsitteeseen tältä osin olisi hyvä jotenkin liittää personoitu osaamisen kokonaisuus, jossa monet eri osatekijät muodostavat yksilöllisen osaamisen kokonaisuuden. Käsitteessä ja kaaviossa korostuvat muodolliset, määritellyt osaamiskokonaisuudet - pienet osaamisosiot, jotka ovat ymmärryksen ja usein esim. työelämävalmiuksien ja -osaamisen kannalta merkityksellisiä jäävät tässä tarkemmin huomioimatta. Jatkuvan oppimisen kannalta niiden merkitys on kuitenkin usein erittäin suuri.

Helsingin yliopisto: Pitäisikö tässä yhteydessä tai omana kohtanaan määritellä mikro-osaamiskokonaisuus, 'micro-credential'.

TIEKE ry: Osaamiskokonaisuuksien osalta on hyvä määritellä myös micro credentialit tai pienet osaamiskokonaisuudet. Ne eivät välttämättä ole tutkinnon osia, mutta vastaavat ajankohtaisiin osaamistarpeisiin. On hyvä huomioida, että pienet osaamiskokonaisuudet ovat usein vapaan sivistystyön toimijoiden tarjoamia.

Terminologin kysymys 5.5.2023: Riittääkö, että OKSAn puolella on määritelty käsite pieni osaamiskokonaisuus (micro credential)? Käsite julkaistaan sanaston 3. laitoksessa syksyllä 2023.

33

<tutkintojärjestelmä>

osaamiskokonaisuus (2)

määritelmä

tutkinto, *koulutuksen (1)* oppimäärä taikka tutkintoon rinnastettava tai muutoin laaja *osaamiskokonaisuus (1)*, jonka osaamistavoitteista säädetään laissa tai säädetään tai määrätään lain nojalla ja joka on sijoitettu kansalliseen *osaamisen* tasoa kuvaavaan viitekehykseen

huomautus

Tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annettua lakia (93/2017) sovelletaan tutkintoihin ja oppimääriin, joista säädetään seuraavissa laeissa ja niiden nojalla annetuissa asetuksissa: 1) perusopetuslaki (628/1998); 2) lukiolaki (714/2018); 3) ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017); 4) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettu laki (1215/2020); 5) ammattikorkeakoululaki (932/2014); 6) yliopistolaki (558/2009); 7) Maanpuolustuskorkeakoulusta annettu laki (1121/2008); 8) Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annettu laki (1316/2006); 9) Poliisiammattikorkeakoulusta annettu laki (1164/2013); ja 10) Pelastusopistosta annettu laki (607/2006).

Laissa 93/2017 tarkoitetut tutkinnot ja niihin rinnastettavat tai muutoin laajat osaamiskokonaisuudet (1) jaotellaan niiden edellyttämän *osaamisen* perusteella kahdeksaan vaativuustasoon niin kutsutussa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä.

Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen on sijoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan ja muiden hallinnonalojen lainsäädännössä määritellyt tutkinnot ja oppimäärät. Tutkintojen ja oppimäärien lisäksi viitekehykseen on sijoitettu myös erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin *koulutukset (2)* sekä muutamia muita tutkintojärjestelmän ulkopuolella olevia laajoja osaamiskokonaisuuksia (1) eri hallinnonaloilta. Viitekehykseen sijoitettavien osaamiskokonaisuuksien (1) tulee olla niin sanottujen säänneltyjen ammattien kelpoisuus- tai pätevyysvaatimuksena olevia opintokokonaisuuksia tai sellaisia vakiintuneita, yleisesti tunnettuja ja laajasti suoritettuja osaamiskokonaisuuksia (1), joiden kautta täydennetään, päivitetään tai laajennetaan aiemmin suoritettua tutkintoa tai muuta osaamista tai jotka valmistavat tutkintoon johtavaan koulutukseen tai työelämään.

Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen sijoitettavien osaamiskokonaisuuksien tulee olla tutkintoihin rinnastettavia tai muutoin laajoja osaamiskokonaisuuksia siten, että niiden vähimmäislaajuus on lähtökohtaisesti 30 osaamispistettä tai opintopistettä. Muiden kriteerien täytyessä ja perustellusta syystä myös vähintään 20 osaamispisteen/opintopisteen laajuisia kokonaisuuksia voidaan esittää sijoitettavaksi viitekehykseen.

Käsitteen tunnus: c76

Käsittekaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

Jyväskylän yliopisto: Olisi hyvä tarkentaa, miten käsite "osaamiskokonaisuus" suhteutuu käsitteeseen "pieni osaamiskokonaisuus" / micro-credential, ja myös käsite "pieni osaamiskokonaisuus" olisi hyvä lisätä sanastoon.

34

<ammatillinen koulutus>

tutkinnon osa

sv del av examen; examensdel

en qualification unit; unit <lyhyempi muoto ja EU-yhteyksissä käytettävä termi>; module <koulutuksen alan yleiskielessä>
not: subunit

määritelmä

työelämän toimintakokonaisuuksien pohjalle rakentuva arvioitava *osaamisen* kokonaisuus, jollaisista ammatillinen tutkinto muodostuu

huomautus

Sanaliittoa ”tutkinnon osa” käytetään eri koulutussektoreilla, mutta ammatillisessa koulutuksessa termi esiintyy tutkinnon perusteissa ja kyseessä on yo. tavalla määriteltävissä oleva käsite.

Ammatillisessa koulutuksessa tutkinnon osia ovat ammatillinen tutkinnon osa ja yhteinen tutkinnon osa. Ammatilliset tutkinnon osat puolestaan jakautuvat pakollisiin tutkinnon osiin ja valinnaisiin tutkinnon osiin.

Korkeakouluissa ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa -käsitettä vastaa usein käsite *opintokokonaisuus*. Tietojärjestelmissä sekä ammatillisen koulutuksen tutkinnon osia että korkeakoulujen opintokokonaisuuksia pidetään yhdentyypisinä *koulutuksina (2)*. Ammatillisesta koulutuksesta poiketen korkeakouluja (1) koskevat säännökset eivät kuitenkaan määrittele käsitettä tutkinnon osa. Korkeakouluissa tutkinnon osalla voidaan siis tarkoittaa periaatteessa mitä tahansa tutkintoa itseään pienempää osaa, eli käytännössä opintokokonaisuutta tai myös yksittäistä opintojaksoa.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen tutkinnon osa -käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 6.7.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c250>

Käsitteen tunnus: c74

Käsittekaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Myös yhteiset tutkinnon osat jakautuvat pakollisiin ja valinnaisiin tutkinnon osiin.

Uudenmaan TE-toimisto: Joissain yhteyksissä käyttöön vakinaistunut termi osatutkinto olisi hyvä saada pois käytöstä. Se on terminä hämäävä ja määrittelemätön.

35

<korkeakoulut>

opintokokonaisuus

sv studiehelhet (2)

en study module (2)

määritelmä

korkeakoulututkintoon kuuluvien opintojen osa, joka muodostuu kahdesta tai useammasta yhtä tai useampaa aihepiiriä tai ongelma-aluetta käsittelevästä opintojaksosta

huomautus

Yliopistoissa opintokokonaisuuksia ovat esimerkiksi tietyn alan tai monitieteiset perusopinnot, aineopinnot ja syventävät opinnot.

Ammatillisessa koulutuksessa puhutaan opintokokonaisuuksien sijaan *tutkinnon osista*.

Tietojärjestelmissä sekä korkeakoulujen opintokokonaisuuksia että tutkinnon osia pidetään yhdentyypisinä *koulutuksina (2)*.

Laaja opintokokonaisuus voi sisältää osinaan myös toisia opintokokonaisuuksia.

Huom. myös lukiokoulutuksessa on opintokokonaisuus-niminen käsite, mutta sen sisältö poikkeaa korkeakoulujen opintokokonaisuudesta.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen opintokokonaisuus-käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 6.7.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c263>

Käsitteen tunnus: c75

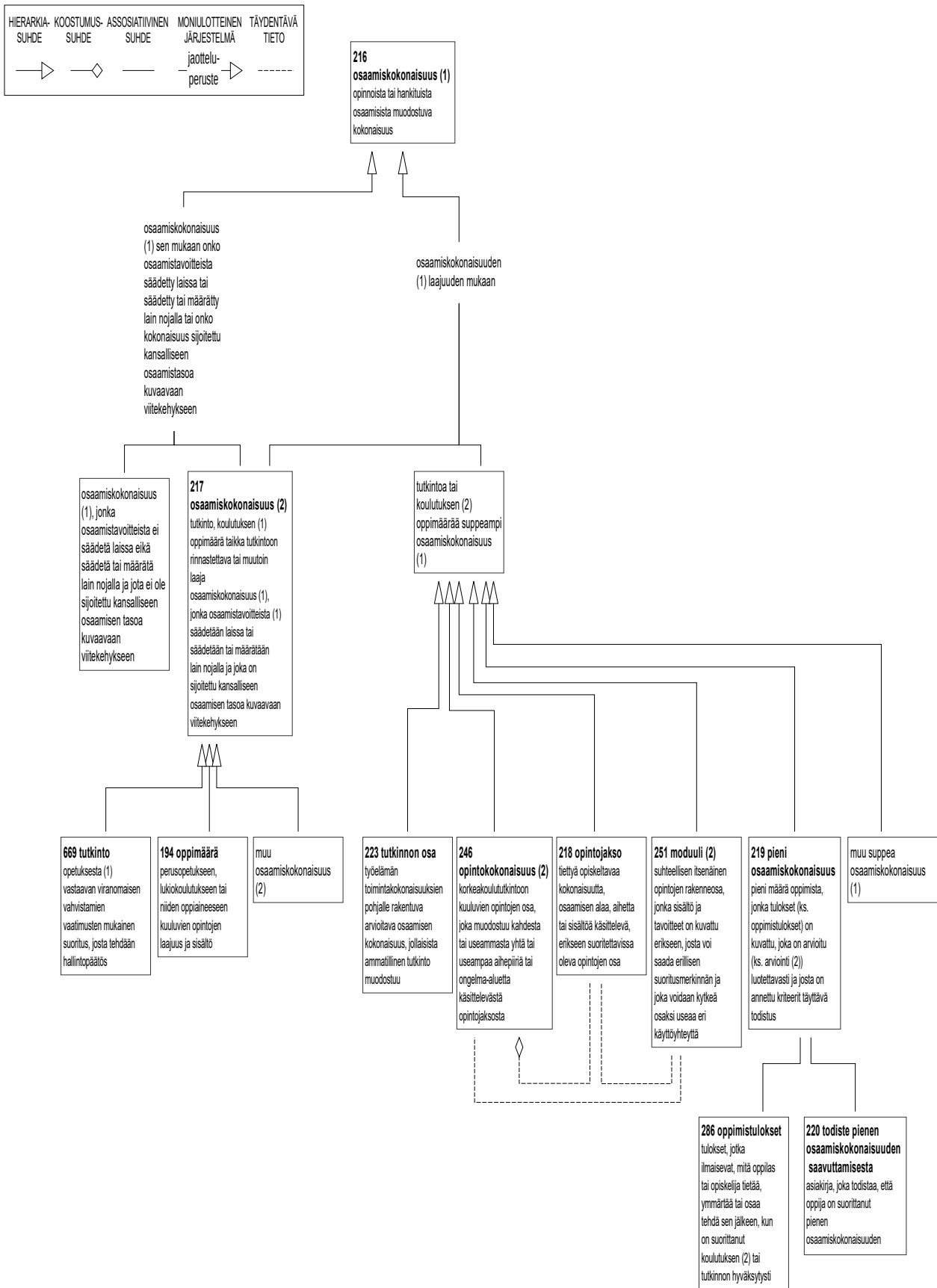
Käsittekaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

Lähde: OKSA_02 (c263)

Sanastotyöryhmä 29.9.2020: onko työllistymissuunnitelmassa opintokokonaisuus-käsite? opintojen laajuus -merkityksessä?

Sanastotyöryhmä 29.9.2020: Opintohallinnon tietojärjestelmien modifointi -sanastossa kuvattu tietojärjestelmien kannalta

Sanastotyöryhmä 29.9.2020: kysymys: onko valmentavien, orientoivien ym. koulutusten sisällä vastaavia rakenneosia?

Käsitekaavio 8. Osaamiskokonaisuuksia.

Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: Osaamiskokonaisuuden 1 ja 2 väliset hierarkiat jäävät epäselviksi lukijalle.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO:

Osaamiskokonaisuuksien käsittelyssä keskiössä ovat formaalissa koulutuksessa määritellyt osaamiskokonaisuudet. Pienet, mutta merkitykselliset osaamiset jäävät "muu-mikä" - lokeroon, vaikka niiden merkitys voi olla kokonaisuuden kannalta erittäin suuri. Vaikka määrittelyt perustuvat lainsäädännön luomaan pohjaan, jatkuvan oppimisen kokonaistarkastelussa on erityisen tärkeää huomioida myös osaaminen, joka kehittyy virallisesta koulutusjärjestelmästä huolimatta.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Mistä syystä käsitteitä "tutkinto, oppimäärä, muu osaamiskokonaisuus" ei määritellä tässä sanastossa?

Kuusamon kaupunki: Käsittämätön käsite. Voisiko olla yksinkertaisesti tutkinto.

{**KMP 3.3.2021:** Työn alkaessa emme käyneet keskustelua työn tavoitteista kovin tarkasti. Jos tarkoituksena on tietojärjestelmätasolla kuvata keskeisimpiä tarvittavia termejä, niin nämä käsitteet ovat keskeisiä ja tarpeellisia, kun yksilöllistä oppimispolkua voi rakentaa itselleen erilaisista "opintojen kokonaisuuksista" koulutusasteesta riippumatta. On hyvä alku työlle, joka tärkeä.}

{**Sanastotyöryhmä 4.3.2021:** Minne kaaviossa menee ajokortin suorittaminen? Entä työvoimakoulutuksen suorittaminen?}

{**Sanastotyöryhmä 15.6.2021:** Pohdittiin, pidetäänkö tämä luku jatkuvan oppimisen sanastossa. Jos käsitteet määritellään muualla (kuten OKSAssa), ei olisi tarpeen. Toisaalta tätä käsittekokonaisuutta ei ole vielä julkaistu OKSAssa, on vasta OKSAn luonnoksissa. Voi olla myös käyttäjän kannalta mukavaa, että käsitteet löytyvät yhdestä sanastolähteestä.}

{**Sanastotyöryhmä 15.6.2021:** Kaavio kuvaa tämänhetkistä tilannetta, ei vielä tulevaa (eikä nykyistäkään kokonaan) -> jatkokehitystä tarvitaan!}

Terminologin kommentti itselleen 28.5.2021: Poista tästä sanastoluvusta tarpeettomat apukäsitteet, kun kaavio on kunnossa.

4 Opetus, ohjaus ja valmennus

36

opetus

sv undervisning (1)

en teaching (1); instruction (1); < education (2)

määritelmä

vuorovaikutukseen perustuva toiminta, jonka tavoitteena on *oppiminen*

huomautus

Opetuksella ja kasvatuksella on osin yhteneväisiä tavoitteita.

Englannin käsite education on laajempi kuin suomen opetus, niin että termillä education viitataan opetuksen lisäksi muun muassa kasvatukseen, *koulutukseen (1)* ja sivistykseen.

Käsitteen tunnus: c149

Käsittekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

Helsingin kaupunki: Lisäys: opetus on konkreettista toimintaa.

Helsingin yliopisto: Opetus määritellään vuorovaikutukseen perustuvaksi toiminnaksi.

Ihannetapauksessa näin varmasti on, mutta voidaanko oppilas/opiskelija velvoittaa vuorovaikutukseen, ts. voiko opetusta olla ilman vuorovaikutusta?

37

ohjaus

en guidance

määritelmä

toiminta, jossa kohdetta autetaan määrittämään opintoihin, työelämään tai elämäntilanteeseen liittyviä tavoitteitaan tai saavuttamaan niitä

huomautus

Määritelmässä käytetty sana kohde voi viitata henkilöön, ryhmään tai esimerkiksi organisaatioon.

Ohjaus on luonteeltaan neuvottelua, ja lopulliset päätökset tekee ohjattava itse tai alaikäisten kohdalla huoltaja.

Esimerkiksi ammatinvalinnanohjaukseen voi sisältyä testejä, joiden tuloksista ohjattava saa palautetta.

Tavoitteet voivat olla ohjattavan omia tai tulla ulkoapäin (esimerkiksi *koulutuksen (2)* yhteydessä opetussuunnitelman perusteista).

Esimerkkejä ohjauksesta ovat oppilaanohjaus, opinto-ohjaus sekä *ammatinvalinta- ja uraohjaus*.

Ohjausta voi tapahtua elämän eri vaiheissa, vrt. *elinikäinen ohjaus*.

Ero käsitteiden ohjaus ja valmennus välillä voidaan karkeistetusti ilmaista toteamalla, että ohjaus (1) vastaa ensisijaisesti kysymykseen ”mitä” ja *valmennus* ensisijaisesti kysymykseen ”miten”. Ohjauksessa (1) on siis tavallisesti mukana tavoitteen määrittäminen, täsmentäminen tai valitseminen, kun taas valmennuksessa pääasiassa harjoitellaan jotakin taitoa.

Vrt. opetushallinnon alalla käytettävät käsitteet *ohjaus*

(<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1637>) ja *oppilaanohjaus/opinto-ohjaus*

(<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c902>).

Käsitteen tunnus: c84

Käsitekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Tämän käsitteen huomautuksessa on erityisen hyvin selkeytetty käsitteen sisältöä käytännön tasolla.

Helsingin kaupunki: Ensin tulisi mainita, että ohjaus-termiä käytetään monilla eri toimialoilla, jotka on vaara sekoittaa keskenään. On syytä erottaa neuvontatyöntekijöiden tekemä palveluohjaus sekä sosiaalialan ammattilaisten tekemä sosiaaliohjaus. Tulisi korostaa, että tässä sanastossa kyseessä ajatellaan olevan kasvatustieteellisen ohjausalan ammattilaisen antama ohjaus.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Ohjauksessa olennaista on henkilön oma toimijuus. Ei missään tapauksessa tulisi puhua tässä yhteydessä ohjauksen kohteesta. Lisäisin kokonaisuuteen tiedon jakamisen erilaisista mahdollisuuksista (Tieto) ja neuvot (Neuvonta), kuinka tavoitteeseen pääseminen on tarkoituksenmukaista tehdä ja sen jälkeen vasta syvällisemmän ohjauksen tavoitteenasettelun suhteen (Ohjaus). Siis TNO -palvelujen kokonaisuuden.

Etelä-Savon ELY: Ohjaus-käsitteen esimerkeissä ja käsitekaaviossa on hyvä mainita tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut. Tässä kohtaa ohjaus tarkoittaa syvällisintä vuorovaikutusta vähintään kahden ihmisen välillä. En käyttäisi termiä kohde tai ohjattava vaan pikemminkin ohjausta haluava tai ohjausta tarvitseva, sillä kyse on luonnollisesta henkilöstä tai luonnollisten henkilöiden ryhmittymästä tai juridisesta oikeushenkilöstä. Kyse on subjektiivisesta oikeudesta tehdä valintoja koulutuksesta, urasta ja muista elämäntilanteisiin liittyvistä ratkaisuista. Ohjauksen tehtävänä on auttaa ja tukea, ja siihen voi kuulua myös valmennusta muistuttavia työtapoja ja taitojen harjoittelua. Tässä mielessä valmennus ja ohjaus myös ovat lähellä toisiaan ja voivat tarkoittaa jopa samaa. Valmennus kyllä voi tarkoittaa vastausta miten, mutta niin voi myös ohjaus, kun se on riittävän tavoitteellista, syvällistä tai pitkäkestoista. Konteksti kertoo, millaisesta ohjauksesta ja sen laajuudesta tai syvyydestä on kyse.

Kuusamon kaupunki: Ohjauksen määritelmä kaipaa muokkausta. Tässä joitakin ajatuksia: Ohjauksen määrittelyssä voisi mainita ajan ja huomion antamisen ohjattavalle. Ohjauksen tavoitteena on tukea henkilön toimijuutta eli taitoa suunnitella, toteuttaa ja arvioida omaa toimintaansa. Opinto-ohjaus on jatkuvan oppimisen kannalta niin olennainen ja laajasti eri kouluasteilla käytössä oleva termi, että se tulisi määrittellä erikseen sanastossa. Esimerkkinä ammatinvalinnanohjauksessa mainittiin testit. Mitä testeillä tarkoitetaan? Kaikilla ei ole oikeutta testejä tulkita. Tarvitaanko esim. ammatinvalintapsykologin pätevyys? Ohjaus on luonteeltaan neuvottelua. Olisiko käsite ”keskustelevaa” parempi? Ohjauksessa käydään läpi myös käsitettä ”miten”. On erilaisia mahdollisuuksia saavuttaa ”mitä”.

Tietojohtaminen: Ohjaus-termin, mukaan luettuna vertaisohjaus, määritelmän näkökulma on pikemminkin opetuksen, ei oppimisen.

Goyal Lea: Elinikäisen ohjauksen alla tehty jako ohjaukseen, valmennukseen ja opetukseen on hämmäntävä. Elinikäinen ohjaus nykypuheessa sisältää sekä ohjauksen tunnistamaan tarpeensa ja päämääränsä koskien opiskelua, työhön sijoittumista tai elämän hallintaa että tuen tavoitteiden saavuttamiseen ja tämän lisäksi urahallintakyvyn/ tulevaisuuslukutaidon kehittämisen. Jos ohjaus määritellään vain tueksi tarpeiden määrittelyssä, se kaventaa nykyistä puhetapaa huomattavasti. Kun valmennustoiminta määritellään siten, että kohdetta autetaan saavuttamaan tavoitteensa ja lisäämään osaamistaan opintoihin tai työllistymiseen liittyvässä aiheessa ohjaamalla kohteen toimintaa käytännössä, niin se ottaa ison osan elinikäisen ohjauksen siällöstä. Tulevaisuuteen suuntautuva elinikäinen ohjaus tarkoittaa myös uraohjaustaitojen kehittämistä, mitä taas käsitekartassa ei ole mainittu ollenkaan. Ehdotan että ohjauksen termi pidetään laajana, valmennus voi olla erilaista, eri tarkoituksiin tarkoitettua taitojen lisäystä, mikä kulloinkin määritellään erikseen. Pidetään termien sisältö myös kansainvälisiä käsitteitä vastaavina: Life long guidance.

Suomen Opiskelija Allianssi - OSKU ry: Pidämme [sanaston] sisältöä pääosin oikeanlaisesti kuvailtuna, mutta useassakin kohdassa käytetty 'ohjaus'- termi kaipaa täsmennystä. Oppilaanohjaus viittaa perusopetukseen, ja esimerkiksi opinto-ohjaus vaatii erilaisen pätevyyden kuin pelkästään ohjaajana toimiminen. On tärkeää, että käsitteet ovat selkeät ja yhdenmukaiset eivätkä aiheuta ongelmia esimerkiksi erilaisten liitelakien valmistelussa.

OAJ: Oppilaanohjaus on perusopetuksen termi, jota ei käytetä aikuisten koulutuksessa. Siksi ko. termi tulee jättää pois. Opintojen ohjausta voivat antaa vain kelpoiset henkilöt (kohta 52, [kelpoisuus](#)). Tämän tulee näkyä määrittelyssä. Kun [työpaikalla tapahtuvaa ohjausta](#) on määritelty kohdassa 29. työpaikka- tai oppilaitosohjaajan tehtäväksi, ei oppilaitoksessa tapahtuvalle ohjaukselle eikä myöskään [opetukselle](#) (36.) ole määritelty tekijää.

Vihtari Kalle: Ohjauksesta puhuttaessa olisi hyvä miettiä opinto-ohjauksen, uraohjauksen, jälkiohjauksen ja elinikäisen ohjauksen käsitteellinen hierarkisuus.

Vihtari Kalle: Aikuisten ohjausta on käsitelty muun muassa [www.nvl.org](#) verkostossa, jossa on pohdittu aikuisten tarvitsemaa erityistä ohjausta.

Vihtari Kalle: tähän kohden kaipaamme käsitettä ja ajatusta myös itseohjautuvuudesta (se esiintyy mm. aikuisopiskelijoita koskeissa dokumenteissa). olisiko tarvetta tuoda esille tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kokonaisuus TNO?

Nykänen Maija: On monia ammatteja ja viranomaistoimintoja, joissa tavoitteena on esimerkiksi kansalaisten elämänhallinnan parantuminen ja käyttäytymisen muutokset, uusien tietojen ja taitojen ym. omaksuminen eli oppiminen, elinikäinen oppiminen ja toiminta perustuu vuorovaikutukseen. Näitä ammatteja eikuitenkaan nimitetä opetuksen ammateiksi vaan esimerkiksi ohjauksen ammateiksi. Käsitteeseen ohjaus sisältyy myös oppimisen prosessi ja siten myös opetus.

Bildningsalliansen: Vad gäller begreppet "ohjaus" kan man på svenska använda både ordet handledning och vägledning. Vid översättning är det viktigt att beakta de olika begreppens innebörd. En översättning kan också behöva en diskussion kring innebörden av orden och en jämförelse vilka begrepp och innebörd som sätts på orden i andra nordiska länder.

38

vertaisohjaus

määritelmä

sellaisen ryhmän, jonka jäsenet kokevat toisensa yhdenvertaisiksi jonkin tekijän suhteen, jäsenten toisilleen antama [ohjaus](#)

huomautus

Tekijöitä, joiden suhteen ryhmän jäsenet kokevat toisensa yhdenvertaisiksi, voivat olla esimerkiksi tausta, ikä, velvollisuudet ja taidot.

Käsitteen tunnus: c662

Käsitteekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Ei voida sanoa, että alaikäisen kohdalla päätökset tekee huoltaja. Ohjauksessa keskeistä on ohjattavan oma toimijuus. Tulisi määritellä, millaisista päätöksistä tässä on kyse.

Kuusamon kaupunki: Määritelmä antaa ymmärtää, että ohjattavat ohjaavat toinen toisiaan. Tässä tulisi mainita se, että vertausohjaus on suunniteltua ja ohjattua toimintaa.

Tietojohtaminen: Ohjaus-termin, mukaan luettuna vertaisohjaus, määritelmän näkökulma on pikemminkin opetuksen, ei oppimisen.

39

<työelämä- ja elinkeinopalvelut>

valmennus

en coaching

määritelmä

toiminta, jossa kohdetta autetaan saavuttamaan tavoitteensa ja lisäämään osaamistaan opintoihin tai työllistymiseen liittyvässä aiheessa ohjaamalla kohteen toimintaa käytännössä

huomautus

Määritelmässä käytetty sana kohde voi viitata asiakkaana olevaan henkilöön, yhteisöön tai esimerkiksi organisaatioon.

Valmennusta annetaan esimerkiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) mainittuina palvelutuotteina. Työ- ja elinkeinoviranomaisen tarjoamissa valmennuksissa henkilöasiakas voi hakea ohjatusti työtä (työnhakuvalmennus), suunnitella omaa työuraansa (uravalmennus) tai kehittää valmiuksiaan toimia työelämässä (työhönvalmennus).

Ero käsitteiden *ohjaus* ja valmennus välillä voidaan karkeistetusti ilmaista toteamalla, että ohjaus (1) vastaa ensisijaisesti kysymykseen ”mitä” ja valmennus ensisijaisesti kysymykseen ”miten”. Ohjauksessa (1) on siis tavallisesti mukana tavoitteen määrittäminen, täsmentäminen tai valitseminen, kun taas valmennuksessa pääasiassa harjoitellaan jotakin taitoa.

Käsitteen tunnus: c108

Käsittekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

[Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä \(lausuntojenkäsittelykokous\) 12.5.2023: Työpajat käyttävät koulutus-termiä, mutta tuottavat enemmänkin valmennusta. Palataan tähän \[Paikon koulutustoiminta-käsittekaavion yhteydessä antamaan kommenttiin\] valmennus-käsitteen yhteydessä, valmennuksen erottamiseen koulutus-käsitteestä.](#)

Helsingin kaupunki: Valmennus-termiä käytetään monilla eri aloilla, ja tulisi tarkentaa, mitä tässä yhteydessä tarkoitetaan.

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Lisäyksenä rooli ja vastuut

Nykänen Maija: Onko osaamisen lisääminen oppimista vai jotakin enemmän tai vähemmän. Onko taidon harjoittelu oppimista. Osaamisen lisäämisen määrittely suhteessa oppimiseen ja osaamisen lisäämisen auttaminen suhteessa opetukseen on selkiinnyttävä ja lisättävä.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO:

Valmennuksen osalta ei voi puhua kohteesta, sopisiko valmennettava(kin) paremmin? Kyse on toiminnasta, jossa itse tavoitteensa asettanutta valmennettavaa autetaan valmennuksellisin keinoin saavuttamaan omat tavoitteensa. Valmennukseen voi sisältyä opettamista (teoreettisen ymmärryksen rakentamiseksi), ohjausta (tavoitteiden kirkastamiseksi) ja käytännön työn opastusta (käytännön työstä selviytymisen avuksi). Valmennukseen sisältyy ohjausta tiiviimmin tavoitteiden määrittäminen ja niiden saavuttamisen arviointi. Valmennuspalveluiden eritasoisuus olisi myös hyvä todeta - jokaisen yksilön tavoitteet ovat henkilökohtaisesti asetettuja. Työelämässä usein tietenkin kyse voi olla myös erilaisten joukkueiden asettamista tavoitteista (yritys, osasto tai tiimi).

Varsinais-Suomen ELY: Sanaston kohdassa valmennus on TE-palveluihin sisältyvä työhönvalmennus kuvattu turhan kapeasti: "Työhönvalmennuksessa voi kehittää valmiuksiaan toimia työelämässä." TE-toimiston tarjoamassa työhönvalmennuksessa pääpaino on kuitenkin työpaikan etsimiseen ja työhön pääsemiseen liittyvässä neuvonnassa ja tuessa, eikä niinkään sanaston esiin ottamassa työelämävalmiuksien kehittämisessä.

Keva: Tarkennukset: Valmennus on tavoitteelliseen vuorovaikutukseen perustuvaa oppimista mahdollistavaa toimintaa. Vuorovaikutuksen laatu vaikuttaa valmennuksen tuloksellisuuteen. Myös työeläkevakuuttajat tarjoavat työhönvalmennusta työeläkekuntoutuksena.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Pidämme hyvänä sitä, että toisin kuin valmennus, *ohjaus* (37) on sanastossa jaettu osiin, ja sen alta löytyy esimerkiksi työ- ja toimintakyvyn kehittämiseksi monesti tärkeä vertaisohjaus. Myös valmennuksen osalta olisi hyvä hieman vastaavalla tavalla avata sen erilaisia muotoja, niitä kun tarjoavat muutkin tahot kuin nyt luonnoksessa ainoastaan mainittu työ- ja elinkeinoviranomainen. Valmennus voi toteutua erilaisin tavoin ja tavoittein, joista kullakin on oma antinsa jatkuvan oppimisen ja oppijan kannalta.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Katsomme, että ainakin seuraavat kolme tavoitteellisen valmennuksen muotoa tulisi siksi määritellä omina kohtinaan: yksilö-, työ- ja ryhmävalmennus. Esimerkiksi työpajoilla tapahtuva valmennus yhdistelee näitä kolmea siten, että eri muodot korostuvat työpajojen eri palveluissa valmentautujien tarpeiden mukaisesti: arjentaitoja ja elämänhallintaa vahvistavat starttijaksot sisältävät yleensä paljon yksilövalmennusta ja ryhmävalmennusta; avoimia työmarkkinoita lähellä olevat työkokeilut taas saattavat olla hyvinkin työvalmennusvaltaisia. Kaikessa valmennuksessa keskeistä on, että toiminta hyväksyvässä, sosiaalisesti vahvistavassa yhteisössä luo perustan oppijan taitojen kehittämiseksi ja oman potentiaalin täysipainoiselle hyödyntämiselle.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry:

-- **yksilövalmennus**, määritelmä: oppijan ja valmentajan välinen kahdenkeskinen toiminta, jossa valmentaja auttaa oppijaa vahvistamaan toimintakykyään ja arjenhallintaansa kokonaisvaltaisesti. Työpajatoiminnassa yksilövalmennus sisältää myös henkilökohtaista tukea ja ohjausta valmennusjakson jälkeisen jatkopolun eli valmentautujalle parhaiten soveltuvan koulutuksen, työpaikan ja palvelun löytämiseen.

-- **työvalmennus**, määritelmä: työpajatoiminnassa ja muissa valmennusyhteisöissä toteutettu toiminta, joka kehittää valmentautujan ammatillista osaamista valitulta ammattialalta sekä vahvistaa yleisiä työelämä- ja työyhteisötaitoja.

-- **ryhmävalmennus**, määritelmä: työpajoilla tai muissa valmennusyhteisöissä tapahtuva, valmentajan ohjaama ryhmätoiminta, joka vahvistaa valmentautujien sosiaalisia taitoja ja kykyä toimia ryhmässä.

40

elinikäinen ohjaus

en lifelong guidance

määritelmä

toimet, joilla autetaan yksilöä eri elämänvaiheissa tunnistamaan valmiutensa, *osaamisensa* ja kiinnostuksensa, tekemään tarkoituksenmukaisia opintoihin tai työuraan liittyviä päätöksiä ja hallitsemaan opintoihin, työhön ja muuhun elämään liittyvää polkuaan

huomautus

Elinikäinen ohjaus on Euroopan unionissa käyttöön otettu, *elinikäinen oppiminen* -käsitteeseen liittyvä käsite, jolla halutaan korostaa sitä, että ohjauspalveluja tulee olla saatavilla kaikissa elämän vaiheissa.

Elinikäistä ohjausta tapahtuu muun muassa *koulutuksen (1)* yhteydessä, työuran ja elämän erilaisissa siirtymävaiheissa ja myös työelämässä (esim. mentorointi). Elinikäistä ohjausta voivat antaa niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorinkin toimijat.

Opintoihin liittyviä elinikäisen ohjauksen toimintoja ovat esimerkiksi perusopetuksen oppilaanohjaus ja lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opinto-ohjaus.

Työelämään liittyviä elinikäisen ohjauksen toimintoja ovat esimerkiksi erilaiset työllistymistä edistävät palvelut.

Elämäntilanteeseen liittyviä elinikäisen ohjauksen toimintoja ovat esimerkiksi nuorille suunnatut, vaikkapa koulutus-, harrastus- tai työllistymisasioihin liittyvät ohjauspalvelut. Muita esimerkkejä elämäntilanteeseen liittyvistä elinikäisen ohjauksen toiminnoista ovat erilaisiin etuuksiin liittyvät neuvontapalvelut.

Käsitteen tunnus: c87

Käsittekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

Etelä-Savon ELY: Elinikäinen ohjaus -käsitteessä kannattaisi painottaa alussa sitä, että se sisältää koko elämänaikaisen ohjauksen (vauvasta vaariin) ja että se sisältää myös työelämän aikaisen ohjauksen (jatkuvan oppimisen -käsitteen sisällön). Elinikäisen ohjauksen käsite on laaja eikä supistu pelkästään työelämän aikaiseen ohjaukseen.

Nykänen Maija: Elinikäinen ohjaus parina elinikäiselle oppimiselle on käsitteenä ja määritelmänä liian kapea, ks.kommentti kohdassa 37 [käsite [ohjaus](#)] ja käsittekaavio 8 [Opetus, ohjaus ja valmennus].

Nykänen Maija: Käsitteet opetus, ohjaus ja valmennus eivät [käsittekaaviossa Opetus, ohjaus ja valmennus] ole suhteessa toisiinsa kuin sanan elinikäisen ohjauksen toiminnan kautta. Käsitteiden suhde ei ole looginen. Elinikäinen ohjaus sisältää opetuksen, ohjauksen ja valmennuksen, mutta elinikäisen ohjauksen määrittelystä puuttuu valmennuksen ja opetuksen tavoitteet ja kohteen oppimisen tavoite.

Nykänen Maija: Suomessa on paljon viranomaistoimintojen ja järjestöjen ammatteja, joiden maksuttoman toiminnan tavoitteena on kansalaisten elinikäinen oppiminen. Näissä ammateissa tuotetaan osaamista esimerkiksi kansalaisten elämän ja talouden hallintaan ja yleensä parempaan talousosaamiseen. Tässä sanastossa käytetty käsite "elinikäinen ohjaus" ja sen määritelmä ei ole riittävä ed. main toiminnalle, koska siinä ei tule esiin elinikäisen oppimisen tavoite toimijan eikä kansalaisen osalta.

työ- ja elinkeinoministeriö: Lause "Elinikäistä ohjausta voivat antaa niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorinkin toimijat." ei ole linjassa käsitteen sisällön kanssa. Lause on totta, mutta muotoilu "antaa elinikäistä ohjausta" luo mielikuvan, että "elinikäinen ohjaus" on erillinen ohjauksen "muoto" (vrt opinto ohjaus, uraohjaus). Kyseessä on kuitenkin sateenvarjokäsite, joka korostaa sitä, että ohjausta tulee olla saatavilla elinikäisesti. Ehdotus uudeksi muotoiluksi: "Elinikäisen ohjauksen toimijoita ovat niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorin toimijat"

Vihtari Kalle: Puhutaan elinikäisestä ohjauksesta. Ohjausalan toimijana tuntuu paremmalta puhua myös elinikäisestä oppimisesta (ei Suomessa käytetystä jatkuvasta oppimisesta). Jatkuva ohjaus taas ei tunnu luontevalta ja kuvaavalta käsitteeltä. Ohjauksesta puhuttaessa olisi hyvä miettiä opintoohjauksen, uraohjauksen, jälkiohjauksen ja elinikäisen ohjauksen käsitteellinen hierarkisuus. Kansainvälisesti elinikäinen oppiminen ja elinikäinen ohjaus tuntuu (engl. ja ruots.) yhteyksissä luontevammilta.

Vihtari Kalle: elinikäiseen ohjaukseen (ja tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluihin) kuuluu esimerkiksi jälkiohjauksen käsite eli oppilaitosyhteydessä tapahtuvassa ohjauksessa opiskelija voi palata ennalta luotuun ohjaussuhteeseen.

Helsingin kaupunki: Ehdotamme, että tämä siirretään kohtaan ohjaus (37). Voidaanko ohjaus (37) ja elinikäinen ohjaus (40) linkittää toisiinsa?

Vapaa Sivistystyö ry: Looginen rinnastus elinikäiseen oppimiseen. Huomautuksissa voisi lisätä maininta yhteisöllisestä ohjauksesta, joka toteutuu esimerkiksi työ- ja opiskelijayhteisöissä sekä harrastus- ja järjestötoiminnassa. Nyt ohjaus nähdään pelkästään yksilön näkökulmasta, mikä kaventaa oleellisesti elinikäisen ohjauksen painoarvoa.

AMKE ry: Tulisiko elinikäisen ohjauksen sijaan ryhtyä käyttämään termiä "jatkuva ohjaus"?

Tampereen yliopisto: Terminä vaikeasti avautuva, mutta määritelmän kanssa ymmärrettävä.

Kansan Sivistystyön Liitto: Kuvatut sisällöt liittyvät päällekkäisesti edellä mainittuun ohjaukseen (37

41

ammatinvalinta- ja uraohjaus

määritelmä

työ- ja elinkeinopalvelujen tarjoamien palvelujen kokonaisuus, jonka tarkoituksena on auttaa TE-toimiston henkilöasiakasta ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehittämisessä, työelämään sijoittumisessa ja *elinikäisessä oppimisessa*

huomautus

Ammatinvalinta- ja uraohjauksen tavoitteena on auttaa asiakasta tunnistamaan edellytyksiään ja ammatillisia tavoitteitaan, arvioimaan niitä suhteessa työelämään ja koulutusmahdollisuuksiin sekä tekemään tämän perusteella työuraansa liittyviä tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

Käsitteen tunnus: c152

Käsittekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

työ- ja elinkeinoministeriö: TE-toimiston tarjoama ammatinvalinta- ja uraohjaus on tarjolla myös muille kuin TE-toimiston rekisteröidyille henkilöasiakkaille, sen vuoksi sanamuoto on harhaanjohtava. Ehdotus uudeksi muotoiluksi: ...jonka tarkoituksena on auttaa henkilöä ammatinvalinnassa....

Vihtari Kalle: erityisesti uraohjauksen asemaa ohjauksen kokonaisuudessa tulisi miettiä. Samoin sitä miten se erityisesti suomeksi ja ruotsiksi vertautuu englanninkielisten käsitteiden counselling ja guidanceosalta.

Helsingin kaupunki: Nämä termit tulisi erottaa toisistaan ja avata erikseen. Ne tarkoittavat eri asioita.

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Lisäyksenä nivelvaiheen koulutusten ohjaus ja opinto-ohjaus

Uudenmaan ELY: Määritelmässä todetaan, että kyseessä on työ- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuus, jonka tarkoituksena on auttaa TE-toimiston henkilöasiakasta ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehittämisessä, työelämään sijoittumisessa ja elinikäisessä oppimisessa. Tässä kohtaa kannattaneet todeta se, että asiakkaita on myös kuntakokeilussa, ei vain TE-toimistossa.

Koulutuskuntayhtymä OSAO: Ammatinvalinta- ja uraohjaus (41): Olisiko määritelmässä tarpeen huomioida oppilaitosten tarjoama ammatinvalinta- ja uraohjaus?

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Ammatinvalinta- ja uraohjausta annetaan myös muualla kuin Te-palveluissa tai kuntakokeiluissa. Mm. monet työvoimapolitiittiset hankkeet ja oppilaitosten työelämäpalvelut tuottavat näitä palveluja (erityisesti uraohjausta). Jollei määritelmässä ole tarkoituksena pelkästään hallintolähtöinen asioiden määrittäminen, asioiden tarkentaminen tältä osin olisi paikallaan.

AMKE ry: Tulisiko eri lainsäädännöissä olevan "elinikäinen oppiminen" -käsite yhtenäistää "jatkuvan oppimisen" -käsitteeksi?

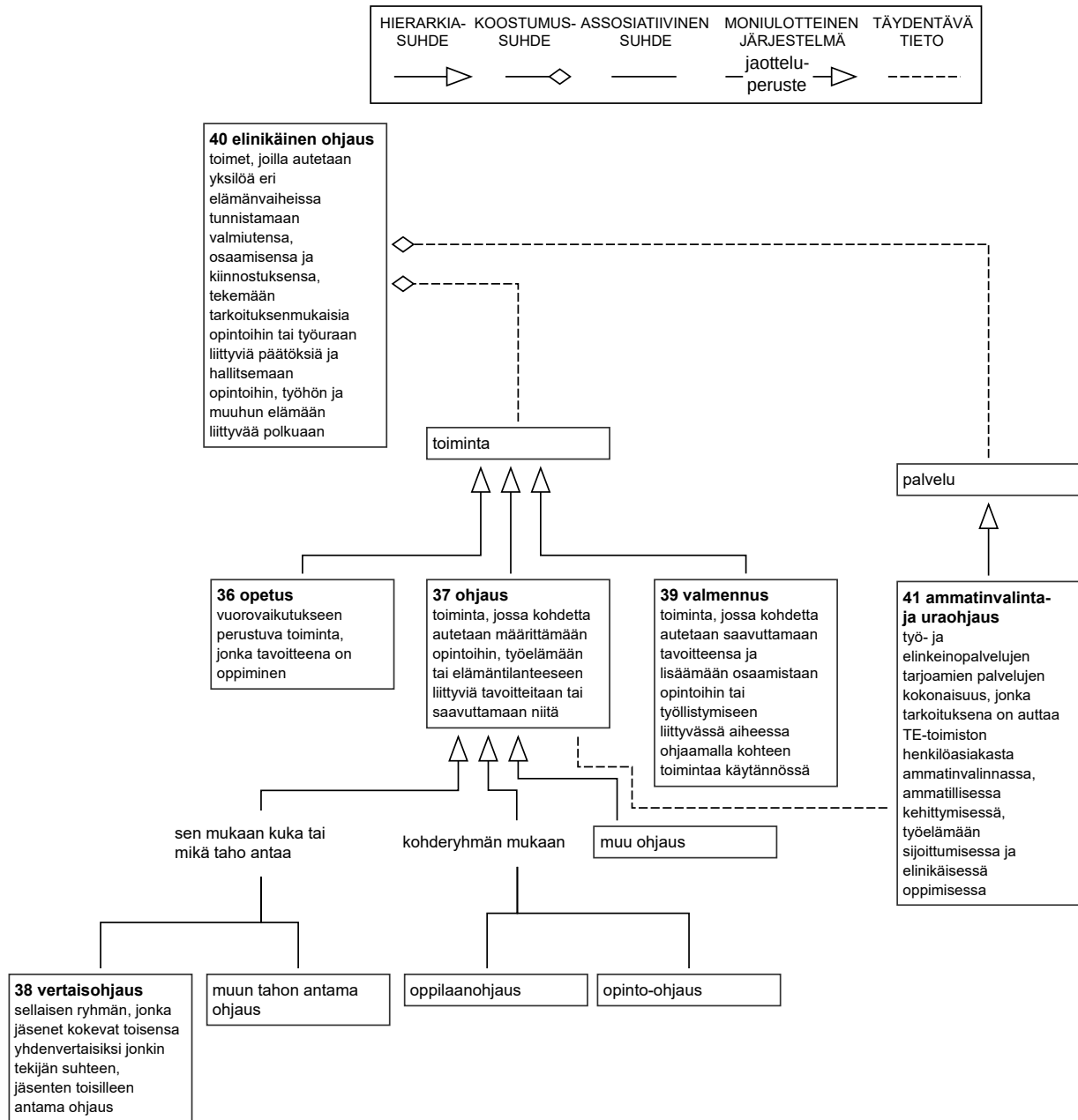
Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Pyydämme tarkastelemaan käsitteen laajuutta uudelleen. Käsitteen määritelmässä ei oteta huomioon muiden tahojen kuin työ- ja elinkeinopalvelujen tarjoamaa ohjausta. Onko totta, että ammatinvalinta- ja uraohjausta eivät tarjoa muut tahot?

Keva: Uraohjausta tarjoavat TE-toimistojen lisäksi myös useat ammattiliitot ja yksityiset palveluntarjoajat. Uraohjauspalveluita voi sisältyä myös työeläkevakuuttajien tarjoamaan ammatilliseen kuntoutukseen.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto: Määritelmässä tulisi käyttää TE-palveluiden henkilöasiakas -termiä TE-toimiston henkilöasiakkaan sijaan, näin huomioidaan myös työllisyyden kuntakokeilujen asiakkuudessa olevat asiakkaat.

Kuusamon kaupunki: Ammatinvalinta- ja uraohjausta toteutetaan laajasti eri kouluasteilla ja yrityksissä eikä ainoastaan työvoima- ja elinkeinopalveluissa. Tässä kohdassa mainitaan Te-palvelut. Pitääkö tältä osin jo katsoa tulevaan vai uudistetaanko käsitteistöä myöhemmin (kunnille siirtyvät palvelut)

Arene: Ammatinvalinta- ja uraohjaus on määritelty palveluksi, kun muut ohjauksen lajit, kuten opinto-ohjaus, eivät palveluihin sisälly. Ohjauksen ja oppimisen kokonaisuuksissa ei ole määritelty oppimisen ohjausta, joka on merkittävässä roolissa opettajien nykyistä työtä.

Käsittekaavio 9. Opetus, ohjaus ja valmennus.

Etelä-Savon ELY - YO-yksikkö: Kaaviosta puuttuu kokonaan tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut, jotka ovat rinnasteisia ja samalla yläkäsite yhdessä. -- **Terminologin kommentti 5.5.2023:** Tämä käsite rajattiin syksyllä 2020 työn ulkopuolelle. Voidaan harkita lisäämistä jatkotyön aikana.

Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: Käsitteiden välinen hierarkia jää taulukossa epäselväksi.

Maatalous- ja metsätieteiden maisteri Nykänen Maija: Käsitteet opetus, ohjaus ja valmennus eivät ole suhteessa toisiinsa kuin sanan elinikäisen ohjauksen toiminnan kautta. Käsitteiden suhde ei ole looginen. Elinikäinen ohjaus sisältää opetuksen, ohjauksen ja valmennuksen, mutta elinikäisen ohjauksen määrittelystä puuttuu valmennuksen ja opetuksen tavoitteet ja kohteen oppimisen tavoite.

Työ- ja elinkeinoministeriö: Onko kaavion tarkoitus olla mitenkään kattava, vai lähinnä nostaa esiin sanastotyössä esillä olevien käsitteiden suhteita? Kaavion mukaan elinikäistä ohjausta selittävät tai auttavat ymmärtämään (katkoviivalla) opetus, ohjaus ja valmennus. Nämä käsitteet ovat sanastotyössä mukana, joten siksi ne ovat tässä relevantteja. "Oppiminen" vaikuttaa olevan hieman oudossa paikassa kaaviossa. Isommassa kuvassa, esim. jatkuvan oppimisen digityössä, hyödyllistä olisi hahmottaa elinikäistä ohjausta tieto-, neuvonta- ja ohjaus -ulottuvuuksien kautta ja määrittellä näitä käsitteitä.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Ohjaus- ja valmennuspalvelujen osalta olisi käsittekartassa perusteltua tunnistaa palveluja tuottaviksi tahoiksi työllistämispalveluja tuottava laaja toimijakenttä, jonka sisään kuuluvat työvalmennusorganisaatiot, nuorten työpajat, työllistämistä tukevat järjestöt ja ammatillista kuntoutusta tuottavat tahot (yritykset ja yhteisöt), jotka tuottavat merkittävän määrän jatkuvan oppimisen kenttään liittyvistä palveluista. Toimijat ovat kehittäneet palvelujaan ja niiden sisältöä tavoitteellisesti nimenomaisesti osaamisen kehittämiseen liittyen. Monella on useiden tutkintojen perusteiden avulla tunnistettuja oppimisen mahdollisuuksia ja toimijat valmentavat asiakkaitaan niiden perusteella havainnoiden osaamisen kehittymistä ja dokumentoivat sitä osaamistodistuksiin. Jatkuvan oppimisen edistämisessä tämä on erittäin merkittävä kokonaisuuden osa.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto: Määritelmässä tulisi käyttää "TE-palveluiden henkilöasiakas" -termiä "TE-toimiston henkilöasiakkaan" sijaan, näin huomioidaan myös työllisyyden kuntakokeilujen asiakkuudessa olevat asiakkaat.

Akava ry: Sanasto on koottu huolellisesti, mutta oppilaanohjauksen osalta on tarvetta tarkennukselle. Oppilaanohjaus on perusopetuksen sanastoa, eikä sitä käytetä aikuisten koulutuksesta. -->

Terminologin kommentti 4.5.2023: Sanastossa ei ymmärtääkseni väitetä, että oppilaanohjaus olisi aikuisten koulutuksen käsite, mutta tuleeko kaaviosta jotenkin virheellinen mielikuva? Kuuluuko perusopetuksen oppilaanohjaus osaksi elinikäistä ohjausta? Ainakin silloin pari vuotta sitten kaiketi ajattelimme, että kuuluu.

{KMP, joulukuu 2020: eivätkös nämä ole käsittepiirteiltään kaikki palveluja, kuten myös koulutus? Koulutus pedagoginen palvelu ja muut muita asiakkaan elämäntilanteessa (oppija, työnhakija, työssä jne.) häntä jatkuvassa oppimisessaan tukevia palveluja?}

5 Oppiminen

42

oppiminen

hakusana: oppimaan oppiminen

sv lärande; inläring; ~ lära sig *verb*

en learning

määritelmä

prosessi, jossa yksilö omaksuu tai hankkii uusia tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä tai muuttaa olemassa olevia

huomautus

Määritelmässä käytetyllä ilmaisulla "omaksuu tai hankkii" viitataan laajaan kirjoon toimintoja: esimerkiksi lapsi voi tiedostamattomasti sisäistää aikuisen käyttäytymistä tai sisäistää aikuisen arvoja; lapsi, nuori tai aikuinen voi tietoisesti harjoitella taitoja ja hankkia tietoja; yksilö voi pyrkiä pääsemään eroon haitalliseksi kokemastaan tavasta tai totutella hyödylliseen käyttäytymismalliin.

Vrt. käsite oppimaan oppiminen, joka voidaan määritellä prosessiksi, joka edistää yksilön kykyä omaksua uusia tai muuttaa olemassa olevia tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen oppiminen-käsitteen kanssa. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 28.9.2021.
<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c118>

Käsitteen tunnus: c88

Käsitekaavio: [Oppiminen](#)

Lähde: OKSA_02 (c118)

Vapaa Sivistystyö ry: Ei ole vain uuden oppimista vaan myös poisoppimista, luopumista vanhoista tiedoista, taidoista jne.

Tampereen yliopisto: Termin "oppiminen" ja sen alakäsitteiden määrittely on tehty nyt jaottelulla, jossa ei ole viittausta varsin vakiintuneeseen jakoon informaaliin, non-formaaliin ja formaaliin oppimiseen, joka on opetusalan toimijoille tuttu. Määrittelyn suhde tähän olisi hyvä täsmentää.

Digivisio 2030: Oppiminen sisältää määritelmällisesti kaikki oppimisen muodot, ml. elinikäisen ja jatkuvan oppimisen (ja tutkintoon johtava opetus/oppiminen sisältyy kaikkiin näihin). Mikäli halutaan viitata toimijaan, jonka merkityssisältö ja laajuus vastaavat oppimisen määritelmää, tulisi silloin käyttää käsitettä oppija.

Digivisio 2030: Oppiminen (non-formaali, informaali ja formaali oppiminen): Luonnoksen määritelmät oppimiselle, elinikäiselle oppimiselle ja jatkuvalla oppimiselle erottuvat toisistaan mm. oppimisen ja osaamisen painotuksissa. Tätä erottelua voi pitää merkityksellisenä ja ehdotamme että sanastotyöryhmä hyödyntää Digivisiossa laadittua käsittemallia (lähde: <https://wiki.eduuni.fi/download/attachments/218701549/Osaaminen.png?version=1&modificationDate=1639131011397&api=v2>), joka osaltaan kuvaa oppimisen erilaisia, nykyisellään käsitteellisesti vakiintuneita muotoja; non-formaali, informaali ja formaali oppiminen. Nämä oppimisen muodot olisi hyvä määritellä sanastoon.

43

elinikäinen oppiminen

sv livslångt lärande *n*

en lifelong learning; > lifewide learning

määritelmä

oppiminen, jossa yksilö iästä riippumatta omaksuu tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä

oppiminen, jota tapahtuu kaikissa yksilön elämän vaiheissa jonka tarkoituksena on edistää henkilön henkilökohtaista, yhteiskunnallista tai sosiaalista elämää tai työelämää

huomautus

Elinikäisestä oppimisesta on puhuttu koulutuspoliittisena tavoitteena 1960-luvulta alkaen. Unescon vuonna 1960 laatimassa määritelmässä yhdistyivät humaani arvopohja, pyrkimys demokratiaan sekä jatkuvan ihmisenä kasvamisen ihanne. Omat määritelmänsä käsitteelle ovat laatineet lisäksi ainakin EU, OECD ja YK.

Tilastokeskuksen määritelmä käsitteelle elinikäinen oppiminen on ”kaikki elämän aikana tapahtuva oppiminen, jonka tarkoituksena on kehittää yksilön tietoja, taitoja ja kykyjä henkilökohtaisessa, yhteiskunnallisessa tai sosiaalisessa elämässä ja/tai työelämässä”.

Elinikäisen oppimisen käsitteellä halutaan ilmaista, että oppimista tapahtuu myös muulloin kuin esimerkiksi perusopetuksen aikana ja henkilön ensimmäiseen tutkintoon tähtäävässä **koulutuksessa (1)**. Elinikäinen oppiminen alkaa jo ennen oppivelvollisuutta ja jatkuu termin mukaisesti elämänkaaren loppuun saakka. Elinikäistä oppimista tapahtuu virallisen koulutusjärjestelmän mukaisten **koulutusten (2)** ja **työelämässä oppimisen** lisäksi myös harrastuksissa ja vapaa-ajalla.

Viime vuosina puhe elinikäisestä oppimisesta on saanut entistä voimakkaampia taloudellisia sävyjä, ja käsitteen kytkeytyminen perinteiseen kansansivistykseen ja **aikuiskoulutukseen** on heikentynyt. Nykyisin elinikäinen oppiminen -käsitteen ohella käytetäänkin usein käsitettä **jatkuva oppiminen**. Tämän käsitteen käytön taustalla on usein käsitys siitä, että yksilön kiinnittyminen yhteiskuntaan tapahtuu pääasiassa tuottavaan työhön osallistumalla ja että työllistettävyyden ja työmarkkinakelpoisuuden edellyttävät jokaiselta jatkuvaa oppimista.

Käsite elinikäinen oppiminen voidaan nähdä käsitteen jatkuva oppiminen yläkäsitteenä (kuten esimerkiksi tässä sanastossa). Jotkin tahot puolestaan näkevät nämä käsitteet lähes synonyymisina ja päällekkäisinä käsitteinä.

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitteeseen elinikäinen oppiminen. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 28.9.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c753>

Käsitteen tunnus: c89

Käsitteekaavio: [Oppiminen](#)

Lähde: OKSA_02 (c753)

Jyri Manninen, UEF, @ManninenJyri 10.1.2022: Bloggauksestani löytyy yksi 'lausunto' :). Ei esim. kannattaisi löperösti hyväksyä elinikäistä ja jatkuvaa oppimista synonyymiksi, kuten sanastossa on tehty.

Jyri Manninen, UEF, @ManninenJyri 11.1.2022: S. 33: ”elinikäinen oppiminen voidaan nähdä käsitteen jatkuva oppiminen yläkäsitteenä [...]. Jotkin tahot puolestaan näkevät nämä käsitteet lähes synonyymisina ja päällekkäisinä käsitteinä”. Määritelmä vesitty. Sama jos tieliikennelaisissa lukisi: ”pyörää voi kutsua myös autoksi”.

Riina Kosunen, Sanastokeskus, Jyri Manniselle 11.1.2022: Sanastoissa on usein tarpeen kielenkäyttösuositusten lisäksi (ja taustaksi) antaa tietoa siitä miten termejä ja käsitteitä on käytetty. Lausuntojen käsittelyn yhteydessä sanastotyöryhmä voi kuitenkin etsiä ratkaisuja huomautuksen selkeyttämiseksi, ettei väärinkäsityksiä syntyisi.

Helsingin kaupunki: Ehdotamme, että sanoilla ”Viime vuosina” alkava virke poistetaan. Pitäisi mainita, että elinikäinen oppiminen tarkoittaa samaa kuin jatkuva oppiminen.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Mielestämme käsitteiden "elinikäinen oppiminen" ja "jatkuva oppiminen" välinen suhde on esitetty virheellisesti. Käsitteet ovat synonyymeja, eikä elinikäinen oppiminen ole jatkuvan oppimisen yläkäsite. Lisäksi pyydämme poistamaan huomautusosasta seuraavat mielikuvia koskevat spekulatiiviset kohdat: "Viime vuosina puhe elinikäisestä oppimisesta on saanut entistä voimakkaampia taloudellisia sävyjä, ja käsitteen kytkeytyminen perinteiseen kansansivistykseen ja aikuiskoulutukseen on heikentynyt. [...] Tämän käsitteen käytön taustalla on usein käsitys siitä, että yksilön kiinnittyminen yhteiskuntaan tapahtuu pääasiassa tuottavaan työhön osallistumalla ja että työllistettävyys ja työmarkkinakelpoisuus edellyttävät jokaiselta jatkuvaa oppimista. Käsite elinikäinen oppiminen voidaan nähdä käsitteen jatkuva oppiminen yläkäsitteenä (kuten esimerkiksi tässä sanastossa). Jotkin tahot puolestaan näkevät nämä käsitteet lähes synonyymisinä ja päällekkäisinä käsitteinä." Pyydämme tämän sijasta säilyttämään ainoastaan huomautuksessa olevan toteamuksen: "Nykyisin elinikäinen oppiminen - käsitteen ohella käytetäänkin usein käsitettä jatkuva oppiminen."

Etelä-Savon ELY: Elinikäinen oppiminen on määritelty mielestäni oikein yläkäsitteeksi esim. jatkuvalle oppimiselle. Olisi hyvä mainita elinikäisen oppimisen kansainvälisen termin alkuperä, joka on lifelong learning ja jossa suomalaista alkuperää on vasta muutama vuosi sitten erikseen käyttöön otettu englannin (continuous learning) käsitteestä jatkuva oppiminen. Muualla Euroopassa ei tunneta käsitettä jatkuva oppiminen ja meille Suomeen käsite on luotu osittain poliittisiin ja hallinnonalojen tavoitteisiin liittyvänä hankkeena.

työ- ja elinkeinoministeriö: On hyvä, että tämä käsite nähdään sanastotyössä jatkuvan oppimisen yläkäsitteenä. Tämä on kentällä paljon keskustelua herättävä aihe, mitä käsitettä tulisi käyttää.

Tampereen kaupunki: "Nykyisin elinikäinen oppiminen -käsitteen ohella käytetäänkin usein käsitettä jatkuva oppiminen. Tämän käsitteen käytön taustalla on usein käsitys siitä, että yksilön kiinnittyminen yhteiskuntaan tapahtuu pääasiassa tuottavaan työhön osallistumalla ja että työllistettävyys ja työmarkkinakelpoisuus edellyttävät jokaiselta jatkuvaa oppimista." -- **Kommentti:** Yksilön kiinnittyminen yhteiskuntaan pääasiassa tuottavaa työhön osallistumalla – määrittely ei ole yksiselitteinen, vaikka tässä nostetaan esille erityisesti jatkuvan oppimisen näkökulmaa kiinnittymiselle. Yhteiskuntaan kiinnittymisessä on kuitenkin yksilön kannalta olemassa olevilla ihmissuhteilla, sosiaalisilla kontakteilla, koulutusmahdollisuuksilla, kielen osaamisella, vapaaehtoistyöllä ja esimerkiksi harrastamisella niin suuri merkitys, että näiden asioiden tuominen esille työllistymisen rinnalle olisi tärkeää syrjäytymisen ehkäisyä ja tukisi myös sellaisten yksilöiden kiinnittymistä yhteiskuntaan, joilla ei ole realistisia työllistymismahdollisuuksia, mutta joita yhteiskunnan silti kannattaa ohjata jatkuvan oppimisen poluille. Käsitemaailman näkökulmasta on hyvä, jos termeillä voidaan erotella erilaisia asioita. Käsite jatkuva oppiminen on noussut tästä tarpeesta. "Jatkuvalle oppimiselle vastataan tarpeeseen kehittää ja uudistaa osaamista elämän ja työuran eri vaiheissa. Tämän mahdollistamiseksi hallitusohjelmaan sisältyy jatkuvan oppimisen uudistus, jossa tarkastellaan mm. koulutuksen tarjontaa ja rahoitusta sekä opintojen aikaista toimeentuloa." Siihen liittyy myös osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Elinikäinen oppiminen kuvaa myös kansalaisopistojen toiminnan mukaista "vauvasta vaariin" ajatusta ja lisäksi se palvelee yhteiskuntaan kiinnittymistä työllistymismahdollisuuksiin katsomatta.

Työväen Sivistysliitto: Työväen Sivistysliitto näkee, että elinikäinen oppiminen toimii käsitteen jatkuva oppiminen yläkäsitteenä, ja kuvaa näin laajemmin oppimista, joka tapahtuu koko elämän aikana, eikä välttämättä liity työllistettyyteen.

Vapaa Sivistystyö ry: Tämä näyttäytyy loogisesti ja kapeasti yksilön näkökulmasta; samalla unohtuu erilaiset oppimisympäristöt joiden kontekstissa elinikäinen oppiminen toteutuu. Uusiin käsitteisiin kuuluu myös sulautuva oppiminen (engl. blended learning), joka on vakiintunut viime vuosina. Huomautuksissa linjataan: "Viime vuosina puhe elinikäisestä oppimisesta on saanut entistä voimakkaampia taloudellisia sävyjä, ja käsitteen kytkeytyminen perinteiseen kansansivistykseen ja aikuiskoulutukseen on heikentynyt." Tämä on valitettavasti totta. "Käsite elinikäinen oppiminen voidaan nähdä käsitteen jatkuva oppiminen yläkäsitteenä (kuten esimerkiksi tässä sanastossa)" – tästä hierarkiasta on ehdottomasti pidettävä kiinni, muuten käsitteiden välinen hämmennys jatkuu. Elinikäiseen oppimiseen sisältyy myös merkityksellisen elämän kaikki elementit, nyt merkityksellisyys mainitaan vain jatkuvan oppimisen suhteen, ikäänkuin rajataan elämän merkitykset vain työelämään.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Elinikäinen oppiminen on yläkäsite, joka sisältää jatkuvan oppimisen. Oppimista emme voi estää emmekä aina suunnata (elinikäinen oppiminen). Opimme asioita koko ajan - useat asiat tiedostamattamme, ilman mitään erityistä tavoitteenasettelua. Jatkuva oppiminen tuo mukaan yhteiskunnallisen tarkoituksenmukaisuus- ja työllistymisnäkökulman.

Kansan Sivistystyön Liitto: On kiitettävää, että sanastossa tuodaan esiin elinikäisen oppimisen ja jatkuvan oppimisen eroja sekä nostetaan esiin myös huomio siitä, että elinikäisen oppimisen käsitteen kytkeytyminen perinteiseen kansansivistykseen ja aikuiskoulutukseen on heikentynyt. On erittäin tärkeää, että työurapainotteisen jatkuvan oppimisen käsitteen rinnalla säilyy ymmärrys myös muualla kuin virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella tapahtuvasta hyvinkin monimuotoisesta elinikäisestä oppimisesta. Olisi toivottavaa, että näiden käsitteiden kohdalla ei viitattaisi niiden käyttöön toistensa synonyymeinä.

Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis: 43 Elinikäinen oppiminen. On tärkeää, että elinikäinen oppiminen käsitettä käytetään edelleen yläkäsitteenä kuvaamaan koko elämän ajan oppimista ja oppimisen ja sivistyksen tarpeita kaikilla elämänalueilla eikä oppiminen kavennu työelämätarpeista ja osaamisesta nousevaan jatkuvan oppimisen käsitteeseen.

Opintokeskukset ry: Keskeistä on huomata ero elinikäisen ja jatkuvan oppimisen välillä. Elinikäinen oppiminen on laajempi käsite, jonka sisällä jatkuva oppiminen alakäsitteenä on

Keva: Esitetty määritelmä voisi avata paremmin elinikäisen oppimisen tarkoitusta hyödyn, sivistyksen ja hyvinvoinnin näkökulmista. Tarkennettavaksi elinikäisen oppimisen tarkoituksen kuvaamista lisäämällä yksilön hyvinvoinnin, sivistyksen ja ammatillisen osaamisen kasvu.

Vihtari Kalle: Jatkuva oppiminen ei omassa maailmassani ja tutkimuksissani tuntunut luonteelta ratkaisulta. Käytin kansainvälisistä tutkimuksista tullutta elinikäinen oppiminen käsitettä. Onko niin että jatkuva oppiminen ilmenee eniten kuitenkin suomalaisissa hallinnollisissa dokumenteissa. Pitäisikö tässä yhteydessä määritellä myös ura, työura, kenties opinto- ja opiskelupolku tms., jotka auttaisivat hahmottamaan elämän erilaisissa vaiheissa tapahtuvaa oppimista ja osaamisen lisäämistä. Määritelmässä osittain oppiminen voidaan nähdä tapahtuvan pelkästään koulutuksessa, kun se nykyisin nähdään entistä luonnollisempaan osana myös työelämää.

Bildningsalliansen: Bildningsalliansen anser att det är bra att man i ordlistan har förklarat skillnaden mellan livslångt lärande och kontinuerligt lärande samt i vilket sammanhang det ena ska föredras framom det andra. Bildningsalliansen understöder tanken att det livslånga lärandet är ett mera övergripande begrepp och kontinuerligt lärande är ett underbegrepp.

Bildningsalliansen: Man kunde i samband med dessa begrepp också skriva in det faktum att i globala, europeiska och nordiska sammanhang används begreppet livslångt lärande. Vad gäller begreppet "ohjaus" kan man på svenska använda både ordet handledning och vägledning. Vid översättning är det viktigt att beakta de olika begreppens innebörd. En översättning kan också behöva en diskussion kring innebörden av orden och en jämförelse vilka begrepp och innebörd som sätts på orden i andra nordiska länder.

--

Sanastotyöryhmä 16.8.2021 / Marjut A.: Korkeakoululta tuli toive, että OKSAssa tai muualla määriteltäisiin käsite lifewide learning. Työryhmä pohti, onko tämä jatkuvan oppimisen englanninkielinen vastine. Tavallisin englannin vastine on toki continuous learning. Tästä (lifewide learning) voisi kirjoittaa huomautukseen, jopa vaikkei englannin vastinetermejä olisi mukana; kuvaa asiaa paremmin kuin lifelong learning

Sanastotyöryhmä 16.8.2021: Riina, tarkista onko lifewide learning jossain OECD:n lähteessä! ->

Riina 1.9.2021: Lifewide learning näyttää esiintyvän ainakin Ruotsin "opetushallituksen" julkaisussa vuodelta 2000

Lifelong Learning and Lifewide Learning, Skolverket, 2000: "Lifelong learning is a holistic view of education and recognises learning from a number of different environments. The concept consists of two dimensions. The lifelong dimension indicating that the individual learns throughout a life-span. The lifewide dimension recognises formal, non formal and informal learning."

Terminologin kysymys sanastotyöryhmälle 27.9.2021: Aalto-yliopistosta oli pyydetty määritelmää (tai kommentteja) englanninkieliseen termiin lifewide learning. Jatkuvan oppimisen sanastoon ei tässä vaiheessa ole tulossa ruotsin- eikä englanninkielisiä vastinetermejä, mutta olisiko nähdäksenne asiallisesti oikein kommentoida kysyjälle esim. seuraavasti (ks. sanastosta):

Jatkuvan oppimisen sanastossa on määritelty käsitteet elinikäinen oppiminen (engl. usein lifelong learning) ja jatkuva oppiminen (engl. usein continuous learning). Tässä sanastoprojektissa ei kuitenkaan ainakaan tässä vaiheessa käsitellä käsitteiden ruotsin- eikä englanninkielisiä vastinetermejä. Voimme kuitenkin kommentoida, että englanniksi elinikäinen oppiminen -käsitteestä voidaan käyttää kahta eri termiä, lifelong learning ja lifewide learning, kuvaamaan käsitteen elinikäinen oppiminen kahta eri aspektia.

Jatkuvan oppimisen sanastossa elinikäinen oppiminen on määritelty seuraavasti: "oppiminen, jossa yksilö iästä riippumatta omaksuu tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä". Lisäksi käsitteestä on todettu nk. huomautustekstissä: "Elinikäisen oppimisen käsitteellä halutaan ilmaista, että oppimista tapahtuu myös muulloin kuin esimerkiksi perusopetuksen aikana ja henkilön ensimmäiseen tutkintoon tähtäävässä koulutuksessa. Elinikäinen oppiminen alkaa jo ennen oppivelvollisuutta ja jatkuu termin mukaisesti elämänkaaren loppuun saakka. Elinikäistä oppimista tapahtuu virallisen koulutusjärjestelmän mukaisten koulutusten ja työelämässä oppimisen lisäksi myös harrastuksissa ja vapaa-ajalla."

Englannin termi *lifelong learning* kuvaa erityisesti käsitteen sitä puolta, että elinikäistä oppimista tapahtuu kaikissa elämänkaaren vaiheissa alusta loppuun. Termi *lifewide learning* puolestaan kuvaa erityisesti käsitteen sitä puolta, että elinikäistä oppimista tapahtuu kaikilla elämän osa-alueilla ja niin muodollisessa koulutuksessa kuin myös epämuodollisena ja informaalina oppimisena.

prof. **Jyri Mannisen (UEF) blogi** () käyttää myös termiä *elämänlevyinen oppiminen*, ehkä *lifewide learning* -termin vastineena. Otetaanko mukaan sanastoon?

RIINAN KOMMENTTI ITSELLEEN 10.1.2022: TÄHÄN ON JÄÄNYT VAHINGOSSA KAKSI DEFiä (määritelmäelementtiä)! Jälkimmäinen oli tarkoitus poistaa. Poista lausuntokierroksen jälkeen.

44

jatkuva oppiminen

sv kontinuerligt lärande *n*; livslångt lärande *n*; livslång inläring
en continuous learning

määritelmä

elinikäinen oppiminen, jossa yksilö hankkii merkityksellisen elämän edellyttämää **osaamista** sekä kehittää erityisesti työelämän muuttuviin olosuhteisiin liittyvää osaamistaan

huomautus

Käsite jatkuva oppiminen voidaan nähdä käsitteen **elinikäinen oppiminen** alakäsitteenä (kuten tässä sanastossa) tai sen kanssa lähes synonyymisena ja päällekkäisenä käsitteenä. Yhteistä elinikäiselle ja jatkuvalla oppimiselle on, että kumpaakin tapahtuu yksilön ikäkaudesta riippumatta ja kumpaakin voi tapahtua niin muodollisessa **koulutuksessa (1)** kuin epämuodollisemmissakin oppimistilanteissa. Erona voidaan nähdä, että jatkuva oppiminen liittyy erityisesti yksilön työllistettävyyden ja työmarkkinakelpoisuuden parantamiseen.

Jatkuvan oppimisen käsitteeseen liittyy ajatus, että yksilöillä, työnantajilla, yhteisöillä ja yhteiskunnalla on aiempaa ennakoivimmat roolit: yksilöt hankkivat taitoja oma-aloitteisesti ja työnantajat, yhteisöt ja yhteiskunta tukevat yksilöitä itsensä toteuttamisessa.

Aiemmin on ajateltu, että yksilön elämänkaari voidaan jakaa kolmeen toisiaan seuraavaan, erilliseen jaksoon: opiskeluun, työuraan ja eläkkeellöoloon. Viimeaikaiseen keskusteluun jatkuvasta oppimisesta kuuluu näkemys, että nyt ja tulevaisuudessa yksilön elämänkaareissa on lukuisia erilaisia ja erimittaisia **oppimiseen** ja työelämään liittyviä jaksoja, jotka limittyvät toisiinsa.

Käsitteen tunnus: c90

Käsittekaavio: [Oppiminen](#)

Lähde: OKSA_01 (c1639)

Sitra: <https://media.sitra.fi/2019/05/27150539/jatkuvan-oppimisen-rakenteita-maailmalla.pdf>

Seija Rasku 9.9.2019: Alla on tämänhetkisen luonnosversion määritelmää [EU-kontekstista]. Mitään lopullista ja hyväksyttyä ei vielä ole: "*Continuous learning complements and updates the concept of life-long learning by emphasizing continuity, permeability, accumulation, multiple and seamless transitions in education and training as with an aim to ensure continuous learning paths throughout the lifespan. Concept of continuous learning urges more proactive roles from individual learners, society and employers, with an aim to empower, guide and motivate people to reach their potentials both in employment and as citizens throughout their lives. Systemic and strategic policymaking is required to ensure that education and training systems are open, future-oriented and consistent with the aims of continuous learning. Continuous learning approaches should cover all levels and forms of education from early childhood to post-retirement age, support individual choices, skills anticipation, aim to empower and generate motivation to learn. Coordination with other relevant policy sectors is imperative for successful continuous learning systems.*"

Aalto, Matti Riihimäki, 1.12.2021:

Seuraavassa puhtaasti henkilökohtaisia havaintoja liittyen jatkuvan oppimisen käsitteeseen, eli nämä eivät edusta minkään organisaation näkemystä ja voivat olla virheellisiä, eikä näihin tarvitse vastata, mutta lähinnä tiedoksi...

Lähtökohta

- Anderson: "Jatkuvan oppimisen sanastossa elinikäinen oppiminen on määritelty seuraavasti: 'oppiminen, jossa yksilö iästä riippumatta omaksuu tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä'. Lisäksi määritelmää täydentävässä nk. huomautustekstissä todetaan: 'Elinikäisen oppimisen käsitteellä halutaan ilmaista, että oppimista tapahtuu myös muulloin kuin esimerkiksi perusopetuksen aikana ja henkilön ensimmäiseen tutkintoon tähtäävässä koulutuksessa. Elinikäinen oppiminen alkaa jo ennen oppivelvollisuutta ja jatkuu termin mukaisesti elämänkaaren loppuun saakka. Elinikäistä oppimista tapahtuu virallisen koulutusjärjestelmän mukaisten koulutusten ja työelämässä oppimisen lisäksi myös harrastuksissa ja vapaa-ajalla."

- Jatkuva oppiminen/opiskelija on siis laajempi käsite kuin tutkintoon johtava oppiminen/tutkinto-opiskelija ja sisältää nämä käsitteet & niiden merkitykset.

Vahvuudet

- Jatkuva/elinikäinen oppiminen -käsitteet ovat ehkä ihan hyviä instrumentteja siihen, että laajennamme käsitystämme (ja palveluita) jotka liittyvät erimuotoisen ja -aikaisen oppimisen tai osaamisen kehittämisen tukemiseen + nostamme myös muussa kuin formaalin koulutustoimijan kontekstissa tapahtuvan oppimisen arvostusta (esim. työelämässä oppiminen ja omatoiminen oppiminen). Kun oppiminen/opiskelu ymmärretään jatkossa jatkuvaksi/elinikäiseksi - kuten se on ollut aina - niin meillä ei enää ole jatkuvaa oppimista, vaan pelkästään oppimista joka on luonteeltaan jatkuvaa. Samalla voidaan myös luopua tuosta määritelmällisesti turhasta etuliitteestä "jatkuva".

- Käsite ohjaa laajentamaan esimerkiksi OPI-viitearkkitehtuurin toimijoiden ja roolien kuvasta. Kun OPI:n nykyversio tuntee Oppijan, jolla on roolit hakeutuja, hakija, opiskelija ja alumni, niin esimerkiksi Digivisio-hankkeessa on näiden rinnalle tuotu roolit "Työelämässä oppija" "Omatoiminen oppija". Samalla on havaittu että esim. työnantajalla on tai voi olla monia eri rooleja mm. asiakas, osaamisvaatimusten määrittäjä, osaamisen kehittäjä, koulutuksen rahoittaja, palvelun tuottaja.

Haasteet

- Kyseessä on siis prefiksin (affiksin yksi ilmenemismuoto) eli etuliitteen avulla muodostettu käsite, joka määritelmän mukaan laajentaa aikaisemman/yhä käytössä olevan oppimisen/oppijan käsitettä. Kielitieteessä käsitteitä voidaan luokitella niiden määritelmien perusteella esimerkiksi deskriptiivisiksi tai stipulatiivisiksi. Määritelmiä, joissa pyritään kuvailemaan jo käytössä olevan termin vakiintunut merkitys tai tällaisen termien ekstensio, kutsutaan deskriptiivisiksi. Stipulatiivinen määritelmä taas tarkoittaa uuden "teknisen" merkityksen antamista "vanhalle" moniselitteiselle tai epämääräiselle termille tai uuden kielellisen sopimuksen luomista. Stipulatiivisella termillä ei ole aikaisemmin ollut joko lainkaan merkitystä tai ainakaan täsmällistä ja yksikäsitteistä merkitystä. Stipulatiiviset määritelmät eivät ole tosia tai epätosia, vaan niiden tehtävänä on lisätä, yksinkertaistaa ja selventää tieteellistä terminologiaa. Yksi vaihtoehto on ymmärtää jatkuva oppiminen stipulatiivisena eksplikaationa. Eli käsitteenä, jolla ei aikaisemmin ole ollut yksikäsitteistä merkitystä ja sen pyrkimyksenä on "vanhan" oppimis-termin laajentaminen yhteisesti jaettavalla tavalla sekä mahdollistaa yhteyksien rakentaminen systeemitasolla tämän asian kanssa relaatioissa oleviin käsitteisiin.

- Mitä väliä sillä sitten on, miten käsite ymmärretään?

----- Empiirinen evidenssi viittaa siihen, että monet eivät ymmärrä jatkuvan oppijan käsitteen sisältävän myös perinteisen opiskelijaroolin eli sitä, että elinikäinen oppiminen sisältää myös tutkinto-opetuksen tai -opiskelijat. Koko ajan näkee malleja, joissa asiaa jäsenetään dikotomisella ryhmittelyllä tutkinto-opetus/opiskelija – jatkuva opetus/oppija. Tässä ajattelussa jatkuva/elinikäinen oppiminen on kaikkea muuta kuin tutkintoon johtavaa oppimista, eli tarkempi käsite olisi esim. ei-tutkintoon johtava opetus.

----- Opiskelijoiden, olemassa olevien organisaatioiden, opetustarjonnan, palveluiden, prosessien, järjestelmien yms näkökulmasta jatkuva oppiminen/opiskelu on ollut olemassa aina ja toteutuu samojen kurssien (oikeasti opintojakso), opettajien, tilojen, suoritusten jne kautta kuin kaikki muukin oppiminen. Esimerkiksi Aallossa on tänäkin päivänä tutkinto-opetuksen rinnalla lukuisia eri tavoilla tuotettuja jatkuvan oppimisen palveluita/mahdollisuuksia. Niin ja tietysti iso määrä jatkuvia oppijoita (eli tarkalleen sama määrä kuin oppijoita). Joku voisi sanoa että asia on pakostakin näin, jos jatkuva/elinikäinen oppiminen sisältää kaikki ml. tutkintoon johtavan opetuksen/opiskelun.

----- Jos jatkuva/elinikäinen oppiminen ymmärretään erillisenä ja rinnakkaisena asiana tutkintoon johtavasta opetuksesta, se ymmärretään määritelmällisesti väärin ja sen seurauksena luodaan helposti paljon lisää monimutkaisuutta, kun palveluita, prosesseja, organisaatiota yms. luodaan ja kehitetään kahdelle eri kohderyhmälle (tutkinto-opiskelija ja jatkuva/elinikäinen opiskelija).

Jatkuvan oppimisen sihteeristö: Luonnoksen käsitettä "jatkuva oppiminen" ei tulisi pitää käsitteen "elinikäinen oppiminen" alakäsitteenä, vaan synonyymina. Etenkin jatkuvan oppimisen käsitteen huomautuksesta tulisi poistaa lause "Erona voidaan nähdä, että jatkuva oppiminen liittyy erityisesti yksilön työllistettävyyden ja työmarkkinakelpoisuuden parantamiseen", sillä se on ristiriidassa sanaston määritelmän ja jatkuvan oppimisen parlamentaarisesti valmistellun vision kanssa, jonka mukaisesti kaikilla on työllistymisen ja merkityksellisen elämän edellyttävät tiedot, taidot ja osaaminen.

Kuusamon kaupunki: Miksi elinikäinen oppiminen pitää vielä palastella? Ovatko toistensa synonyymejä?

Etelä-Savon ELY: Jatkuva oppiminen määritetään kokonaan nyt tässä päällekkäisesti elinikäiseksi oppimiseksi, mikä pitäisi ehdottomasti muuttaa. Muuttaisin käsitteen määrittelyn seuraavanlaiseksi: Jatkuva oppiminen: oppimisen vaihe työelämän aikana, jossa yksilö hankkii ja kehittää erityisesti työelämän muuttuviin oloihin liittyvää osaamistaan. Elinikäisen oppimisen yksi vaihe elinkaaren aikana on jatkuvan oppimisen vaihe.

Vihtari Kalle: Jatkuva oppiminen ei omassa maailmassani ja tutkimuksissani tuntunut luontevalta ratkaisulta. Käytin kansainvälisistä tutkimuksista tullutta elinikäinen oppiminen käsiteTTÄ. Onko niin että jatkuva oppiminen ilmentyy eniten kuitenkin suomalaisissa hallinnollisissa dokumenteissa. Pitäisikö tässä yhteydessä määritellä myös ura, työura, kenties opinto- ja opiskelupolku tms., jotka auttaisivat hahmottamaan elämän erilaisissa vaiheissa tapahtuvaa oppimista ja osaamisen lisäämistä. Määritelmässä osittain oppiminen voidaan nähdä tapahtuvan pelkästään koulutuksessa, kun se nykyisin nähdään entistä luonnollisempaan osana myös työelämää.

Vapaa Sivistystyö ry: Hyvä määritelmä, jossa jatkuva oppiminen on elinikäisen oppimisen alakäsite. Huomautus oppimisen aikaisemmasta lineaarisesta käsityksestä on paikallaan, sillä nykyään oppiminen ja työ kulkevat rinnakkain, ei-lineaarisesti.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Näen jatkuvan oppimisen osana elinikäisen oppimisen kokonaisuutta. Jatkuvan oppimisen käsite sisältää yhteiskunnallisesti määritellyt tavoitteet oppimiselle: yksilö hankkii merkityksellisen elämän edellyttämää osaamista sekä kehittää erityisesti työelämän muuttuviin olosuhteisiin liittyvää osaamistaan. Jatkuvassa oppimisessa painottuu yhteiskunnallisesti koulutuksellisen ja työelämäosallisuuden näkökulma, mutta myös osatyökykyisten tarve löytää mielekäs, osallisuuden kokemuksen tarjoama merkityksellisyys elämässään. Jatkuva oppiminen käsitteenä suuntaa oppimistamme ja nostaa sen tietoiselle tasolle.

AMKE ry: "Erona voidaan nähdä, että jatkuva oppiminen liittyy erityisesti yksilön työllistettävyyden ja työmarkkinakelpoisuuden parantamiseen." Tulee pohtia käsitteistön yhtenäistämistä ja luopumista jatkuvan oppimisen -käsitteen sitoutumista "työhön liittyvään ajatteluun". Jatkuva oppiminen liittyy yksilön kaikkiin elämän osa-alueisiin.

Kansan Sivistystyön Liitto: Ehdotamme harkittavaksi, että jatkuvan oppimisen määritelmästä poistetaan sana elinikäinen, ja korvataan se lauseella ... oppiminen, jossa yksilö hankkii... Olisi toivottavaa, että käsitteiden jatkuva oppiminen ja elinikäinen oppiminen kohdalla ei myöskään viitattaisi niiden käyttöön toistensa synonyymeinä.

Tampereen yliopisto: Jatkuva oppiminen -termi on nyt määritelty suhteessa oppimiseen siitä näkökulmasta, tapahtuuko se "tietynä ajanjaksona elämänkaareissa vai iästä riippumatta", jolloin termi esitetään elinikäisen oppimisen alakäsitteenä. Määritelmässä viitataan, että jatkuvaa oppimista voi tapahtua muodollisessa koulutuksessa (1), johon sanastossa kuuluvat sekä tutkintoon johtavat koulutukset, että koulutukset, jotka eivät johda tutkintoon. Jatkuvan oppimisen termin merkitys painottuu "erityisesti yksilön työllistettävyyden ja työmarkkinakelpoisuuden parantamiseen." Nykyisessä OKM:n rahoitusmallissa jatkuva oppiminen sisältää yliopistoilla avoimen korkeakoulutuksen, erikoistumiskoulutusten sekä erillisten opintojen opintopisteet, jossa merkityksessä asiasta on jo totuttu keskustelemaan. Jatkossa keskeisissä asiayhteyksissä termin merkityksen tulisi olla sama, koska tämä vaikuttaa monella tasolla säädösten tasolta tarkempiin käytännön ohjeisiin sekä järjestelmäratkaisuihin ja raportointiin saakka. Esimerkiksi Digivisio-hankkeessa määrittelyvaiheessa olevan jatkuvan oppimisen tarjontapalvelun suhteen kyse on hyvin konkreettisesta rajauksesta, sisältääkö palvelu myös tutkintokoulutuksen tarjonnan vai ei?

Digivisio 2030: Linjaus jatkuvan oppimisen ja elinikäisen oppimisen välisistä eroista/suhteesta voisi olla painokkaampi, jotta termejä käytettäisiin yhdenmukaisesti yhteisen tulkinnan mukaisesti. Nykyversion mukaan kyseessä on joko synonyymit tai rinnakkain käytettävät tai jatkuva oppiminen elinikäisen oppimisen alakäsitteenä. Tämä jättää kolme päällekkäistä vaihtoehtoa termien käytöstä. Digivisio 2030 -hankkeessa käytämme termiä jatkuva oppiminen.

Suomen Kuntaliitto ry: Määritelmän osalta voi pohtia, onko merkityksellisen elämän edellyttämän osaamisen hankinta välttämättä aina läsnä jatkuvassa oppimisessa tai tulisiko määritellä mitä merkityksellisellä elämällä tarkoitetaan. Jatkuvan oppimisen määrite olisi yksiselitteisempi ilman lauseen alkuosaa.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Kiitämme sitä, kuinka kuvauksessa on nyt sinänsä osuvasti todettu elinikäistä ja jatkuvaa oppimista tapahtuvan niin muodollisessa koulutuksessa kuin epämuodollisemmissakin oppimistilanteissa. Tässä kohdin oppimisen moninaisia ympäristöjä voisi kuitenkin tarkentaa, ja näin välttää empiirisen todellisuuden kannalta karkeaa kahtiajakoa muodolliseen koulutukseen vs. epämuodolliseen oppimistilanteeseen – tunnistettavaa oppimista kun tapahtuu muissakin yhteyksissä runsaasti. Tarkennuksen voi tehdä esimerkiksi seuraavasti: "Yhteistä elinikäiselle ja jatkuvalle oppimiselle on, että kumpaakin tapahtuu yksilön ikäkaudesta riippumatta ja kumpaakin voi tapahtua niin muodollisessa koulutuksessa (1), vaihtoehtoisessa oppimisympäristössä tapahtuvassa valmennuksessa kuin epämuodollisemmissakin oppimistilanteissa."

Keva: Lisättäväksi, että teknologisen kehityksen myötä rutiiniluonteisia tehtäviä kasvavasti automatisoidaan, mikä johtaa siihen, että työn tekeminen vaatii yhä enemmän luovuutta ja jatkuva oppiminen on erottamaton osa ylöntekoa.

Opetushallitus: Jatkuvan oppimisen keskustelussa nousee toistuvasti esille formaali, nonformaali ja informaali oppiminen. Pitäisikö nämä käsitteet määritellä myös jatkuvan oppimisen sanastossa.

Vihtari Kalle: miten elinikäinen ohjaus suhteutuu osaksi jatkuvaa oppimista?

Arene: Jatkuvan oppimisen ja työssä oppimisen suhde jää tässä sanastossa, sen malleissa ja määrittelyissä avaamatta tarkemmin. Tämä on tärkeää osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen, opinnollistamiseen että laajemminkin jatkuvan oppimisen palveluiden kehittämiseen.

45

avoin oppiminen

hakusana: kaikille avoin verkkokurssi; MOOC

määritelmä

oppiminen, johon osallistumisen esteet on pyritty mahdollisimman pitkälle poistamaan

huomautus

Oppimiseen osallistumisen esteet voivat liittyä esimerkiksi oppijan aistirajoitteeseen (kuten näkövamma), oppijan asunnon ja oppilaitoksen fyysiseen välimatkaan, opintojen ajalliseen sijoittumiseen, oppijalta puuttuviin taloudellisiin resursseihin osallistua opintoihin, opetustarjonnan suppeuteen tai siihen, että *opetus* tai oppimateriaalit eivät ole oppijälähtöisesti suunniteltuja.

Avoin oppiminen tapahtuu usein digitaalista teknologiaa hyödyntäen; esimerkiksi kaikille avoimet verkkokurssit (engl. MOOC, massive open online course).

Mahdollisuuksia avoimeen oppimiseen voidaan tarjota niin muodollisessa koulutuksessa kuin vapaamuotoisemman oppimisen piirissäkin, ja näitä kahta koulutuksen tai oppimisen reittiä voidaan avoimen oppimisen mahdollistamiseksi myös yhdistää.

Käsitteen tunnus: c695

Käsittekaavio: [Oppiminen](#)

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Ehdotamme, että käsitteen määritelmässä näkökulma vaihdetaan pois osallistumisen esteistä ja muutetaan osallistumisen ja oppimisen laajoihin mahdollisuuksiin.

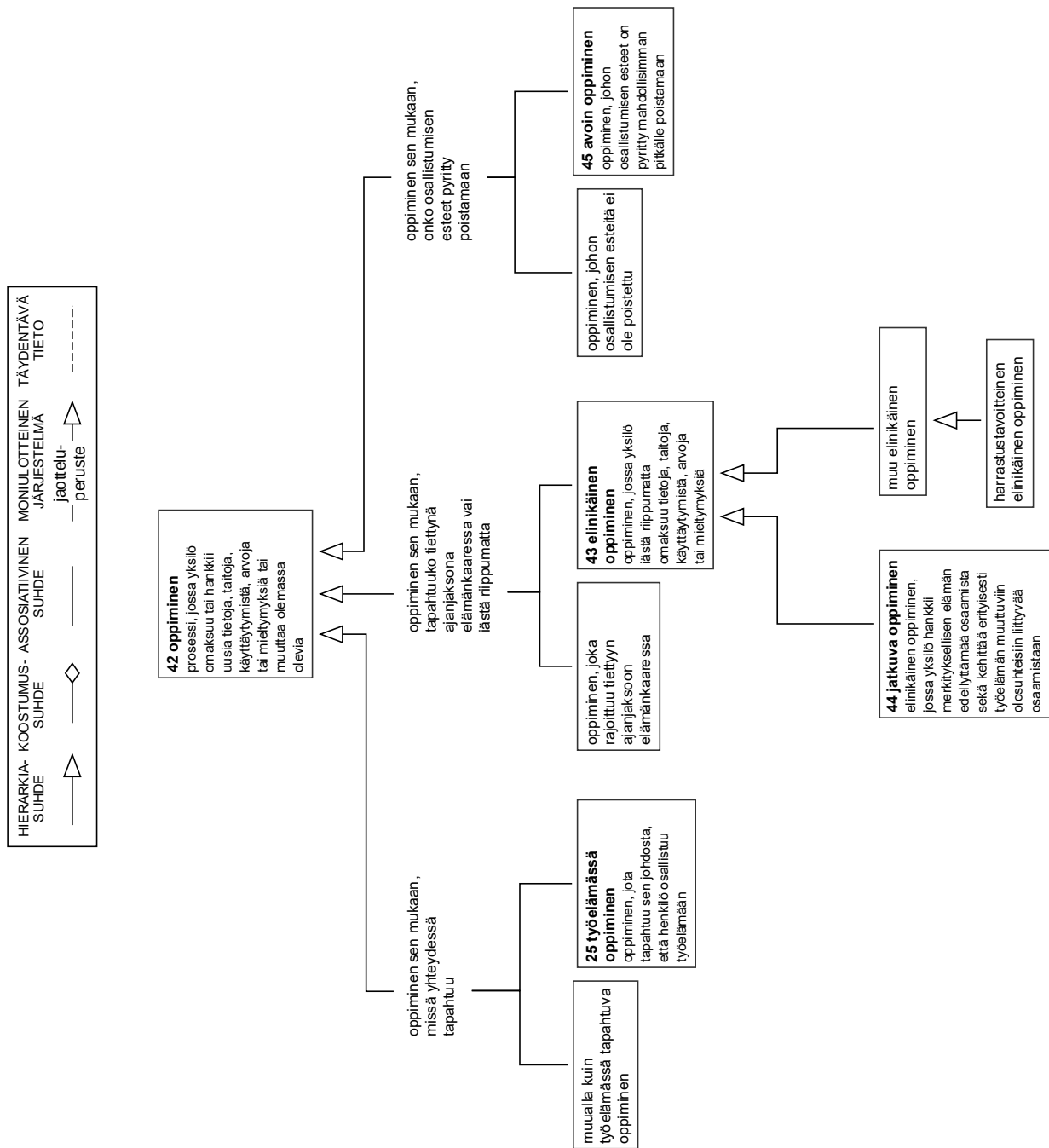
Erilaisten oppijoiden liitto ry: Tässä luetellaan oppimiseen osallistumisen esteitä. Luetteloon olisi tärkeää lisätä oppimisvaikeudet (joita on esim. lukivaikeus, hahmottamisen vaikeus), koska ne ovat erittäin yleisiä (väestöstä 10-20 %:lla on oppimisvaikeuksia) ja monien kohdalla aivan keskeisiä opintoihin hakeutumisen ja niissä selviytymisen esteitä. Avoin oppiminen tässä merkityksessä on melko vieras käsite. Nykyään puhutaan paljon saavutettavuudesta, liittyen sekä oppimisympäristöihin että opetus-/opiskelumateriaaleihin. Puhutaan mm. teknisestä, digitaalisesta ja kognitiivisesta saavutettavuudesta. Ovatko avoin oppiminen ja saavutettava oppiminen synonyymejä?

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Tulisiko oppimisvaikeudet huomioida erikseen avoimeen oppimiseen liittyvässä käsitteenmäärittelyssä?

Helsingin kaupunki: Tähän kohtaan kannattaa selvyiden vuoksi liittää saavutettavuuden käsite, koska avoin oppiminen liittyy siihen.

Vapaa Sivistystyö ry: Voisiko tähän lisätä koulutuksen saavutettavuuden ulottuvuus, vrt esimerkiksi saavutettavuuskriteerit verkossa.

AMKE ry: Tulisi myös määritellä "avoin oppimisympäristö"

Käsitekaavio 10. Oppiminen.

Etelä-Savon ELY - YO-yksikkö: Käsitekaaviossa alimmaisella rivillä laatikossa 44 jatkuva oppiminen on kuitenkin tarkoitettu jatkuvaa oppimista merkitykseltään samaksi kuin elinikäinen oppiminen, mikä pitäisi ehdottomasti poistaa ja erottaa selkeästi elinikäisestä oppimisesta. Oppiminen on kuvassa oikein yläkäsite, sen alla pitäisi olla ainoastaan yksi eli elinikäinen oppiminen, jonka alla puolestaan kolme oppimisen asiaa: jatkuva oppiminen, työelämässä oppiminen ja avoin oppiminen (joka on outo termi vielä esim. informaalisesta oppimisesta).

Tampereen kaupunki Sivistyspalvelut: Ehdotus: Kuvion Muualla kuin työssä tapahtuvan oppimisen sisälle voisi kirjoittaa esimerkkejä: mm. vapaaehtoistyössä, harrastuksissa tai vapaa ajalla tapahtuva oppiminen. Kuvion Harrastustavoitteinen elinikäinen oppiminen sisälle voisi antaa esimerkiksi Vapaan sivistystyön Koski-kelpoiset (ns. osaaminen näkyviin) -kurssit. Monet Koski-kelpoiset opintokokonaisuudet ovat hallitusohjelman osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen liittyvää ja siten jatkuvan oppimisen alle kuuluvaa. Kyse ei siis ole pelkästään harrastustavoitteisesta elinikäisestä oppimisesta.

6 Osaaminen ja kyvykkyys sekä osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

46

kyvykkyys

en capability

määritelmä

organisaation kyky toimia tarkoituksenmukaisella tavalla tietyllä osa-alueella sekä hyödyntää [osaamistaan](#) ja muita resurssejaan, jotta tavoitteet saavutetaan

huomautus

Organisaatiolla voi olla esimerkiksi kyvykkyys tuottaa jonkin tietyn rekisterin ylläpito.

Organisaatioiden kyvykkyys voidaan ajatella muodostuvan kolmesta osakokonaisuudesta, joita ovat toimintamallit ja prosessit, henkilöstö ja [osaaminen](#) sekä tiedot ja järjestelmät.

Tässä sanastossa on omaksuttu näkökulma, jonka mukaan organisaatioilla ajatellaan olevan kyvykkyksiä ja että käsite [osaaminen](#) puolestaan liittyy nimenomaan yksilöihin, ei organisaatioihin. Organisaation kyvykkyysiin vaikuttaa siis kuitenkin osaltaan myös sille työskentelevien henkilöiden osaaminen.

Käsitteen tunnus: c125

Käsittekaavio: [Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen](#)

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Onko kyvykkyys vain organisaation kykyä? Kyvykkyys voidaan nähdä myös yksilön ominaisuutena, mutta tässä ehkä haluttu erottaa nämä toisistaan.

Tietojohtaminen: Termi kyvykkyys – määritelmässä pitäisi mainita tuo ominaisuus myös yksilölle kuuluvana, ei pelkästään organisaatiolle.

Vapaa Sivistystyö ry: Määritellään vain organisaatiotasolla, vaikka se voi olla tärkeä yksilön osaamisen taustalla oleva resurssi, vrt resilienssi, muutoskyvykkyys – puuttuu sanastosta!

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Yksilöllinen näkökulma?

Suomen Kuntaliitto ry: Käsite 46 Kyvykkyys sekä 47 Osaaminen määritellään myös valtionavustustoiminnan sanastossa. Yhteensopivuus valtionavustustoiminnan sanaston sekä OKSA-sanaston kanssa tulisi varmistaa. On tärkeä myös varmistaa, että sanasto kokonaisuudessaan ei ole ristiriidassa lainsäädännön kanssa.

47

osaaminen; ~ kompetenssi <erityisesti kansainvälisissä yhteyksissä>

sv kompetens; kunnande

en competence

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu yksilöllä olevista tiedoista ja taidoista sekä valmiuksista käyttäen niitä tiettyyn tarkoitukseen

huomautus

Osaamiseen sisältyvät henkilön tiedot ja taidot. Osaamiseen liittyvät myös henkilön käyttäytyminen, arvot, asenteet ja mieltymykset.

Osaaminen karttuu muun muassa työkokemuksen kautta.

Määritelmässä käytetyllä sanalla valmiudet viitataan muun muassa arvoihin, asenteisiin ja käyttäytymiseen.

Määritelmässä mainittu "tietty tarkoitus" voi olla esimerkiksi työtehtävä tai ammatillinen tai henkilökohtainen kehittyminen.

Käsitteen tunnus: c95

Käsitekaaviot: [Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen](#) ja [Todistuksia](#)

työ- ja elinkeinoministeriö: Selityksessä on lause "Osaaminen karttuu muun muassa työkokemuksen kautta." Ehdotus uudeksi muotoiluksi: "Osaaminen karttuu muun muassa koulutuksessa, työkokemuksen kautta ja harrastustoiminnassa."

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Osaaminen karttuu muun muassa työkokemuksen ja muun toiminnan kautta (tulee näkyä osaamisen hankkimisen monet keinot esim. näin ilmaisuna. Vrt. miten ammatillisessa koulutuksessa osaamista voi hankkia ja millaista osaamista tunnustetaan).

Helsingin kaupunki: Mielestämme mieltymykset eivät sisälly osaamiseen. Myös valmiuksien määritelmä kaipaa vielä tarkastelua, sillä näkemyksemme mukaan valmiudet eivät suoraan liity arvoihin ja asenteisiin vaan näillä on välillinen yhteys.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Osaamisen kertyminen tapahtuu elämässä: myös esim. vanhemmuus kerryttää monenlaista osaamista tilanteesta riippuen. Ehdotan loppukaneetin "tietystä tarkoituksessa" poistamista. Kysehän on osaamiskokonaisuuden käyttämisestä elämässä, myös niissä henkilökohtaisissa valinnoissa, joiden suunta saattaa hyvinkin vaikuttaa toimimiseemme työelämässä tai opiskella.

Uudenmaan TE-toimisto: Kompetenssilla voidaan viitata myös ammatilliseen pätevyyteen ja/tai ammattitaitoon. Tätä termiä tulisi siitä näkökulmasta täsmentää, koska kompetenssi on terminä rajaavampi.

Vapaa Sivistystyö ry: "~ kompetenssi <erityisesti kansainvälisissä yhteyksissä> määritelmä: "kokonaisuus, joka muodostuu yksilöllä olevista tiedoista ja taidoista sekä valmiuksista käyttäen niitä tiettyyn tarkoitukseen"

Kotimaisten kielten keskus: Tästä puuttuu sana kvalifikaatio, vrt käsiteanalyysi prof. Anja Heikkisen artikkelissa "Taidon, kompetenssin ja kvalifikaation käsitteistä" (1993)

Tampereen yliopisto: Termi "osaaminen" on määritelty hieman suppeasti. Esimerkiksi yliopistopedagogiikassa usein viitattu määrittely sisältää ulottuvuudet tietäminen (knowing), taitaminen (acting) ja identiteetti (being) (Barnett, R., & Coate, K. (2005). Engaging the Curriculum in Higher Education), joista viimeinen näkökulma jää nyt määrittelystä puuttumaan, vaikka asiantuntijaksi kasvamisessa se on yliopistotasoisessa koulutuksessa hyvin merkityksellinen.

Keva: Lisättäväksi erilaisiin osaamispääoman muotoihin sosiaalinen pääoma, jonka henkilö omaa verkostojen henkilösuhteiden kautta.

Karkki-projektin sanastotyö: Ehdotus 1. huomautuksen täydennykseksi: "Osaamiseen sisältyvät henkilön tiedot ja taidot. Osaamiseen liittyvät myös **muun muassa** henkilön käyttäytyminen, arvot, asenteet ja mieltymykset." Lisättäväksi toivotaan "muun muassa", koska esimerkiksi motivaatiokin voisi olla tällä listalla. Tämä 1. huomautus ja 3. huomautus vaikuttavat päällekkäisiltä. Voisiko niiden sisällöt yhdistää?

Karkki-projektin sanastotyö: Ehdotus 2. huomautuksen täydennykseksi: "Osaaminen karttuu muun muassa **koulutuksen ja** työkokemuksen kautta."

Karkki-projektin sanastotyö: Ehdotus uudeksi huomautukseksi (perustuu osittain OKSAn käsitteeseen koulutus (1)): "Koulutuksen tavoitteena on tuottaa osaamista opetuksen tai muun oppimiseen tähtäävän toiminnan avulla. Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on tuottaa sekä ammatillista osaamista että yleissivistävää ja muuta työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavaa osaamista."

48

todennettu osaaminen; sertifioitu osaaminen

määritelmä

osaaminen, joka on saavutettu koulutusorganisaation tai muun organisaation vastuulla olevassa **koulutuksessa (2)** tai organisaation palveluksessa työskennellessä ja jonka olemassaolosta kyseinen organisaatio on antanut **todistuksen (1)**, tai osaaminen, joka on saavutettu muulla tavalla ja jonka olemassaolosta kolmas osapuoli on antanut todistuksen (1)

huomautus

Mikäli osaaminen on saavutettu esimerkiksi koulutusjärjestelmän mukaisessa **koulutuksessa (2)**, osaaminen voidaan todentaa koulutusorganisaation myöntämällä **todistuksella (2)**. Työelämässä hankittu osaaminen voidaan todentaa esimerkiksi työnantajan antamalla **työtodistuksella**.

Määritelmän loppuosa "osaaminen, joka on saavutettu muulla tavalla ja jonka olemassaolosta kolmas osapuoli on antanut todistuksen" viittaa esimerkiksi osaamiseen, jonka henkilö on saavuttanut yritys- tai itseoppimalla. Tällaisen osaamisen todentajina voivat toimia esimerkiksi kyseisen henkilön tuotteita tai palveluita hankkineet asiakkaat.

Osaaminen voidaan tunnistaa, vaikkei sitä olisi todennettu, mutta ainoastaan todennettu osaaminen voidaan tunnustaa. Vrt. **osaamisen tunnistaminen** ja **osaamisen tunnustaminen**.

Käsitteen tunnus: c96

Käsittekaavio: [Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen](#)

Helsingin kaupunki: Lisäys osaamisen todentamiseen todistuksella: Osaaminen voidaan todentaa myös esimerkiksi käytännön toiminnassa ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöissä.

Koulutuskuntayhtymä OSAO: Todennettu osaaminen (48): Voiko todennettu osaaminen olla muuta kuin toimivaltaisen viranomaisen todentamaa osaamista? vrt. osaamisen tunnustaminen

Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis: 48 Todennettu osaaminen. Todennettua osaamista syntyy myös vapaassa sivistystyössä ja järjestötoiminnassa. Osaaminen voidaan todentaa mm. Todistuksin suoritetusta koulutuksesta, digitaalisin osaamismerkkein tai todistuksina esimerkiksi toteutusta vapaaehtoistyöstä.

Opintokeskukset ry: 48 Todennettu osaaminen. Todennettua osaamista syntyy myös vapaassa sivistystyössä ja järjestötoiminnassa. Pohdittavaksi myös, olisiko tarpeellista mainita tämän yhteydessä myös arviointi ja miten arviointi nivoutuu todennettuun osaamiseen, pitäisikö arviointi löytyä sanastosta itsenäisenä sanana vai kuuluuko se jatkuvan oppimisen sanaston sijaan yleiseen koulutussanastoon

TIEKE ry: Hienoa, että tässä huomioidaan koulutusjärjestelmän ulkopuolella hankittu osaaminen (osaaminen, joka on saavutettu muulla tavalla ja jonka olemassaolosta kolmas osapuoli on antanut todistuksen). Pitäisikö tässä mainita, että osaaminen voidaan todentaa myös mm. digitaalisin osaamismerkkein.?

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Kohdan yhteydessä mainitaan sinänsä osuvasti todennetun osaamisen olevan mahdollisesti sellaista, "joka on saavutettu muulla tavalla [kuin koulutusorganisaatiossa/työelämässä] ja jonka olemassaolosta kolmas osapuoli on antanut todistuksen". Tässä yhteydessä olisi hyvä tarkentaa, millaisesta todistuksesta usein on kyse: osaamistodistuksesta. Myös tästä syystä – jotta todennetusta osaamista voidaan puhua tarpeeksi ymmärrettävästi niillä käsitteillä, jotka siihen Suomessa kiinteästi liittyvät – sanastossa olisi hyvä määritellä osaamistodistus.

HAMK AOKK: Määritelmän tulee tunnistaa myös ammatillinen opettajankoulutus, joka ei tällä hetkellä ole tutkinto. Se tuottaa yleisen pedagogisen kelpoisuuden. Sen lisäksi ammatillisena opettajankoulutuksensa annetaan myös koulutusta ammatilliseksi erityisopettajaksi ja ammatilliseksi opinto-ohjaajaksi, mitkä tulee huomioida määritelmässä. Yhtenä osaamisen todentamisen välineenä voidaan käyttää digitaalisia osaamismerkkejä, jotka tulisi mainita määritelmässä.

49

osaamisen tunnistaminen

sv identifiering av kunnannde

en identification of prior learning; identification of learning; identification of competence

määritelmä

toimenpide, jossa henkilön esittämien asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten perusteella selvitetään henkilön *osaaminen* sekä muut lähtökohdat suhteessa asetettuun tavoitteeseen

huomautus

Osaamisen tunnistamista voi tehdä esimerkiksi koulutustoimija, työhallinto (kuten TE-palvelut), työnantajaorganisaatio tai *pätevyystodistuksista* rekisteriä pitävä toimija. Osaamisen tunnistamista on olemassa säänneltyä ja sääntelemätöntä.

Koulutuksissa (2) osaaminen, joka on hankittu kyseisen koulutuksen (2) ulkopuolella, voidaan tunnistaa ja tunnustaa esimerkiksi osaksi suoritettavaa tutkintoa tai *tutkinnon osaa*. Tällainen osaaminen tunnistaminen ja tunnustaminen on usein säänneltyä; esimerkiksi laissa ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) on säännökset osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessista.

Työhallinnossa pyritään tunnistamaan työnhakijan osaamista. Työhallinnon edustajat pyrkivät tunnistamaan työnhakijalla olevia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka voisivat olla hänelle hyödyksi työmarkkinoilla kyseistä henkilöä kiinnostavilla aloilla. Työnhakijan erityistaidot eivät käy välttämättä ilmi esimerkiksi tutkintodistuksista, vaan ne voivat olla *koulutusten (2)* ulkopuolella saavutettuja; tällainen osaaminen täytyy tunnistaa esimerkiksi keskustelujen avulla. Työhallinnossa tapahtuvasta osaamisen tunnistamisesta ei ole erityisiä säännöksiä lainsäädännössä.

Käsite vastaa sisällöllisesti osittain Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen osaamisen tunnistaminen -käsitettä. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 16.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c628>

Ks. myös *osaamisen tunnustaminen*.

Käsitteen tunnus: c628

{identification of prior learning: Englannin termi identification of prior learning on peräisin Euroopan unionin teksteistä, mutta nykyisin sitä käytetään laajemminkin. Termin ilmaus "prior learning" ei viittaa siihen, että tunnistettavan osaamisen täytyisi olla hankittu esimerkiksi ennen koulutuksen aloittamista, vaan siihen, että osaaminen on aina hankittu ennen tunnistamistoimenpidettä. }

Käsitekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä ja Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen](#)

Lähde: OKSA_02 (c628)

Kainuun ELY: Kohdassa 8, s.41, on maininta, että osaamistodistus käsitettä ei ole tässä sanastossa määritelty; se on tarkoitus määritellä myöhemmin opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta laadittavassa Opetus- ja koulutussanastossa (OKSA). Olisiko samalla tarpeellista määritellä sanastossa myös tunnistetun oppimisympäristön käsite?

Helsingin kaupunki: Ei lisättävää.

Tampereen kaupunki: "toimenpide, jossa henkilön esittämien asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten perusteella selvitetään henkilön osaaminen sekä muut lähtökohdat suhteessa asetettuun tavoitteeseen"Kommentti:Määritelmän tarkoitus lienee pitää sisällään myös lainsäädännön mukaisesti vapaan sivistystyön Koski-kelpoisten kurssien osaamisen tunnistamiseen, jossa osaamista tunnistetaan esimerkiksi konkreettisesti kurssin tavoitteiden mukaisella toiminnalla, tekemällä tai ns. näytöillä (ei asiakirjoihin perustuen). Määritelmään tulisi lisätä, että mikäli osaamisen tunnistamisen tekee koulutustoimija, voidaan osaaminen tunnistaa myös muilla tavoin esimerkiksi kursilla konkreettisesti osaamista näyttäen.Lisäksi lisäysehdotus s.37 'huomautus' -kohtaan: Koulutuksissa (2) osaaminen, joka on hankittu kyseisen koulutuksen (2) ulkopuolella, voidaan tunnistaa ja tunnustaa esimerkiksi osaksi suoritettavaa tutkintoa, tai tutkinnon osaa tai opintojaksoa.

Uudenmaan ELY: Huomautuksessa todetaan, että osaamisen tunnistamista voi tehdä esimerkiksi koulutustoimija, työhallinto (kuten TE-palvelut), työnantajaorganisaatio tai pätevyystodistuksista rekisteriä pitävä toimija. Työhallinto? Olisiko oikeampi termi työ- ja elinkeinohallinto? Tulisiko tässäkin kohtaa mainita kuntakokeilut?

Työväen Sivistysliitto: Osaamista voidaan tunnistaa ja tunnustaa myös vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, jolloin sitä ei tunnusteta osaksi tutkintoa tai tutkinnon osaa. Osaamisesta voi kuitenkin saada merkinnän Koski-tietovarantoon, osaamistodistuksen tai digitaalisen osaamismerkkin.

Vapaa Sivistystyö ry: Huomautuksissa voisi kirjata: Osaamisen tunnistamista voi tehdä esimerkiksi koulutus- ja järjestötoimija ...

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Osaamisen tunnistamista tehdään laajasti työvalmennuksessa ja työpajatoiminnassa, josta siitä annetaan osaamistodistus. PAIKKO-osaamistodistuksia kirjoitettiin vuoden 2021 aikana 1397 kappaletta, joista 16 ruotsiksi. Nämä todistukset perustuvat osaamisen järjestelmälliseen havainnointiin tunnistetuissa oppimisympäristöissä, jotka on selkeästi dokumentoitu tutkintojen perusteiden avulla. paikko.fi sivuilla oli vuodenvaihteessa 21-22 yli 500 raporttia eri oppimisympäristöistä. Osaamistodistus on tässä yhteydessä rinnastettavissa hyvin osaamisen kannalta yksilöityyn ja strukturoituihin työtodistukseen. Kaikkien kohdalla kyse ei kuitenkaan ole työnantajasta, koska suurin osa asiakkaista on hallinnollisesti ajatellen asiakassuhteessa (työvoimapalvelut, kuntouttava työtoiminta, ammatillinen kuntoutus) työvalmennuspalvelun tuottajaan. Näiden todistusten merkitys kasvaa ja toiminta laajenee jatkuvasti, joten niistä on muotoutumassa merkittävä osa jatkuvan oppimisen palvelukokonaisuutta. Tässä yhteydessä on korostettava sitä, että monien ammatillista tutkintoa vaille jääneiden osalta tällainen todistuskäytäntö tukee selvästi hakeutumista koulutuspalvelujen käyttäjiksi ja tutkinnon suorittajiksi. Osaamista tunnistetaan myös uraohjausta tuottavissa hankkeissa ja palveluissa. Kenttä on huomattavan laaja - osa tunnistamisesta dokumentoidaan tarkemmin, osaa käytetään työnhakumahdollisuuksien arvioinnissa ja muissa ohjaukseen liittyvissä kokonaisuuksissa.

Helsingin yliopisto: Voisiko tässä yhteydessä nostaa sanastoon myös käsitteen osaamismerkki/osaamistodistus? Liittyy myös kohtaan Todistus.

Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis: 49 Osaamisen tunnistaminen. Osaamisen tunnistamista voidaan tehdä myös järjestöissä, jossa merkiksi tunnistetusta osaamisesta voi saada osaamismerkkin tai todistuksen.

Opintokeskukset ry: Osaamisen tunnistamista voidaan tehdä myös järjestöissä, jossa merkiksi tunnistetusta osaamisesta voi saada osaamismerkkin tai todistuksen

TIEKE ry: Myös tässä yhteydessä voisi mainita myös digitaalisen osaamismerkkin sekä vapaan sivistystyön roolin osaamisen kehittäjänä. Vapaan sivistystyön puolen osaamisesta voi nykyään saada merkinnän Koski-tietovarantoon ja/tai saada digitaalisen osaamismerkkin.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Luonnos toteaa osaamisen tunnistamisen tapahtuvan ”henkilön esittämien asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten perusteella”. Tämä on kuitenkin hyvin kapea käsitys osaamisen tunnistamisesta – se ei heijastele lainkaan kattavalla tavalla sitä, miten osaamista tosiasiallisesti tunnistetaan sitä tekevien tahojen toimesta. Osaamista tunnistetaan huomattavissa määrin esimerkiksi työpajatoiminnan puitteissa: pelkästään joulukuussa 2021 työpajoilla laadittiin yli 200 oppijalle eli valmentautujalle PAIKKO-menetelmän mukainen osaamistodistus, joka dokumentoi valmennusjaksolla tunnistetun osaamisen. Koko vuoden 2021 aikana näitä todistuksia laadittiin 1397, mikä oli selvästi enemmän kuin koskaan aiemmin. Määritelmään tulisivin tarkentaa kyseessä olevan ”toimenpide, jossa henkilön toiminnassaan osoittamien tietojen ja taitojen, tai asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten perusteella selvitetään henkilön osaaminen sekä muut lähtökohdat suhteessa asetettuun tavoitteeseen”. Määritelmän huomautukseen on syytä lisätä, että osaamisen tunnistamista voi tehdä myös esimerkiksi työpajatoimintaa järjestävä organisaatio tai muu opinnollistamisen mukaisesti toimiva valmennusyhteisö, joka laatii osaamistodistuksia.

HAMK AOKK: Määritelmän tulee tunnistaa myös ammatillinen opettajankoulutus, joka ei tällä hetkellä ole tutkinto. Se tuottaa yleisen pedagogisen kelpoisuuden. Sen lisäksi ammatillisena opettajankoulutuksensa annetaan myös koulutusta ammatilliseksi erityisopettajaksi ja ammatilliseksi opinto-ohjaajaksi, mitkä tulee huomioida määritelmässä. Yhtenä osaamisen tunnistamisen välineenä voidaan käyttää digitaalisia osaamismerkkejä, jotka tulisi mainita määritelmässä.

Laukia Jari, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu: Osaamisen tunnistamista tapahtuu myös ammatillisessa 60 op opettajankoulutuksessa, joka ei ole vielä tutkintorakenteen piirissä.

Arene: Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kokonaisuudessa tunnistamisen määrittely kuulostaa (vain) siltä, että joku ulkopuolinen tunnistaa. Voisiko määritellä myös opiskelijan oman osaamisen tunnistaminen?

50

osaamisen tunnustaminen

mieluummin kuin: aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla>; AHOT <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla>; ahotointi <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla>

sv erkännande av kunskande; > erkännande av tidigare förvärvad kompetens

en recognition of prior learning; accreditation of prior learning (2); recognition of learning; recognition of competence; accreditation of competence

määritelmä

toimenpide, jossa henkilön *osaamisen* todetaan täyttävän tutkinnon tai *tutkinnon osan* vaatimukset tai antavan henkilölle tietyn rekisteröitävän *pätevyyden*

huomautus

Osaamisen tunnustamista voi tehdä esimerkiksi koulutustoimija tai *pätevyydistuksista* rekisteriä pitävä toimija. Työhallinnossa ei tehdä (esimerkiksi työnhakijoiden) osaamisen tunnustamista, mutta työnhakijaa voidaan ohjata esimerkiksi suorittamaan tutkinto ja saamaan tunnustettu osaamisensa sillä tavoin tunnustetuksi.

Jotta hankittu osaaminen voidaan tunnustaa, se tulee todentaa. Todentaminen voi tapahtua esimerkiksi opiskelijan esittämällä *todistuksella (1)*. Vrt. *todennettu osaaminen*.

Koulutuksissa (2) osaaminen, joka on hankittu kyseisen koulutuksen (2) ulkopuolella, voidaan tunnustaa ja tunnustaa esimerkiksi osaksi suoritettavaa tutkintoa tai *tutkinnon osaa*. Tällainen *osaaminen tunnustaminen* ja tunnustaminen on usein säänneltyä; esimerkiksi laissa ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) on säännökset osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen prosessista.

aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen; AHOT; ahotointi: Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla käytetään myös termimuotoa aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen. Se on sanastossa merkitty epäsuositettavaksi muodoksi, koska siitä saattaa syntyä virheellinen mielikuva, että tunnustettavan osaamisen täytyisi olla hankittu esimerkiksi ennen koulutuksen (2) aloittamista. (Osaaminen on kuitenkin aina hankittu ennen tunnustamistoimenpidettä.)

Käsite vastaa sisällöllisesti osittain Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen osaamisen tunnustaminen -käsitettä. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 16.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c629>

Ks. myös *todennettu osaaminen*.

Käsitteen tunnus: c629

{erkännande av tidigare förvärvad kompetens: Ruotsin sana kompetens (ilmauksessa "tidigare förvärvad kompetens") viittaa yksittäiseen taitoon. Taito-käsite on suppeampi kuin käsite osaaminen. }

{recognition of prior learning, accreditation of prior learning (2): Englannin termit recognition of prior learning ja accreditation of prior learning (2) ovat peräisin Euroopan unionin teksteistä, mutta nykyisin niitä käytetään laajemminkin. Termien ilmaus "prior learning" ei viittaa siihen, että tunnustettavan osaamisen täytyisi olla hankittu esimerkiksi ennen koulutuksen (2) aloittamista, vaan siihen, että osaaminen on aina hankittu ennen tunnustamistoimenpidettä. }

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä ja Osaaminen, osaamisen tunnustaminen ja tunnustaminen](#)

Lähde: OKSA_02 (c629)

työ- ja elinkeinoministeriö: Tämä käsite viittaa määrittelyn mukaan vain tutkintoon, tutkinnon osaan tai pätevyteen, ei esim.työnantajien toimintaan. Miten kutsumme sitä prosessia, jossa työnhakija esittää näyttöosaamisestaan työnantajalle (portfolio tms.) ja työnantaja on niistä vakuuttunut ja päättää palkatahenkilön? Tai yrittäjänä toimiva henkilö esittelee osaamistaan asiakkaalle, joka vakuuttuu ja päättääsopia toimeksiannosta yrityksen kanssa? "Tunnustaminen" voi olla väärä sana näiden esimerkkien yhteyteen, mutta tulisiko tätäkin näkökulmaa pohtia jatkuvan oppimisen yhteydessä? Jatkuvassa oppimisessä emme voi oikein hallita niitä ilmiöitä, joille meillä ei ole mitään käsitteitä.

Helsingin kaupunki: Toivomme tarkennusta osaamisen osoittamisen tapoihin: tulisi selkeämmin mainita esimerkiksi käytännön toiminnalla osaamisen näyttäminen.

Uudenmaan ELY: Huomautuksessa todetaan, että työhallinnossa ei tehdä (esimerkiksi työnhakijoiden) osaamisen tunnustamista, mutta työnhakijaa voidaan ohjata esimerkiksi suorittamaan tutkinto ja saamaan tunnustettu osaamisensa sillä tavoin tunnustetuksi. Tulisiko tässäkin kohtaa mainita kuntakokeilut?

Uudenmaan TE-toimisto: Tulisiko laajentaa koskemaan myös muun lainsäädännöllisen pätevyyden kuin tutkinnon tai tutkinnon osan tunnustamista?

Työväen Sivistysliitto: Osaamista voidaan tunnistaa ja tunnustaa myös vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, jolloin sitä ei tunnusteta osaksi tutkintoa tai tutkinnon osaa. Osaamisesta voi kuitenkin saada merkinnän Koski-tietovarantoon, osaamistodistuksen tai digitaalisen osaamismerkkin. Huom. Osaamistodistusta ei ole määritelty tässä asiakirjassa, mutta se on todistus, jossa kerrotaan henkilön konkreettinen osaaminen suhteessa tavoitteisiin. Osaaminen on tällöin täytynyt arvioida. Se on siis eri asia kuin osallistumistodistus.

Vapaa Sivistystyö ry: Määritelmässä ja/tai sen huomautuksissa puuttuvat osaamismerkit kuten digitaaliset osaamismerkit (open badges) joita jo käytetään sekä koulutuksissa (esim. Lapin yliopisto) ja työelämässä, suorat liittymäpinnat jatkuvaan oppimiseen.

Koulutuskuntayhtymä OSAO: Osaamisen tunnustaminen (50): Esitetään muokattavaksi huomautusta ”Jotta hankittu osaaminen voidaan tunnustaa, se tulee todentaa.” seuraavasti: Jotta hankittu osaaminen voidaan tunnustaa, tulee sen olla todennettua osaamista.

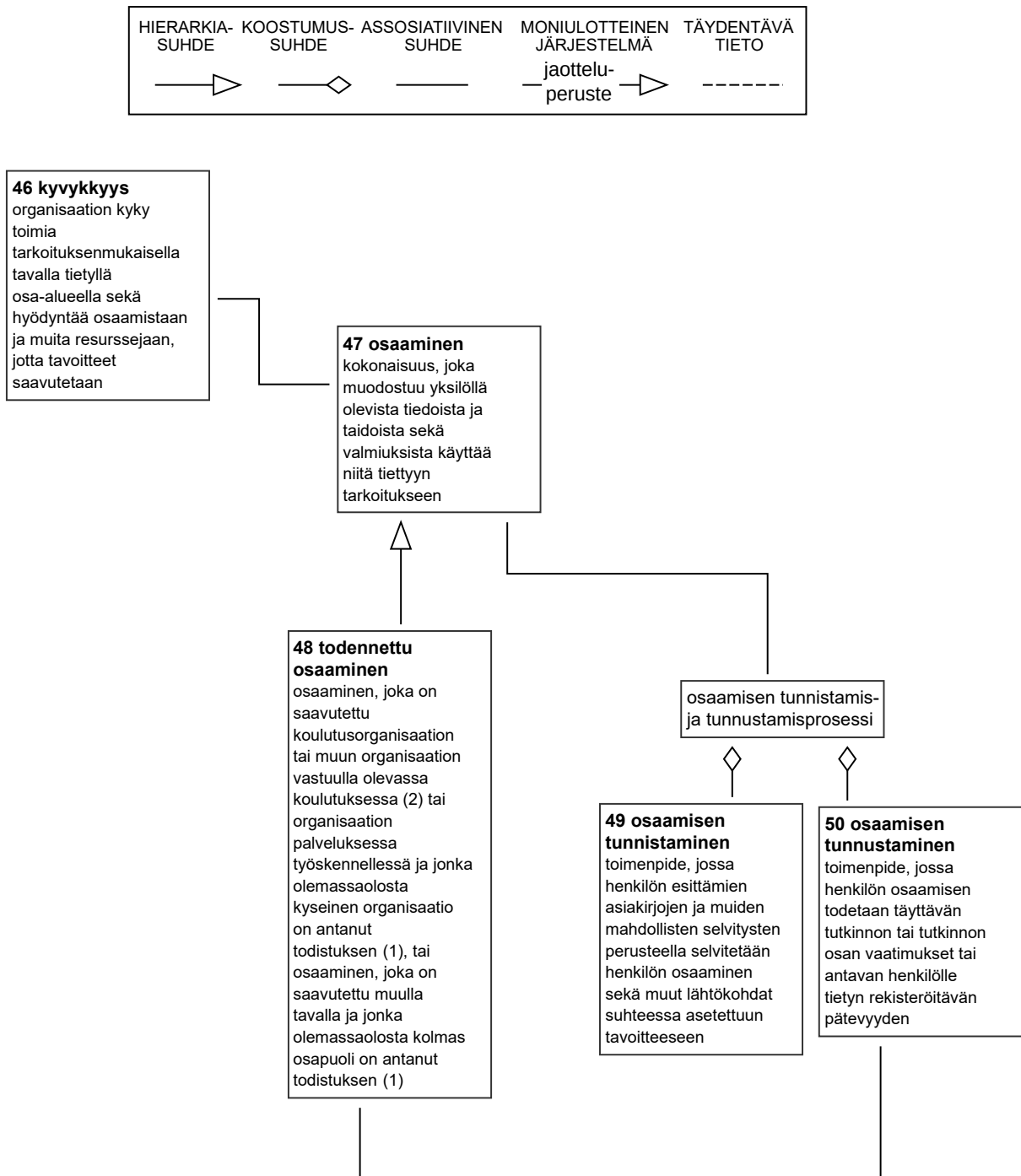
Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus SIVIS: 50 Osaamisen tunnustaminen. Huomiona, että myös vapaassa sivistystyössä hankittua osaamista voidaan tunnustaa osana tutkintotavoitteista koulutusta.

TIEKE ry: Tässä pitää muistaa vapaan sivistystyön oppilaitosten rooli osaamisen tunnustajana Koski-tietovarannossa tai esimerkiksi digitaalisin osaamismerkkein.

HAMK AOKK: Määritelmän tulee tunnustaa myös ammatillinen opettajankoulutus, joka ei tällä hetkellä ole tutkinto. Se tuottaa yleisen pedagogisen kelpoisuuden. Sen lisäksi ammatillisena opettajankoulutuksensa annetaan myös koulutusta ammatilliseksi erityisopettajaksi ja ammatilliseksi opinto-ohjaajaksi, mitkä tulee huomioida määritelmässä. Yhtenä osaamisen tunnustamisen välineenä voidaan käyttää digitaalisia osaamismerkkejä, jotka tulisi mainita määritelmässä.

Laukia Jari, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu: Osaamisen tunnustamista tapahtuu myös ammatillisessa 60 op opettajankoulutuksessa. Ammatillista opettajankoulutusta toteutetaan ammattikorkeakoulujen yhteydessä. Ammatillinen opettajankoulutukselle ei ole vielä määritelty virallista asemaa tutkintorakenteessa. Ammatillinen opettajankoulutus tulisi kansallisessa tutkintorakenteessa määritellä tasolle 7.

Arene: Sanastossa ehdotetaan termiä "osaamisen tunnustaminen" käytettäväksi termien "AHOT" ja "ahointi" sijasta. Kuvauksessa tämä tarkoittaa sen todentamista, että osaaminen täyttää tutkinnon tai tutkinnon osan vaatimukset. Osaamisen tunnustaminen merkitys on kuitenkin esitettyä laajempi, sillä osaamista voidaan tunnustaa myös pienempien opintokokonaisuuksien, kuten yksittäisiä opintojaksoja tai niiden osia, kohdalla. • Osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen kokonaisuudessa tunnustamisen määrittely kuulostaa (vain) siltä, että joku ulkopuolinen tunnustaa. Voisiko määritellä myös opiskelijan oman osaamisen tunnustaminen?

Käsittekaavio 11. Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnistaminen.

Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO: Yhden yhtenäisen termin käyttöönotto on suositeltavaa, sillä erilaiset termit ovat aiheuttaneet erityisesti opiskelijoissa hämmennystä.

Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: Kaavio selkeyttää esitettyjä käsitteitä

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO:

Osaamistodistuksia annetaan työpajatoiminnassa ja työvalmennuksessa tunnistetuissa oppimisympäristöissä. Tämä tarkoittaa, että organisaation ulkopuolinen asiantuntija, jolla on riittävä tuntemus ammatillisista tutkinnoista, on arvioinut oppimisympäristön edellytykset (fyysinen ympäristö, ohjausosaaminen, ammatillinen osaaminen, toteutettava toiminta)kerryttää osaamista.

Oppimisympäristöstä kirjoitetaan tällöin raportti tunnistetusta oppimisympäristöstä, joka on yleensä julkinen (niitä pääse tarkastelemaan esimerkiksi osoitteessa www.paikko.fi/raportit). Tunnistetusta oppimisympäristöstä annettu osaamistodistus perustuu näihin erikseen dokumentoituihin mahdollisuuksiin.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry: Tulisiko osaamiseen, pätevyyteen ja kelpoisuuteen liittää ulkomailla suoritettuihin tutkintoihin liittyvien ko. asioiden käsitteiden määrittely, kuten "rinnastaminen". Tätä käsitteiden määrittelyä tarvitaan maahanmuuton lisääntyessä.

Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis: Käsittekaavio 10 Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. 48-50 Todennettu osaaminen, Osaamisen tunnistaminen ja Osaamisen tunnustaminen. Näissä kaikissa huomio, että vapaa sivistystyö on osa koulutusjärjestelmän mukaista koulutusta ja siten todennettua osaamista, osaamisen tunnistamista ja osaamisen tunnustamista syntyy myös vapaassa sivistystyössä. Kaaviossa keskeistä on varmistaa, että vapaan sivistystyön kautta hankittu osaaminen on käsittemäärittelyjen mukaisesti sisällytetty käsitteisiin. Todennetun osaamisen osalta on oleellista, että koulutus (2) ja todistukset (1) sisältää myös vapaan sivistystyön koulutuksen ja koulutuksesta annettavat todistukset.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Vaikka kyvykkyyden määritelmässä puhutaan organisaatioiden kyvystä toimia tarkoituksenmukaisella tavalla, puuttuvat tästä yhteydestä tyystin asiaan liittyvät tarkemmat käsitteet määritelmään. Kyvykkyyden yläkäsitteen alla olisikin vielä syytä nostaa esille ja määritellä käsitteitä, jotka kuvaavat sitä, kuinka tutkintotavoitteisen koulutuksen ulkopuolella toimivat organisaatiot voivat saavuttaa kyvykkyyden tukea ja kehittää jatkuvaa oppimista. Tämä voi tapahtua esimerkiksi siten, että ne tunnistavat oppimisympäristönsä, joita ne voivat tarjota oppijoille ja koulutuksen järjestäjille vaihtoehtoisina oppimisympäristöinä. Niin työpajatoiminnan kentällä kuin myös muualla osaamisen kehittämisen ja tunnistamisen parissa työskentelevissä organisaatioissa tästä kokonaisuudesta puhutaan opinnollistamisena. Asiaan erottamattomina liittyvät määritelmät alla.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: oppimisympäristön tunnistaminen, määritelmä: toiminta, jossa organisaatioissa, esimerkiksi työpajassa tai muussa valmennusyhteisössä, suoritettavia työtehtäviä verrataan ammatillisten tutkintojen perusteisiin ja niiden pohjalta laaditaan oppimisympäristön tunnistamisraportti. Oppimisympäristön tunnistamisraportti laaditaan yhteistyössä alan opettajan tai muun vastaavan kokemuksen omaavan tahon kanssa. Oppimisympäristön tunnistaminen on edellytys osaamistodistuksien laatimiselle.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: vaihtoehtoinen oppimisympäristö, määritelmä: työpajan tai muun valmennusyhteisön tarjoama tunnistettu oppimisympäristö, jonka puitteissa henkilökohtaista ohjausta ja valmennusta on tarjolla tavanomaista enemmän. Vaihtoehtoisessa oppimisympäristössä annettu ohjaus kytkeytyy läheisesti yksilö-, työ- ja/tai ryhmävalmennukseen, jotka tukevat oppijan työ- ja toimintakyvyn sekä taitojen kehittymistä.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: opinnollistaminen, määritelmä: toimintojen kokonaisuus, joka sisältää organisaation, esimerkiksi työpajan tai muun valmennusyhteisön, oppijalle/valmentautujalle tarjoaman oppimisympäristön tunnistamisen, valmentautujalle kertyvän osaamisen tunnistamisen ja osaamisen osoittamisen näytöin. Työpajalla tunnistettu osaaminen tehdään näkyväksi joko dokumenteilla (osaamistodistus) tai järjestämällä näyttö pajan tarjoamien työtehtävien puitteissa.

HAMK AOKK: Määritelmän tulee tunnistaa myös ammatillinen opettajankoulutus, joka ei tällä hetkellä ole tutkinto. Se tuottaa yleisen pedagogisen kelpoisuuden. Sen lisäksi ammatillisena opettajankoulutuksensa annetaan myös koulutusta ammatilliseksi erityisopettajaksi ja ammatilliseksi opinto-ohjaajaksi, mitkä tulee huomioida määritelmässä.

HAMK AOKK: Yhtenä osaamisen, sen tunnistamisen ja tunnustamisen välineenä voidaan käyttää digitaalisia osaamismerkkejä, jotka tulisi mainita määritelmässä, vrt. edelliset kohdat.

7 Pätevyys ja kelpoisuus

51

pätevyys; ammattipätevyys

sv behörighet; kompetens

en professional competence; occupational competence; vocational competence; vocational skill

määritelmä

ominaisuus, joka ilmentää sitä, että henkilöllä on riittävä *osaaminen*, jota edellytetään tietyssä ammatissa toimimiseksi, työhön tai työtehtävään valituksi tulemiseksi tai työn tai työtehtävän hoitamiseksi

huomautus

Pätevyyden saavuttaminen voi edellyttää esimerkiksi tietyn *koulutuksen (2)*, tutkinnon tai kokeen suorittamista tai tiettyä työkokemusta.

Pätevyyteen vaadittavat seikat voivat olla säädösperusteisia. Pätevyyteen vaadittavat seikat voivat olla myös työnantajan määräämiä. Joissakin tapauksissa pätevyyden perusedellytyksistä säädetään laissa ja niiden lisäksi voi olla työnantajakohtaisia pätevyysvaatimuksia.

Esimerkki pätevyydestä, jonka saavuttamisen edellytyksistä on säännökset lainsäädännössä, on kuorma-autonkuljettajan ammattipätevyys.

Pätevyyksistä ylläpidetään rekistereitä, esimerkiksi Valviran ylläpitämät sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterit.

Käsitteet pätevyys ja *kelpoisuus* ovat toistensa lähikäsitteitä. Erona on muun muassa, että kelpoisuus on sisällöltään pätevyyttä laajempi käsite (kelpoisuuteen voi sisältyä muitakin ominaisuuksia kuin osaamista, kuten ikä ja kansalaisuus) ja että kelpoisuus liittyy käsitteenä perinteisesti erityisesti julkiseen hallintoon ja sen virkoihin.

Esimerkiksi henkilö voi olla luokanopettajaksi pätevä (hänellä on tehtävässä toimimiseen tarvittava osaaminen koulutuksen (2) ja työkokemuksen kautta) mutta ei kelpoinen (hänellä ei ole voimassaolevien kelpoisuusvaatimusten mukaista tutkintoa.)

Käsite vastaa sisällöllisesti osittain Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitettä pätevyys. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 17.11.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c763>

Käsitteen tunnus: c106

Käsittekaaviot: [Pätevyys ja kelpoisuus](#) ja [Todistuksia](#)

Lähde: OKSA_02 (c763)

Sanastotyöryhmä 4.10.2021: Täällä esimerkkinä korkeakoulujen VIRTAPätevyyksiä:
<https://wiki.eduuni.fi/x/Zbs0CQ>

52

kelpoisuus; > virkakelpoisuus

hakusana: kelpoisuusehdot

sv behörighet

en eligibility (2); qualification (2); competence; meet the requirements *verb*

määritelmä

ominaisuus, joka ilmentää sitä, että henkilö täyttää virkaan tai julkisen hallinnon työsuhteeseen valituksi tulemisen edellytykset

huomautus

Esimerkiksi valtion tai kunnan virkaan valituksi tulemisen edellytyksiä voidaan kuvata kelpoisuusehdoilla. Yleisiä, kaikkiin virkoihin liittyviä, kelpoisuusehtoja voivat olla esimerkiksi ikä, kielitaito ja kansalaisuus. Lisäksi voi olla erityisiä virkakohtaisia kelpoisuusehtoja, jotka voivat liittyä esimerkiksi suoritettuihin tutkintoihin tai tietynlaiseen kokemukseen tai perehtyneisyyteen.

Käsitteet kelpoisuus ja *pätevyys* ovat toistensa lähikäsitteitä. Erona on muun muassa, että kelpoisuus on sisällöltään pätevyyttä laajempi käsite (pätevyys liittyy nimenomaan *osaamiseen*; kelpoisuuteen voi sisältyä muitakin ominaisuuksia, kuten ikä tai kansalaisuus) ja että kelpoisuus liittyy käsitteenä erityisesti virkoihin ja julkisen hallinnon työsuhteisiin.

Käsite on suppeampi kuin Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsite kelpoisuus. Luettu 17.11.2021. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c755>

Käsitteen tunnus: c107

Käsittekaavio: [Pätevyys ja kelpoisuus](#)

Lähde: OKSA_02 (c755)

Sanastotyöryhmä 4.9.2020: kelpoisuus ja pätevyys ovat toistensa lähikäsitteitä. Mainitaan käsite "kelpoisuusehdot" tarvittaessa kelpoisuuden huomautuksessa.

Terminologin kysymys sanastotyöryhmälle 22.9.2020: Sanastoon haluttiin käsite kelpoisuus. Tämän käsitteen tiedot ovat peräisin OKSAsta. Sopivatko sellaisinaan vai pitääkö muokata?

Sanastotyöryhmä 25.3.2021: pätevyys liittyy työtehtäväkokonaisuuksiin, kelpoisuus laajempiin kokonaisuuksiin (kuten ammatteihin), joten tarvetta täsmentää näitä käsittekuvauksia

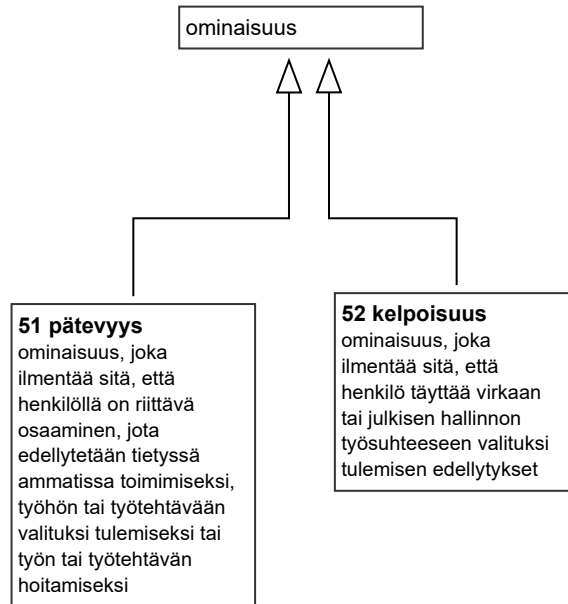
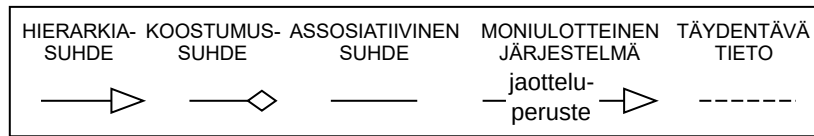
Sanastotyöryhmä 25.3.2021: kumpaankin voi liittyä rekistereitä (esim. sairaanhoitajat ja muut säännellyt ammatit)

KMP elokuu 2021: virkakelpoisuus? <https://www.minilex.fi/a/kelpoisuus-m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4aikaiseen-virkasuhteeseen>

KMP elokuu 2021: https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:kelpoisuus_virkaan

Terminologin kysymys sanastotyöryhmälle 8.10.2021: Määritelmää ja huomautuksia on muokattu, kuten sovittiin kokouksessa 4.10.2021. Tarkistattekko, miten muokataan?

Terminologin kysymys sanastotyöryhmälle 8.10.2021: Koetin saada huomautukseen kuvattua pätevyyden ja kelpoisuuden (mahdollisia) yhtäläisyyksiä ja eroja. Tarkistattekko: miten pitää muokata?

Käsittekaavio 12. Pätevyys ja kelpoisuus.

Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä - kuntayhtymäjohtaja ja johtoryhmä: Ehdotamme, että lokerossa "52 kelpoisuus" esiintyvä sana "virkaan" muutetaan sanaksi "virkasuhteeseen". Perustelemme muutosehdotusta valtion virkamieslailla 1994/750 ja lailla kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta 2003/304, joissa molemmissa säädetään seuraavasti: "virkasuhte on julkisoikeudellinen palvelussuhde". Esimerkiksi julkisella opetusalla kunnassa/kuntayhtymässä tuntiopettaja on virkasuhteessa kuntaan/kuntayhtymään vaikka ei ole erikseen palvelussuhdetta varten perustetussa virassa.

Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: Pätevyys-kohdassa olisi hyvä todeta, että pätevyys tulee olla todennettu tietyllä tutkinnolla, josta on oltava todistus.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry: Tulisko käsitteistössä huomioida Keskuskauppakamarin LKV-tutkinto (laillistettu kiinteistön välittäjä). Tutkinto poikkeaa yleisestä ja tutkintojärjestelmästä ja sitä säädelään.

8 Todistus

53

todistus (1)

määritelmä

jonkin seikan todistava asiakirja

huomautus

Todistus (1) toimii tässä sanastossa yläkäsitteenä [koulutukseen \(1\)](#) liittyville todistuksille, [työtodistukselle](#), [pätevyystodistukselle](#) ja muun muassa osaamistodistukselle. Osaamistodistus-käsitettä ei ole tässä sanastossa määritelty; se on tarkoitus määritellä myöhemmin opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta laadittavassa Opetus- ja koulutussanastossa (OKSA).

Käsitteen tunnus: c642

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä ja Todistuksia](#)

Tampereen kaupunki: "Vapaassa sivistystyössä yleisimmin käytettävä todistustyyppi on osallistumistodistus. Käytössä on myös todistus opiskelijan osaamisesta."Kommentti: Vapaassa sivistystyössä on jonkin verran käytössä digitaalisia osaamismerkkejä perinteisten todistusten rinnalla. Lisäksi opiskelijoiden osaamista dokumentoidaan myös valtakunnalliseen Koski-tietokantaan.Määritelmän huomautuskohdasta puuttuu kokonaan taiteen perusopetus.Ehdotus: Taiteen perusopetuksen opinnoissa annetaan päättötodistus koko oppimäärän suorittaneille. Opiskelijalle voidaan antaa todistus osallistumisesta ja suoritetuista opinnoista myös opiskelun kestäessä. Todistukseen merkittävistä tiedoista päättää opetushallitus.

Helsingin yliopisto: Liittyy kohtaan osaamisen tunnistaminen/tunnustaminen > Voisiko tässä yhteydessä nostaa sanastoon käsitteen osaamismerkki/osaamistodistus?

TIEKE ry: Osaamistodistus-käsitteen osalta todettiin, että termi määritellään myöhemmin. Samalla sanastoon voisi määritellä käsitteen digitaalinen osaamismerkki.

54

koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus; todistus (2)

hakusana: koulutusjärjestelmä

määritelmä

asiakirja, joka todistaa koulutusjärjestelmän mukaiseen *opetukseen* tai *koulutukseen (1)* osallistumisesta, *koulutuksen (2)*, tutkinnon, oppimäärän tai näytön suorittamisesta, *oppimisen* tai opintojen etenemisestä tai muusta oppijan koulutusprosessiin liittyvästä tapahtumasta tai seikasta

huomautus

Koulutusjärjestelmä on määritelty Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) toisessa laitoksessa seuraavasti: ”kokonaisuus, joka kattaa Suomessa lakisääteisesti tarjottavan varhaiskasvatuksen ja *koulutuksen (1)* sekä tiedot koulutuksen (1) eri vaiheiden suorittamisjärjestyksestä ja mahdollisesta ikäsidonaisuudesta sekä koulutuksen (1) vaiheiden kestosta”.

Esiopetuksessa käytettävä todistustyyppi on lukuvuoden päätteeksi annettava esiopetuksen osallistumistodistus.

Perusopetuksessa käytettävät todistustyypit ovat lukuvuositodistus, välitodistus, päättötodistus ja erotodistus sekä erityiseen tutkintoon liittyvät *todistukset (1)* eli todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta, todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä ja todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Ammatillisessa koulutuksessa todistustyypit ovat tutkintotodistus, todistus suoritetuista tutkinnon osista, todistus opiskelijan osaamisesta, todistus suoritetusta valmentavasta koulutuksesta, todistus suoritetuista koulutuksen osista ja todistus koulutukseen osallistumisesta (yhtäältä tutkintokoulutukseen ja toisaalta valmentavaan koulutukseen osallistumisesta). Lisäksi ammatillisessa koulutuksessa voidaan antaa todistus osaamisesta.

Lukiokoulutuksessa käytettävät todistustyypit ovat päättötodistus, todistus lukion oppiaineen oppimäärän suorittamisesta ja erotodistus. Päättötodistukseen voi sisältyä liitteinä muita todistuksia (1).

Korkeakouluissa käytettäviin todistustyypeihin kuuluu muiden muassa tutkintotodistus. Lisäksi korkeakouluissa (1) annetaan todistuksia esimerkiksi *erikoistumiskoulutuksen* suorittamisesta. Korkeakoulun (1) opiskelijalle voidaan antaa todistus suoritetuista opinnoista myös opiskelun kestäessä. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen todistuksista säädetään asetuksissa [794/2004](#) ja [1129/2014](#).

Vapaassa sivistystyössä yleisimmin käytettävä todistustyyppi on osallistumistodistus. Käytössä on myös todistus opiskelijan osaamisesta.

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen todistus-käsitteeseen.

Ensisijaista termiä, määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 28.9.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1386>

Käsitteen tunnus: c102

Käsitekaavio: [Todistuksia](#)

Lähde: OKSA_02 (c1386)

Helsingin kaupunki: Lukiokoulutuksen yhteydessä tulisi mainita myös ylioppilastutkintotodistus.

Uudenmaan ELY: Sanastossa ei ole erikseen määritelty termiä ”koulutusjärjestelmä”, mutta kohdassa 54 todetaan, että ”Koulutusjärjestelmä on määritelty Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) toisessa laitoksessa seuraavasti: ”kokonaisuus, joka kattaa Suomessa lakisääteisesti tarjottavan varhaiskasvatuksen ja koulutuksen (1) sekä tiedot koulutuksen (1) eri vaiheiden suorittamisjärjestyksestä ja mahdollisesta ikäsidonaisuudesta sekä koulutuksen (1) vaiheiden kestosta”. Esimerkkeinä mainitaan OKM:n hallinnonalan koulutukset mutta ei työvoimakoulutusta, joka on vakiintunut, tarjonnaltaan laaja ja niinkään lakisääteisesti tarjottava koulutusmuoto. Millä perusteella työvoimakoulutus on ”koulutusjärjestelmän” ulkopuolista koulutusta? Sanastossa on yleisesti huomioitu koulutuksen ja oppimisen moninaisuus sekä nykypäivän jatkuvasti kehittyvät tavat hankkia ja osoittaa osaamista sekä erilaiset tavat tarjota ja järjestää koulutusta. Tätä taustaa vasten jako ”koulutusjärjestelmän mukaiseen” ja ”muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen” tuntuu keinotekoiselta ja vanhanaikaiselta. Millä perusteella jokin koulutus katsotaan kuuluvaksi ”koulutusjärjestelmään”? Muuttuiko esimerkiksi aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutus ”koulutusjärjestelmän” mukaiseksi vuonna 2018, kun se siirtyi TEM:n hallinnonalalta ja rahoitukselta OKM:lle? Termi ”koulutusjärjestelmä” on myös lausuntokohdassa 55.

Jyväskylän yliopisto: Käsitteen huomautuksissa todetaan: "Korkeakouluissa käytettäviin todistustyyppihin kuuluu muiden muassa tutkintotodistus. Lisäksikorkeakouluissa (1) annetaan todistuksia esimerkiksi erikoistumiskoulutuksen suorittamisesta. Korkeakoulun (1) opiskelijalle voidaan antaa todistus suoritetuista opinnoista myös opiskelun kestäessä". Huomiona ja täydennyksenä tähän, että yliopistossa voidaan antaa todistus myös opinto-oikeudesta (esim. avoimena yliopistossa) ja tietyn opintokokonaisuuden suorittamisesta (opintokokonaisuustodistus esim. avoimena yliopisto-opetuksena suoritetuista opinnoista). Lisäksi voidaan antaa opiskelutodistuksia tutkinto-opiskelijoille.

Kotimaisten kielten keskus: Kohtien 54 ja 55 termit voivat olla käsitesysteemeissä tarpeellisia, mutta kielenkäytössä niitä tuskin tapaa. Sana todistus on yläkäsite, jonka alle sijoittuu luonnollisesti monenlaisia todistustyyppisiä. Se, millaisesta todistuksesta kulloinkin on kyse ja mitä todistetaan, selviää mitä luultavimmin asiayhteydestä. Todistusasiakirjassa voidaan lisäksi täsmentää sanallisesti, mitä todistetaan. Näin muodoin terminä todistus (2) olisi riittävä kuvaamaan yleisellä tasolla erilaisia todistusasiakirjoja.

Kansan Sivistystyön Liitto: Vapaassa sivistystyössä käytössä ovat myös osaamismerkkit / digitaaliset osaamismerkkit

Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis: 54 todistus: Osallistumistodistusten ja osaamistodistusten (Koskeen siirrettävät) lisäksi vapaassa sivistystyössä ovat käytössä myös osaamismerkkit / digitaaliset osaamismerkkit. Tämä käsite olisi tarpeellinen lisä sanastoon mahdollisesti myös omana käsitteenään.

Opintokeskukset ry: Vapaassa sivistystyössä käytössä ovat myös osaamismerkkit / digitaaliset osaamismerkkit.

Kansalaisopistojen liitto: Sanastoluonnoksessa todetaan, että "vapaassa sivistystyössä yleisemmin käytettävä todistustyyppi on osallistumistodistus." Tilanne on mahdollisesti muuttumassa, koska vapaan sivistystyön vapaatavoitteisia koulutuksia koskeva, Koski-tietovarantoon liittyvä lainsäädäntö astui voimaan 1.8.2021. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 6.2.2019 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää osaamisperusteisen kuvauksen hyödyntämistä vapaassa sivistystyössä ja tehdä ehdotus koulutuksen osaamisperusteisen kuvauksen malliksi sekä yhteiseksi koulutuksen laajuutta kuvaavaksi yksiköksi. Lisäksi työryhmän tuli tehdä ehdotukset tarvittavasta jatkovalmistelusta. Jatkovalmisteluehdotuksissaan työryhmä totesi, että vapaan sivistystyön koulutuksissa saavutetun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edistämiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että saavutettu osaaminen voidaan viedä kansalliseen opintosuoritusten ja tutkintotietojen Koski-tietovarantoon. Työryhmä ehdotti, että Koski-tietovarantoa koskevaa lainsäädäntöä muutetaan siten, että vapaan sivistystyön koulutuksessa saavutettu osaaminen on mahdollista viedä tietovarantoon 1.8.2021 lähtien.

55

muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus

määritelmä

asiakirja, joka todistaa muuhun kuin koulutusjärjestelmän mukaiseen [koulutukseen \(2\)](#) osallistumisesta tai sen suorittamisesta

huomautus

Muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyviä todistuksia ovat esimerkiksi eri ammatteihin liittyvät sertifikaatit.

Vrt. [koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus](#).

Käsitteen tunnus: c704

Käsittekaavio: [Todistuksia](#)

Helsingin kaupunki: Toivomme tähän kohtaan muuhun kuin koulutusjärjestelmään kuuluvista koulutuksista esimerkkejä.

Kotimaisten kielten keskus: Kohtien 54 ja 55 termit voivat olla käsitesysteemeissä tarpeellisia, mutta kielenkäytössä niitä tuskin tapaa. Sana todistus on yläkäsite, jonka alle sijoittuu luonnollisesti monenlaisia todistustyyppisiä. Se, millaisesta todistuksesta kulloinkin on kyse ja mitä todistetaan, selviää mitä luultavimmin asiayhteydestä. Todistusasiakirjassa voidaan lisäksi täsmentää sanallisesti, mitä todistetaan. Näin muodoin terminä todistus (2) olisi riittävä kuvaamaan yleisellä tasolla erilaisia todistusasiakirjoja.

56

työtodistus

määritelmä

työnantajan työntekijälle työsuhteen päätyttyä antama [todistus \(1\)](#) työsuhteesta

huomautus

Työsopimuslain (55/2001) mukaan työntekijällä on oikeus työsuhteen päättyessä saada pyynnöstään työnantajalta kirjallinen todistus työsuhteen kestosta ja työtehtävien laadusta. Työntekijän nimenomaisesta pyynnöstä todistuksessa on lisäksi mainittava työsuhteen päättymisen syy sekä arvio työntekijän työtaidosta ja käytöksestä. Työtodistuksesta ei saa ilmetä muuta kuin mitä sen sanamuodosta käy ilmi.

Käsitteen tunnus: c105

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä ja Todistuksia](#)

Erilaisten oppijoiden liitto ry: Tässä todetaan, että "työtodistuksesta ei saa ilmetä muuta kuin mitä sen sanamuodosta käy ilmi". Lause on suoraan työsuopimuslaista, mutta se on kyllä varsin vaikeaselkoinen.

57

pätevyystodistus

määritelmä

[todistus \(1\)](#) henkilön saavuttamasta [pätevyydestä](#)

huomautus

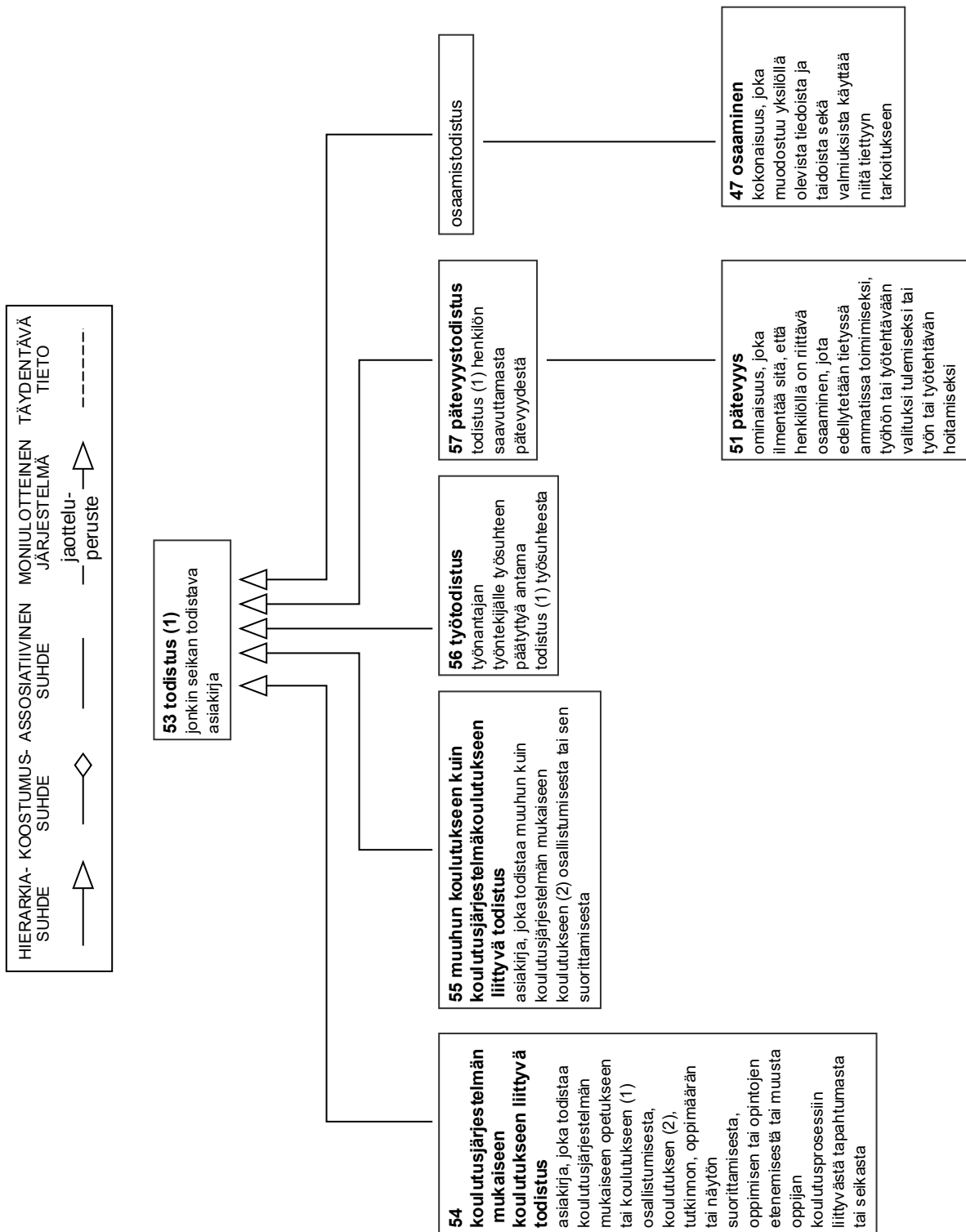
Esimerkiksi sähkötöiden johtajalla on oltava kyseisiin töihin oikeuttava pätevyystodistus. Sähkötöiden johtajaksi tähtäävän henkilön pätevyuden arvioi ja hänelle pätevyystodistuksen antaa pätevyuden arviointilaitos (tässä tapauksessa Henkilö- ja yritysarviointi SETI Oy).

Muita pätevyystodistuksia ovat esimerkiksi lääkelupa (todistus siitä, että henkilö on pätevä antamaan lääkkeitä potilaille) ja sisäilmatarkastajan pätevyystodistus.

Tiedot henkilöiden saavuttamista pätevyyksistä voidaan tallentaa toimialakohtaisiin rekistereihin. Rekistereitä ylläpitävät muun muassa opetushallitus ja Valvira. Ote rekisteristä voi toimia pätevyystodistuksena.

Käsitteen tunnus: c104

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä ja Todistuksia](#)

Käsitekaavio 13. Todistuksia.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Määritelmässä '53 todistus (1)' todetaan osaamistodistuksesta, että se on tarkoitus määritellä myöhemmin toisessa yhteydessä. Osaamisen tunnistamiseen olennaisesti kytkeytyvä osaamistodistuksen laatiminen on kuitenkin jatkuvan oppimisen kannalta niin keskeisessä roolissa, että se olisi syytä määritellä jo tässä sanastossa. Osaamisen tunnistamisen merkityksestä ja annista opinto- ja työelämäpoluille suuntaavalle ihmiselle on vaikea puhua mielekkäästi ilman sitä. Alla ehdotuksemme määritelmäksi.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Osaamistodistus, määritelmä: erityisiä taitoja tai tietoja osoittaneelle henkilölle laadittava todistus. Osaamistodistus dokumentoi koulutuksessa tai

valmennuksessa, esimerkiksi työpajatoiminnassa tai muussa valmennusyhteisössä, suoritettujen tehtävien yhteydessä tunnistetun osaamisen. Osaaminen tunnistetaan vertaamalla henkilön osoittamia taitoja ja tietoja kriteereihin, jotka haetaan toisen asteen ammatillisen tutkinnon osan perusteista. Osaamista arvioidaan todistuksessa kirjallisesti. Työpajatoiminnassa osaamistodistuksia voivat laatia osaamistodistusvalmiuden hankkineet organisaatiot, joiden oppimisympäristöt on opinnollistamisen mukaisesti tunnistettu, ja joiden henkilökunta on perehtynyt osaamisen dokumentointiin.

Englanninkielinen hakemisto / English index

Numbers in the index refer to the term record numbers.

accreditation of competence	50	lifewide learning	43
accreditation of prior learning (2)	50	LOS; see studies (1).....	8
adult education and training	9	meet the requirements	52
apprenticeship training	27	module	34
capability	46	occupational competence	51
coaching	39	personnel training	11
competence	47	placement	30
competence	52	professional competence	51
continuing education	12	professional specialisation education	24
continuing professional development	12	qualification (2)	52
continuous learning	44	qualification unit	34
degree programme (1)	8	recognition of competence	50
education (2)	36	recognition of learning	50
education (3)	7	recognition of prior learning	50
education programme (1)	8	retraining and upgrading of qualifications	13
eligibility (2)	52	self-motivated education	10
extension studies	12	specialist education	24
further training	12	specialist training	24
guidance	37	studies (1)	8
identification of competence	49	study module (2)	35
identification of learning	49	study programme (1)	8
identification of prior learning	49	subunit	34
in-service training	12	teaching (1)	36
instruction (1)	36	traineeship	30
integration training for adult migrants	14	traineeship for university students	30
internship	30	training	7
job placement	30	training based on a training agreement	28
labour market training	15	unit	34
learning	42	vocational competence	51
learning opportunity (1)	8	vocational skill	51
learning opportunity specification	8	work-study (?)	30
lifelong guidance	40	workplace education and training	26
lifelong learning	43	workplace tutoring	29

Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register

Numren i registret anger term-postnumren.

arbetskraftsutbildning	15	livslång inläring	44
arbetsplatshandledning	29	livslångt lärande	43
arbetspraktik	30	livslångt lärande	44
behörighet	51	lära sig	42
behörighet	52	lärande	42
del av examen	34	lärande i arbetet	26
erkännande av kunnande	50	lärande i arbetslivet	26
erkännande av tidigare förvärvad kompetens	50	läroavtalsutbildning	27
examensdel	34	personalutbildning	11
examensinriktad fortbildning	13	praktik	30
fortbildning (1)	12	självständig utbildning	10
frivillig utbildning	10	självständiga studier	10
högskolepraktik	30	skolning	7
IA	26	specialiseringsstudier	24
identifiering av kunnande	49	specialiseringsutbildning	24
inläring	42	studiehelhet (2)	35
inläring i arbetet	26	UA (1)	26
inläring i arbetslivet	26	undervisning (1)	36
inläring i yrkeslivet	26	utbildning (1)	7
integrationsutbildning av vuxna invandrare	14	utbildning (2)	8
kompetens	47	utbildning på egen hand	10
kompetens	51	utbildning som grundar sig på utbildningsavtal	28
kontinuerligt lärande	44	utbildning som ordnas på en arbetsplats	26
kunnande	47	vuxenutbildning	9
LIA	26		

Suomenkielinen hakemisto

Hakemiston numerot viittaavat termitietuenumeroihin.

AHOT	50	muun hallinnonalan kuin opetushallinnon	
ahotointi	50	koulutuslainsäädännössä säännelty	
aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen	50	koulutustoiminta	5
aikuiskoulutus	9	muuntokoulutus	13
aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus ...	14	ohjaus	37
ammattillinen työvoimakoulutus	17	omaehtoinen koulutus	10
ammattillisesti suuntautunut työvoimakoulutus	17	opetus	36
ammattillisia valmiuksia lisäävä koulutus	19	opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä	
ammatinvalinta- ja uraohjaus	41	säännelty koulutustoiminta	4
ammattikorkeakouluharjoittelu	30	opintokokonaisuus	35
ammattipätevyys	51	oppimaan oppiminen; ks. oppiminen.....	42
avoin oppiminen	45	oppiminen	42
ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus		oppisopimuskoulutus	27
.....	19	orientaatiojakso	16
elinikäinen ohjaus	40	osaaminen	47
elinikäinen oppiminen	43	osaamisen tunnustaminen	49
erikoistumiskoulutus	24	osaamisen tunnustaminen	50
erikoistumisopinnot	24	osaamiskokonaisuus (1)	32
F.E.C.-koulutus; ks. kehittämiskoulutus.....	21	osaamiskokonaisuus (2)	33
Further Educated with Companies -koulutus; ks.		pätevyys	51
kehittämiskoulutus.....	21	pätevyytodistus	57
henkilöstökoulutus	11	rekrytointikoulutus	18
jatkuva oppiminen	44	rekrytoiva koulutus	18
kaikille avoin verkkokurssi; ks. avoin oppiminen....	45	rekrytoiva työvoimakoulutus	18
kartoitusjakso	16	sertifioitu osaaminen	48
kehittämiskoulutus	21	sopimus oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä;	
KEKO-koulutus	21	ks. oppisopimuskoulutus.....	27
kelpoisuus	52	todennettu osaaminen	48
kelpoisuusehdot; ks. kelpoisuus.....	52	todistus (1)	53
kompetenssi	47	todistus (2)	54
korkeakouluharjoittelu	30	tutkinon osa	34
korkeakoulujen erikoistumiskoulutus	24	työelämä; ks. työelämässä oppiminen.....	25
kotoutumiskoulutus	14	työelämässä oppiminen	25
koulutus (1)	7	työharjoittelu (1)	30
koulutus (2)	8	työharjoittelu (2)	26
koulutusjärjestelmä; ks. koulutusjärjestelmän		työpaikalla järjestettävä koulutus	26
mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus.....	54	työpaikalla järjestettävä ohjaus	29
koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä		työpaikalla opiskelu	26
todistus	54	työpaikalla oppiminen	25
koulutuskokeilu	31	työpaikkaohjaus	29
koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta		työssä oppiminen	26
.....	2	työssäoppiminen	26
koulutuslainsäädäntö	3	työtodistus	56
koulutussopimukseen perustuva koulutus	28	työvoimakoulutus	15
koulutussopimuskoulutus; ks. koulutussopimukseen		työvoimapolitiittinen koulutus	15
perustuva koulutus.....	28	täydennyskoulutus	12
koulutustarpeen ja soveltuvuuden arviointijakso ...	16	valmennus	39
koulutustoiminta	1	valtionosuus	23
kyvykkyys	46	valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus	22
markkinaehtoinen koulutustoiminta	6	vertaisohjaus	38
MOOC; ks. avoin oppiminen.....	45	virkakelpoisuus	52
muuhun koulutukseen kuin		VOS-työvoimakoulutus	22
koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus ..		yhteishankintakoulutus	20
55			